

DISPOSICIONS**DEPARTAMENT DE LA PRESIDÈNCIA****LLEI 1/2015, del 5 de febrer, del règim especial d'Aran.**

El president de la Generalitat de Catalunya

Sia notori a tots els ciutadans que el Parlament de Catalunya ha aprovat i jo, en nom del Rei i d'acord amb el que estableix l'article 65 de l'Estatut d'autonomia de Catalunya, promulgo la següent

LLEI

Preàmbul

Aran constitueix dins Catalunya una realitat nacional amb personalitat pròpia i diferenciada, fonamentada en el fet que la comunitat aranesa disposa d'una llengua i una cultura pròpies, comunes i compartides amb la resta d'Occitània, i, alhora, d'una antiga tradició d'autogovern fermament defensada pels aranesos al llarg del temps.

L'occità, en la seva varietat aranesa, és la llengua pròpia d'Aran i esdevé un dels pilars i un dels trets fonamentals que configuren la identitat aranesa, tot emmarcant-la dins el fet nacional occità. El lligam emocional dels aranesos amb llur llengua i, alhora, la tenacitat a utilitzar-la, n'han permès, generació rere generació, la transmissió fins a l'actualitat, i l'han convertit en un dels elements més preuats i excepcionals del patrimoni cultural d'Aran, que el poble i les institucions de Catalunya també reconeixen i valoren com a propi.

La vinculació política i administrativa d'Aran amb Catalunya té els seus precedents més antics en els acords o tractats d'emparança o protecció reial acordats o renovats entre els representants d'Aran i els primers monarques de la Corona d'Aragó, especialment d'ençà de la segona meitat del segle XII. La recerca de la protecció reial dels monarques catalanoaragonesos va ésser buscada pels habitants d'Aran en la mesura que constituïa la garantia de la plena llibertat i autonomia, tant en l'àmbit personal com en el col·lectiu, i alhora, de l'exercici de l'antic dret i costum de gaudir lliurement de l'usdefruit dels boscos, aigües i muntanyes de la vall, base de la vida econòmica i essencials per a la supervivència quotidiana.

Aquest impuls inicial per establir i estrènyer els lligams d'Aran amb la Corona d'Aragó es va reforçar i consolidar durant el regnat del rei Jaume I (1208-1276), el qual, amb el consentiment i l'ajut de la població aranesa, va voler mantenir sempre Aran dins els seus dominis i no el va incloure entre els territoris occitans a la sobirania dels quals va renunciar l'any 1259 a favor de la corona francesa, que es va apoderar de gran part d'Occitània d'ençà de la desfeta catalanooccitana a Muret (1213).

L'antic pacte d'Aran amb els primers monarques de la Corona d'Aragó es va renovar l'any 1313, quan la vall va retornar al domini de la corona catalanoaragonesa després de trenta anys d'ocupació francesa. Amb motiu d'aquest retorn a la seva sobirania, el 23 d'agost de 1313 el rei Jaume II atorgà als habitants d'Aran l'anomenat *privilegi d'Era Querimònia*, verdadera carta magna de les llibertats araneses, que, durant més de cinc-cents anys, va esdevenir la principal base legal de l'ordenament polític, jurídic i administratiu aranès.

Garantia de la seva plena llibertat i autonomia, tant a nivell personal com col·lectiu, la defensa dels seus privilegis i, alhora, del seu vincle amb la Corona d'Aragó i, dins d'aquesta, amb el Principat de Catalunya van esdevenir els dos principals objectius de la comunitat i les institucions araneses durant els segles posteriors. Així, l'any 1381, i a petició dels representants de la vall, el rei Pere III va establir de nou que aquesta no pogués ésser mai més separada de la corona reial ni tampoc del Principat de Catalunya, privilegi que posteriorment seria també confirmat per altres monarques de la seva nissaga. La plena incorporació d'Aran a Catalunya va ésser també sol·licitada pels síndics i procuradors de la vall l'any 1411 i fou referendada pel Parlament i les Corts catalanes. D'aquesta manera, les constitucions i altres drets catalans esdevingueren dret supletori dels privilegis de la vall i, en conseqüència, garantia també de la seva llibertat i autonomia davant les

CVE-DOGC-A-15040106-2015

intromissions potencials del poder reial.

Tot i formar part de Catalunya, Aran mantingué sempre la seva singularitat territorial i el sistema i règim polític i administratiu heretats dels segles precedents, i gaudí d'un ampli marge d'autonomia en el govern dels seus afers interns.

Com altres comunitats pirinenques, la base de l'organització política i administrativa tradicional aranesa fou sempre la casa. A nivell local, l'assemblea dels caps de casa administrava els afers de la comunitat i triava els seus representants, els anomenats *cònsuls* o *còssos*. Alhora, els pobles aranesos s'agrupaven en circumscripcions administratives més grans, anomenades terçons. Almenys des del segle XIII i fins al segle XVI hi hagué tres terçons a la vall, i d'aleshores ençà sis (Pujòlo, Arties e Garòs, Castièro, Marcatosa, Lairissa i Quate Lòcs). Cada terço triava també uns representants específics, anomenats *consellers* i *prohoms*.

Fins al segle XV, de la reunió dels cònsols de tots els pobles de la vall i, alhora, dels seus consellers i prohoms, es formava la Cort o Consell General de la Vall, que constituïa la més alta institució de representació, govern i administració de la comunitat aranesa. El Consell General podia també triar delegats o representants del conjunt de la vall per a afers específics, els anomenats *síndics*. Tanmateix, des de principis de l'Edat Moderna, el dret d'assistència a les reunions del Consell General de la Vall va quedar restringit únicament als consellers i prohoms nomenats pels sis terçons que aleshores la conformaven.

Amb la promulgació de les anomenades *Ordinaciones, Pragmáticas y Edictos Reales del Valle de Aran*, l'any 1618, per mandat del rei Felip III d'Espanya, la composició, el sistema d'elecció i la manera de funcionar d'arrel medieval del Consell General de la Vall van ésser pregonament modificats. D'aleshores ençà, la més alta institució de govern i representació de la comunitat aranesa restà integrada exclusivament per tretze membres: sis consellers, sis prohoms i un síndic general, tots ells triats per sorteig.

La promulgació del Decret de Nova Planta l'any 1718, que tan advers fou per a les institucions i llibertats catalanes, no va afectar formalment Aran, que va mantenir el seu sistema polític i administratiu tradicional, per bé que molt minvat en la seva autonomia. Per mor d'això, el territori aranès no va restar integrat dins el nou sistema dels corregiments que l'autoritat borbònica va implantar arreu de Catalunya, i va constituir-ne un districte especial.

Les guerres hispanofranceses de finals del segle XVIII i principis del XIX i el pes de l'autoritat reial a la vall van entorpir el funcionament ordinari del Consell General de la Vall i la seva capacitat de decisió. Tanmateix, Aran va mantenir el seu sistema administratiu tradicional fins almenys l'any 1834, en què el territori va quedar definitivament incorporat a la nova província de Lleida, creada un any abans per l'Estat espanyol. D'aleshores ençà, el territori aranès es va convertir en un partit judicial més de la dita província i s'hi implantà el sistema d'ajuntaments general a tot l'Estat.

Tot i el deballestament jurídic del sistema institucional tradicional aranès, el seu record i el pregó sentiment de comunitat de vall va perdurar en la consciència i en el cor de molts aranesos fins al primer terç del segle XX, i va rebrotar esporàdicament en algunes reivindicacions i accions mancomunades dels ajuntaments aranesos d'aquell temps. També amb motiu de l'aprovació de l'Estatut d'autonomia de Catalunya l'any 1932, alguns intel·lectuals aranesos residents a Barcelona van sol·licitar al Govern català el reconeixement dels drets històrics d'Aran, però la iniciativa no va prosperar.

Amb el retorn de les llibertats democràtiques a l'Estat espanyol l'any 1975, la consciència i la reivindicació dels drets històrics d'Aran, i, alhora, de la necessitat de protegir i oficialitzar la seva llengua pròpia van emergir de nou en el si de la comunitat aranesa, i van cristal·litzar l'any 1978 amb la constitució de l'associació de veïns Es Terçons, que en va fer les seves dues principals reivindicacions. El mateix any, i durant el procés de redacció de l'esborrany de l'Estatut d'autonomia de Catalunya, l'associació veïnal aranesa va fer arribar als parlamentaris catalans reunits a Sau la seva aspiració i exigència democràtica de reconeixement del fet diferencial aranès, la necessitat de protecció i oficialització de la seva llengua, i la seva ferma voluntat d'aconseguir el restabliment i la recuperació de les institucions polítiques i administratives tradicionals de la vall.

La justícia i la pertinència de la reivindicació aranesa van determinar un primer reconeixement dels drets històrics i lingüístics d'Aran en l'Estatut d'autonomia de Catalunya que el Parlament català aprovà l'any 1979. Així, l'article 3.4 de l'Estatut establia: «la parla aranesa serà objecte d'ensenyament i d'especial respecte i protecció». La disposició addicional primera disposava: «en el marc de la Constitució i del present Estatut seran reconegudes i actualitzades les peculiaritats històriques de l'organització administrativa interna de la Vall d'Aran». El desplegament legislatiu posterior d'aquests preceptes estatutaris va permetre configurar un estatut jurídic progressivament reforçat de la llengua pròpia d'Aran, i, alhora, va fer possible la recuperació de les institucions històriques d'autogovern d'Aran.

En aquest sentit, en un primer moment, la Llei 7/1983, del 18 d'abril, de normalització lingüística a Catalunya, va declarar l'aranès, varietat de l'occità, llengua pròpia d'Aran i va proclamar certs drets lingüístics dels

CVE-DOGC-A-15040106-2015

aranesos, juntament amb el mandat adreçat als poders públics de garantir-ne l'ús i l'ensenyament. Més endavant, la Llei 16/1990, del 13 de juliol, sobre el règim especial de la Vall d'Aran, va concretar i activar el reconeixement del sistema institucional tradicional aranès, encarnat en els històrics terçons i en el Consell General de la Vall, i va definir també la tipologia i l'abast de les seves competències. A més, la Llei va declarar també l'oficialitat territorialitzada de la llengua pròpia de la vall, i en va millorar les garanties d'ús i ensenyament, a més d'incloure un manament general d'impulsar-ne la normalització a Aran.

L'aprovació de l'Estatut d'autonomia de Catalunya del 2006 va suposar un nou i decisiu pas endavant en el ple reconeixement de la realitat nacional occitana d'Aran i, alhora, un canvi fonamental respecte de la situació precedent amb relació a l'oficialitat de la llengua pròpia de la comunitat aranesa. Així, l'article 11 de l'Estatut estableix: «els ciutadans de Catalunya i les seves institucions polítiques reconeixen l'Aran com una realitat nacional dotada d'identitat cultural, històrica, geogràfica i lingüística, defensada pels aranesos als llarg dels segles. Aquest Estatut reconeix, empara i respecta aquesta singularitat i reconeix Aran com a entitat territorial singular dins de Catalunya, la qual és objecte d'una particular protecció per mitjà d'un règim jurídic especial». A més, l'article 6.5 declara també l'oficialitat de la llengua occitana, denominada *aranès* a Aran, a Catalunya. Al seu torn, l'article 94 explicita el nou marc de l'organització institucional pròpia d'Aran i les especificitats del seu règim jurídic. Finalment, la disposició addicional cinquena estableix també el calendari de la revisió del règim especial d'Aran per a adaptar-lo al que disposa el mateix Estatut.

Amb l'aprovació de la Llei 35/2010, de l'1 d'octubre, de l'occità, *aranès* a l'Aran, el Parlament de Catalunya va encetar el desenvolupament del mandat estatutari amb relació a Aran, i va convertir l'occità en llengua oficial a tot Catalunya.

Amb l'aprovació d'aquesta nova llei del règim especial d'Aran, la cambra legislativa catalana completa aquest mandat i, alhora, canalitza i articula el legítim dret i la justa aspiració d'un ampli sector de la població aranesa, expressat a través dels seus representants polítics, d'assolir un major nivell d'autogovern, adaptant la composició, les competències i el funcionament del Consell General d'Aran als nous reptes, necessitats i aspiracions de la societat aranesa contemporània.

A més, la Llei pretén ésser també una nova oportunitat i un instrument de reforçament dels intensos i pregons vincles que històricament han unit Aran amb Catalunya, basats en el respecte mutu i, alhora, en el ple reconeixement i l'estimació que el poble català i les institucions catalanes han tingut sempre envers la llengua i la cultura pròpies de la comunitat aranesa, i, per extensió, envers el conjunt de la nació occitana, de la qual forma part Aran.

Aquesta llei s'estructura en set títols, set disposicions addicionals, tres transitòries, una derogatòria i sis finals.

Títol I. Disposicions generals

Article 1. Aran

Aran és una realitat nacional occitana, dotada d'identitat cultural, històrica, geogràfica i lingüística, defensada pels aranesos al llarg dels segles, reconeguda per l'Estatut d'autonomia de Catalunya com a entitat territorial singular formada per l'agrupació de terçons, amb personalitat jurídica pròpia i plena capacitat i autonomia, estatutàriament garantida, per a la gestió dels interessos propis de la comunitat política que representa.

Article 2. Objecte

1. Aquesta llei estableix el règim especial propi d'Aran, amb l'objectiu de protegir-ne el caràcter singular, els drets històrics i la identitat nacional, que són reconeguts, emparats i respectats pels articles 11 i 94 i la disposició addicional cinquena de l'Estatut d'autonomia de Catalunya.
2. El règim especial reconeix el dret i la realitat de l'organització institucional, política i administrativa d'Aran i en garanteix les competències, els recursos i l'autonomia per a ordenar, governar i gestionar els afers públics i els interessos generals del seu territori.

Article 3. Naturalesa i règim jurídic

1. Aran, com a comunitat política i entitat de naturalesa territorial, té personalitat jurídica pròpia i plena

CVE-DOGC-A-15040106-2015

capacitat i autonomia per a la gestió dels interessos propis de la comunitat política que representa, que exerceix mitjançant el Consell General d'Aran i les altres institucions d'autogovern que regula aquesta llei.

2. Les institucions araneses exerceixen funcions pròpies del Govern i de l'Administració de la Generalitat i funcions que corresponen a l'Administració local, en els termes que estableix aquesta llei.

3. Aran es regeix pel règim jurídic que estableixen aquesta llei, les normes que la despleguen i les normes aprovades per les institucions araneses i, supletòriament, per la normativa comuna a totes les administracions públiques catalanes i les normes aplicables als ens locals de Catalunya.

Article 4. Territori

El territori d'Aran és format pels sis terçons històrics de Pujòlo, Arties e Garòs, Castièro, Marcatosa, Lairissa i Quate Lòcs, integrats pels nuclis de població següents:

- a) Pujòlo: Tredòs, Bagergue, Salardú, Unha i Gessa.
- b) Arties e Garòs: Arties i Garòs.
- c) Castièro: Escunhau, Casarilh, Betren, Vielha, Gausac i Casau.
- d) Marcatosa: Vilac, Aubèrt, Betlan, Mont, Montcorbau, Arròs i Vila.
- e) Lairissa: Vilamòs, Arres, Arró, Es Bòrdes, Benós i Begós.
- f) Quate Lòcs: Bossòst, Les, Canejan i Bausen.

Article 5. Integració singular d'Aran en la divisió territorial de Catalunya

Aran, pel seu caràcter singular, no pot ésser inclòs dins de cap divisió territorial ni administrativa de Catalunya que no sigui ell mateix.

Article 6. Autonomia i posició institucional

Corresponen a Aran, per raó de l'autonomia política estatutàriament garantida:

- a) Les competències per a la gestió dels interessos propis, que pot exercir sota la seva responsabilitat, i la capacitat d'intervenir en qualsevol afer que afecti el territori.
- b) Els recursos financers suficients per a complir de manera eficient i eficaç les seves funcions i per a prestar els serveis de la seva competència, amb autonomia per a gestionar-los.
- c) Les potestats administratives superiors que la legislació atribueix a les entitats de naturalesa territorial, especialment la potestat per a adoptar disposicions de caràcter general, la qual pot exercir el Consell General d'Aran amb la màxima amplitud reconeguda per l'ordenament jurídic.

Article 7. Bandera, escut, festa i himne

1. Els símbols d'Aran són la bandera, l'escut, la festa i l'himne corresponents.
2. La bandera d'Aran és del color bordeus tradicional dels penons de les parròquies araneses, amb la creu de Tolosa, dita també d'Òc o occitana, d'or –o color groc– i enquadrada al centre. Els braços de la creu acaben en punta i acullen al mig l'escut d'Aran sense tocar-lo i sortint d'aquesta.
3. L'escut d'Aran és un escut de forma quadrilonga, arrodonida a la punta i en una proporció d'1d'ample per 1,1 de llarg, tallat, amb un primer nivell d'argent amb una clau de faixa de sable –o negre–, i un segon nivell d'or amb quatre pals de gules –o vermell–, timbrat per una corona del segle XIV dels reis d'Aragó.
4. La Festa d'Aran se celebra el 17 de juny.
5. L'himne d'Aran és *Montanhes araneses*, amb el text aprovat pel Consell General d'Aran.
6. El Consell General d'Aran ha de participar en els procediments de la Generalitat que afectin els símbols de les institucions i entitats d'Aran.

Article 8. Llengua pròpia

1. L'aranès, nom que rep la varietat autòctona de la llengua occitana a Aran, és la llengua pròpia d'aquest territori i com a tal:

- a) És la llengua d'ús normal i preferent de les administracions públiques a Aran.
- b) És la llengua d'ús normal dels mitjans de comunicació públics en tots els formats, especialment dels dependents de la Corporació Catalana de Mitjans Audiovisuals, de les entitats locals i de llurs ens associatius al territori d'Aran.
- c) És la llengua normalment emprada com a llengua vehicular i d'aprenentatge als centres educatius d'Aran.

2. La Generalitat mitjançant les seves polítiques lingüístiques i el Consell General d'Aran en el marc de les seves competències han de coordinar llurs actuacions en matèria de llengua i han d'impulsar l'ús de la llengua pròpia d'Aran en les àrees en què la normalització és especialment difícil, com és el cas de l'Administració de justícia.

3. La llengua occitana, denominada aranès a Aran, és oficial a Catalunya i ha d'ésser objecte de protecció en tots els àmbits i sectors, d'acord amb la normativa aplicable. Els poders públics n'han de fomentar la utilització, la promoció, la difusió, el coneixement i l'ús oficial, que són regulats per llei del Parlament de Catalunya.

Article 9. Drets lingüístics

1. A Aran totes les persones tenen el dret de conèixer i utilitzar l'aranès i el dret d'ésser ateses oralment i per escrit en aquesta varietat de l'occità en les relacions amb totes les administracions públiques, inclosa l'Administració electoral, i amb les entitats públiques i privades que en depenen. Els actes administratius i les disposicions generals, i també els instruments de fe pública, dictats en aranès produeixen plens efectes jurídics.

2. A Aran totes les persones, en llurs relacions amb la justícia, el notariat i els registres públics, tenen el dret d'utilitzar l'aranès i de rebre documentació en aquesta varietat de l'occità si ho sol·liciten, sense que això suposi cap cost addicional per a elles i sense que puguin patir indefensió ni retards indeguts per la llengua emprada.

3. A Aran totes les persones tenen dret a ésser ateses oralment i per escrit en aranès en llur condició d'usuàries o consumidores de béns, productes i serveis, en els termes que disposen les lleis.

Article 10. Cultura

1. L'Administració de la Generalitat i la del Consell General d'Aran han de vetllar per la protecció del patrimoni cultural d'Aran.

2. Els ciutadans d'Aran tenen dret a accedir en condicions d'igualtat a la cultura aranesa, entesa com a part de la cultura occitana, en totes les seves expressions, i, especialment, a conèixer el patrimoni històric, cultural, arqueològic, documental, jurídic, paisatgístic, artístic, científic, etnològic, geològic i industrial d'Aran.

3. Totes les persones tenen el deure de respectar i preservar el patrimoni cultural d'Aran.

Article 11. Capitalitat

1. La capital d'Aran és Vielha, que és la seu administrativa del Consell General d'Aran.

2. Vielha, com a capital d'Aran, és l'espai de referència dels serveis supramunicipals i nacionals d'Aran.

Títol II. Dels drets i deures i principis rectoris

Capítol I. Drets i deures

Article 12. Drets i deures

Sens perjudici dels drets i deures reconeguts per l'Estatut d'autonomia de Catalunya, de la legislació aplicable i de la disponibilitat econòmica i financera, els ciutadans d'Aran tenen, en llur àmbit territorial, els drets que reconeix aquesta llei.

Article 13. Dret de participació

1. Els ciutadans d'Aran tenen dret a participar en condicions d'igualtat en els afers públics d'Aran, de manera directa o bé per mitjà de representants, en els supòsits i en els termes que estableixen l'Estatut d'autonomia de Catalunya i les lleis.
2. Els ciutadans d'Aran tenen dret a elegir llurs representants en els òrgans polítics representatius i a presentar-s'hi com a candidats, d'acord amb les condicions i els requisits que estableixen les lleis.
3. Els ciutadans d'Aran tenen dret a promoure i a presentar iniciatives legislatives al Parlament, en els termes que estableixen l'Estatut d'autonomia de Catalunya i les lleis.
4. Els ciutadans d'Aran tenen dret a promoure la convocatòria de consultes populars per part del Consell General d'Aran, en matèries de la seva competència, en la forma i amb les condicions que les lleis estableixen.

Article 14. Drets d'accés als serveis públics i a una bona administració

Totes les persones tenen dret a accedir en condicions d'igualtat als serveis públics i als serveis econòmics d'interès general. Les administracions públiques han de fixar les condicions d'accés i els estàndards de qualitat d'aquests serveis, amb independència del règim de llur prestació.

Capítol II. Principis rectors

Article 15. Disposicions generals

El Consell General d'Aran ha d'orientar les polítiques públiques d'acord amb els principis rectors que estableixen l'Estatut d'autonomia de Catalunya i aquesta llei i, en l'exercici de les seves competències, ha de promoure i adoptar les mesures necessàries per a garantir-ne l'eficàcia plena.

Article 16. Protecció de les persones i de les famílies

1. El Consell General d'Aran ha de garantir la protecció dels infants, especialment contra tota forma d'explotació, d'abandonament, de maltractament o crueltat i de la pobresa i els seus efectes. En totes les actuacions dutes a terme l'interès superior de l'infant ha d'ésser prioritari.
2. El Consell General d'Aran ha de promoure polítiques públiques que afavoreixin l'emancipació dels joves, facilitant-los l'accés al món laboral i a l'habitatge perquè puguin desenvolupar llur projecte de vida i participar en igualtat de drets i deures en la vida social i cultural.
3. El Consell General d'Aran ha de garantir la protecció jurídica de les persones amb discapacitats i ha de promoure'n la integració social, econòmica i laboral. També ha d'adoptar les mesures necessàries per a suplir o complementar el suport de llur entorn familiar directe.
4. El Consell General d'Aran ha de garantir la protecció de les persones grans perquè puguin portar una vida digna i independent i participar en la vida social i cultural. També ha de procurar la plena integració de les persones grans en la societat per mitjà de polítiques públiques basades en el principi de solidaritat intergeneracional.
5. El Consell General d'Aran ha de promoure la igualtat de les diferents unions estables de parella, tenint en compte llurs característiques, amb independència de l'orientació sexual de llurs membres.
6. El Consell General d'Aran ha de promoure la igualtat de totes les persones amb independència de l'origen, la

CVE-DOGC-A-15040106-2015

nacionalitat, el sexe, l'ètnia, la religió, la condició social o l'orientació sexual, i també ha de promoure l'eradicació del racisme, de l'antisemitisme, de la xenofòbia, de l'homofòbia i de qualsevol altra expressió que atempti contra la igualtat i la dignitat de les persones.

Article 17. Perspectiva de gènere

1. El Consell General d'Aran ha de garantir el compliment del principi d'igualtat d'oportunitats entre dones i homes en l'accés a l'ocupació, en la formació, en la promoció professional, en les condicions de treball, inclosa la retribució, i en totes les altres situacions, i també ha de garantir que les dones no siguin discriminades a causa d'embaràs o de maternitat.
2. El Consell General d'Aran ha de garantir la transversalitat en la incorporació de la perspectiva de gènere i de les dones en totes les polítiques públiques per a aconseguir la igualtat real i efectiva i la paritat entre dones i homes.
3. El Consell General d'Aran ha de garantir que s'afrontin de manera integral totes les formes de violència contra les dones i els actes de caràcter sexista i discriminatori; ha de fomentar el reconeixement del paper de les dones en els àmbits cultural, històric, social i econòmic, i ha de promoure la participació dels grups i les associacions de dones en l'elaboració i l'avaluació d'aquestes polítiques.
4. El Consell General d'Aran ha de reconèixer i tenir en compte el valor econòmic del treball de cura i atenció en l'àmbit domèstic i familiar en la fixació de les polítiques econòmiques i socials.
5. El Consell General d'Aran, en l'àmbit de les seves competències, i en els supòsits que estableix la Llei, ha de vetllar perquè la lliure decisió de la dona sigui determinant en tots els casos que en puguin afectar la dignitat, la integritat i el benestar físic i mental, en particular pel que fa al propi cos i a la seva salut reproductiva i sexual.

Article 18. Cohesió i benestar socials

1. El Consell General d'Aran ha de promoure polítiques públiques que fomentin la cohesió social i que garanteixin un sistema de serveis socials, de titularitat pública i concertada, adequat als indicadors econòmics i socials d'Aran.
2. El Consell General d'Aran ha de vetllar per la plena integració social, econòmica i laboral de les persones i dels col·lectius més necessitats de protecció, especialment dels que es troben en situació de pobresa i de risc d'exclusió social.
3. El Consell General d'Aran ha de vetllar per la dignitat, la seguretat i la protecció integral de les persones, especialment de les més vulnerables.
4. El Consell General d'Aran ha de garantir la qualitat del servei i la gratuïtat de l'assistència sanitària pública en els termes que estableix la Llei.
5. El Consell General d'Aran ha de promoure polítiques preventives i comunitàries, ha de garantir l'accés universal als serveis socials bàsics i ha de tendir a la gratuïtat d'aquests, sens perjudici que els usuaris contribueixin en el finançament de determinats serveis d'acord amb el que estableixin les lleis i la cartera de serveis socials.

Article 19. Foment de la participació

El Consell General d'Aran ha de promoure la participació social en l'elaboració, la prestació i l'avaluació de les polítiques públiques, i també la participació individual i associativa en els àmbits cívic, social, cultural, econòmic i polític, amb ple respecte als principis de pluralisme, lliure iniciativa i autonomia. També ha de facilitar la participació i la representació ciutadanes i polítiques, amb una atenció especial a les zones menys poblades del territori. També ha de procurar que les campanyes institucionals que s'organitzin en ocasió dels processos electorals tinguin com a finalitat promoure la participació ciutadana i que els electors rebin dels mitjans de comunicació una informació veraç, objectiva, neutral i respectuosa del pluralisme polític sobre les candidatures que concorren en els processos electorals.

Article 20. Àmbit socioeconòmic

CVE-DOGC-A-15040106-2015

1. El Consell General d'Aran ha d'adoptar les mesures necessàries per a promoure el progrés econòmic i el progrés social d'Aran i dels seus ciutadans, basats en els principis de la solidaritat, la cohesió, el desenvolupament sostenible i la igualtat d'oportunitats.
2. El Consell General d'Aran ha d'afavorir el desenvolupament de l'activitat empresarial i l'esperit emprenedor tenint en compte la responsabilitat social de l'empresa, la lliure iniciativa i les condicions de competència, i ha de protegir especialment l'economia productiva, l'activitat dels emprenedors autònoms i la de les empreses petites i mitjanes.
3. Les organitzacions sindicals i empresarials han de participar en la definició de les polítiques públiques que les afectin. El Consell General d'Aran ha de promoure la mediació i l'arbitratge per a la resolució de conflictes d'interessos entre els diversos agents socials.
4. Les organitzacions professionals i les corporacions de dret públic representatives d'interessos econòmics i professionals i les entitats associatives del tercer sector del territori d'Aran han d'ésser consultades en la definició de les polítiques públiques que les afectin.
5. El Consell General d'Aran ha de promoure especialment les relacions econòmiques, laborals i socials amb l'Euroregió Pirineus Mediterrània.

Article 21. Medi ambient, desenvolupament sostenible i equilibri territorial

1. El Consell General d'Aran ha de tenir en compte l'especificitat de la muntanya i ha de vetllar per la protecció del medi ambient, per mitjà de l'adopció de polítiques públiques basades en el desenvolupament sostenible i la solidaritat col·lectiva i intergeneracional.
2. Les polítiques mediambientals s'han de dirigir especialment a la reducció de les diferents formes de destrucció del medi ambient per les diferents activitats econòmiques i industrials, la fixació d'estàndards i de nivells mínims de protecció, l'articulació de mesures correctives de l'impacte ambiental, la utilització racional dels recursos naturals i el respecte als principis de preservació del medi, conservació dels recursos naturals, responsabilitat i reciclatge i reutilització dels béns i els productes.
3. El Consell General d'Aran ha de fer efectives les condicions per a la preservació de la natura i la biodiversitat, ha de promoure la integració d'objectius ambientals a les polítiques sectorials i ha d'establir les condicions que permetin a totes les persones el gaudi del patrimoni natural i paisatgístic.
4. El Consell General d'Aran ha de vetllar per la cohesió econòmica i territorial aplicant polítiques que assegurin un tractament especial de les zones de muntanya, la protecció del paisatge, el foment de les activitats agràries, ramaderes i silvícoles i una distribució equilibrada al territori dels diferents sectors productius, els serveis d'interès general i les xarxes de comunicació.
5. El Consell General d'Aran ha de facilitar als ciutadans la informació mediambiental i ha de fomentar l'educació en els valors de la preservació i de la millora del medi ambient com a patrimoni comú.

Article 22. Mobilitat i seguretat viària

1. El Consell General d'Aran ha de promoure polítiques de transport i de comunicació, basades en criteris de sostenibilitat, que fomentin la utilització del transport públic i la millora de la mobilitat i garanteixin l'accessibilitat per a les persones amb mobilitat reduïda.
2. El Consell General d'Aran ha d'impulsar, d'una manera prioritària, les mesures destinades a l'increment de la seguretat viària i la disminució dels accidents de trànsit, amb una incidència especial en la prevenció, l'educació viària i l'atenció a les víctimes.

Article 23. Protecció dels consumidors i usuaris

1. El Consell General d'Aran ha de garantir la protecció de la salut, la seguretat i la defensa dels drets i els interessos legítims dels consumidors i usuaris.
2. El Consell General d'Aran ha de garantir l'existència d'instruments de mediació i arbitratge en matèria de consum, n'ha de promoure el coneixement i la utilització i ha de donar suport a les organitzacions de consumidors i usuaris.

Article 24. Cooperació al foment de la pau i cooperació al desenvolupament

El Consell General d'Aran ha de promoure la cultura de la pau i accions de foment de la pau al món.

Article 25. Accés a les tecnologies de la informació i de la comunicació

El Consell General d'Aran ha de facilitar el coneixement de la societat de la informació i ha d'impulsar l'accés a la comunicació i a les tecnologies de la informació, en condicions d'igualtat, en tots els àmbits de la vida social, inclòs el laboral; ha de fomentar que aquestes tecnologies es posin al servei de les persones i no afectin negativament llurs drets, i ha de garantir la prestació de serveis per mitjà de les dites tecnologies, d'acord amb els principis d'universalitat, continuïtat i actualització.

Títol III. De l'organització

Capítol I. El Consell General d'Aran

Article 26. El Consell General d'Aran

1. El Consell General d'Aran és la institució representativa, de govern i d'administració d'Aran, i, en els termes que disposa aquesta llei, és elegit per sufragi universal, igual, lliure, directe i secret.
2. El Consell General d'Aran assumeix, amb caràcter general, la gestió ordinària de l'Administració de la Generalitat en el territori d'Aran.
3. D'acord amb la seva tradició històrica, el Consell General d'Aran és integrat per tretze consellers generals, distribuïts de la manera següent: dos elegits pel terçó de Pujòlo, dos per Arties e Garòs, quatre per Castièro, un per Marcatosa, un per Lairissa i tres per Quate Lòcs.

Article 27. Òrgans del Consell General d'Aran

1. Componen el Consell General d'Aran els òrgans següents:
 - a) El Ple.
 - b) El síndic.
 - c) El Consell de Govern.
 - d) L'Oïdoria de Comptes.
2. El Consell General d'Aran, d'acord amb la seva potestat d'autoorganització i per mitjà del seu reglament orgànic, pot crear òrgans complementaris consultius i de participació dels ciutadans, dels sectors socials i econòmics i dels municipis i les entitats municipals descentralitzades en matèries de la seva competència. Aquests òrgans poden ésser d'àmbit general o circumscriure's a l'àmbit de cada terçó.
3. Els consells de terçó són òrgans de caràcter complementari d'àmbit de terçó, creats d'acord amb el que estableix l'apartat 2, i els correspon de canalitzar la participació ciutadana i local sobre qüestions concretes de cada terçó amb l'objectiu de coordinar amb eficàcia els afers que el Consell General d'Aran gestiona en territori aranès.

Article 28. El Ple

1. El Ple del Consell General d'Aran és format pel síndic, que el presideix, i pels consellers generals.
2. Corresponen al Ple les funcions següents:

CVE-DOGC-A-15040106-2015

- a) Escollir el síndic.
 - b) Aprovar el reglament orgànic i les ordenances del Consell General d'Aran i altres reglaments.
 - c) Exercir la iniciativa per a la modificació dels límits territorials d'Aran.
 - d) Decidir l'ordenació administrativa del territori d'Aran.
 - e) Aprovar i modificar els pressupostos i aprovar els comptes.
 - f) Determinar els recursos propis de caràcter tributari.
 - g) Aprovar la plantilla de personal del Consell General d'Aran, la relació de llocs de treball, les bases de les proves per a la selecció de personal i per als concursos de provisió de llocs de treball, la fixació de la quantia de les retribucions complementàries dels funcionaris i el nombre i el règim de personal eventual, tot això d'acord amb les normes reguladores de la funció pública local, i ratificar l'acomiadament del personal laboral.
 - h) Exercir la potestat expropiatòria.
 - i) Aprovar els plans que afecten el territori d'Aran que siguin de la competència del Consell General d'Aran.
 - j) Aprovar les formes de gestió dels serveis i els expedients per a l'exercici de les activitats econòmiques.
 - k) Delegar i encarregar la gestió de competències del Consell General d'Aran a altres administracions públiques i acceptar delegacions i comandes de gestió d'altres administracions.
 - l) Afectar al servei o a la utilització pública els béns del Consell General d'Aran i alterar la qualificació jurídica dels béns de domini públic.
 - m) Alienar el patrimoni.
 - n) Exercir accions administratives o judicials en afers de la seva competència.
 - o) Plantejar conflictes de competències amb altres administracions públiques.
 - p) Designar els membres de l'Oïdoria de Comptes.
 - q) Aprovar o rebutjar la moció de censura al síndic, i també els acords que aquest vinculi a una qüestió de confiança.
 - r) Controlar i fiscalitzar la gestió dels altres òrgans del Consell General d'Aran.
 - s) Exercir les altres funcions que li atribueixin aquesta llei, altres lleis o les disposicions generals del Consell General d'Aran.
3. Les competències a què fan referència les lletres *a, b, c, e, f, i, k, p, q i r* de l'apartat 2 són indelegables.
4. El Ple pot delegar les seves funcions en el síndic o en el Consell de Govern si són funcions delegables d'acord amb l'apartat 3 o amb la norma atributiva de la funció.

Article 29. El síndic

1. El síndic és la màxima autoritat del Govern i de l'Administració d'Aran.
2. El síndic té la més alta representació del Consell General d'Aran. També té la representació ordinària de la Generalitat a Aran.
3. El síndic és elegit pel Ple en els termes que disposa aquesta llei.
4. Corresponen al síndic les funcions següents:
 - a) Representar el Consell General d'Aran.
 - b) Representar de manera ordinària la Generalitat a Aran.
 - c) Convocar les sessions del Ple, fixar-ne l'ordre del dia, presidir-ne les sessions, moderar-ne els debats i dirimir-ne els empats amb el seu vot de qualitat.
 - d) Convocar, fixar l'ordre del dia i presidir, en els mateixos termes, les sessions de la resta d'òrgans col·laboradors del Consell General d'Aran i dels organismes, societats i empreses que en depenen.

CVE-DOGC-A-15040106-2015

- e) Ordenar i supervisar la publicació i l'execució de les resolucions del Consell General d'Aran.
- f) Dirigir i supervisar els serveis i el personal del Consell General d'Aran.
- g) Exercir les funcions d'òrgan de contractació del Consell General d'Aran.
- h) Ordenar els pagaments i retre'n comptes.
- i) Impulsar i supervisar l'activitat dels diferents òrgans i serveis del Consell General d'Aran.
- j) Vetllar pel compliment de les lleis i dels reglaments al territori d'Aran.
- k) Exercir accions judicials i administratives en afers de la seva competència i, en cas d'urgència, en afers de la competència del Ple, al qual n' de retre comptes en la seva sessió immediatament posterior.
- l) Nomenar, si escau, el titular o titulars de la vicesindicatura.
- m) Dur a terme les funcions que corresponguin al Consell General d'Aran i que no hagin estat atribuïdes expressament a un altre òrgan i les que li atribueixin aquesta llei, altres lleis o les disposicions generals del Consell General d'Aran.

5. Les competències a què fan referència les lletres *a, b, d, h, j* i *k* de l'apartat 2 són indelegables.

6. El síndic pot delegar les funcions en el vicesíndic o vicesíndics, si n'hi ha, en els consellers generals o en el Consell de Govern, si són funcions delegables d'acord amb l'apartat 5 o amb la norma atributiva de la funció.

Article 30. La vicesindicatura

1. La vicesindicatura és un òrgan d'existència potestativa, creat pel síndic i nomenat per aquest d'entre els consellers.
2. El vicesíndic substitueix el síndic en cas de vacant per absència o malaltia i exerceix les funcions que aquest li delegui.
3. El síndic pot nomenar més d'un vicesíndic. En aquest cas, la funció de suplència s'ha de dur a terme per l'ordre que es determini en el nomenament.

Article 31. El Consell de Govern

1. El Consell de Govern és format pel síndic, el vicesíndic o vicesíndics, si s'escau, i altres consellers generals designats pel síndic.
2. El reglament orgànic del Consell General d'Aran ha d'establir el funcionament i la composició del Consell de Govern.

Article 32. L'Oidoria de Comptes

1. L'Oidoria de Comptes és integrada pels consellers generals designats pel Ple del Consell General d'Aran, entre els quals hi ha d'haver almenys un conseller general de cada grup polític representat en el Consell General d'Aran.
2. L'elecció dels membres de l'Oidoria de Comptes s'ha de dur a terme en la primera sessió que celebri el Consell General d'Aran posterior a la seva sessió constitutiva.
3. Correspon a l'Oidoria de Comptes examinar i estudiar els comptes anuals del Consell General d'Aran i emetre'n un informe abans que el Ple els aprovi.
4. L'Oidoria de Comptes pren les seves decisions per majoria simple dels membres presents. Si el nombre de membres presents no reflecteix la proporcionalitat del Ple, s'aplica el sistema de vot ponderat.

Article 33. El Prohom d'Aran

1. El Consell General d'Aran pot crear la institució del Prohom d'Aran, que es relaciona amb el Síndic de Greuges d'acord amb l'article 78.4 de l'Estatut d'autonomia de Catalunya.

CVE-DOGC-A-15040106-2015

2. L'estructura, les funcions i els objectius del Prohom d'Aran s'han de d'establir per reglament del Consell General d'Aran.

3. El càrrec de prohom d'Aran no és retribuït, però pot percebre les indemnitzacions i les dietes que corresponguin per l'exercici del càrrec.

Article 34. La Comissió de Patrimoni

1. La Comissió de Patrimoni exerceix les funcions d'assessorament, elaboració d'informes i participació en matèria de patrimoni cultural, ordenació del territori i urbanisme i protecció ambiental.

2. En la composició de la Comissió de Patrimoni hi poden participar representants designats per altres administracions per raó de la matèria.

3. La composició, l'organització i les funcions de la Comissió de Patrimoni s'han d'establir per reglament del Consell General d'Aran.

Capítol II. Règim de funcionament dels òrgans col·legiats

Article 35. Normes generals de funcionament

1. Els òrgans col·legiats funcionen en règim de sessions ordinàries de periodicitat preestablerta i de sessions extraordinàries, que, a més, poden ésser urgents.

2. Els acords dels òrgans col·legiats s'adopten per majoria simple, excepte en els casos en què aquesta llei o altres lleis determinin que es requereix una majoria qualificada.

3. El vot de qualitat del síndic dirimeix les votacions en cas d'empat en els òrgans de què forma part.

Article 36. Funcionament del Ple

1. El Ple es reuneix en sessió ordinària amb la periodicitat que determina el reglament orgànic del Consell General d'Aran i, almenys, cada dos mesos. També es reuneix en sessió extraordinària si la convoca el síndic o si ho demanen com a mínim una quarta part o més dels seus membres.

2. Les sessions del Ple són públiques i són presidides pel síndic, que ha de garantir la participació de tots els grups polítics en els debats i la dels consellers presents en les votacions.

Capítol III. Elecció i constitució del Consell General d'Aran

Article 37. Candidatures al Consell General d'Aran

Per a l'elecció del Consell General d'Aran les candidatures han de complir els requisits següents:

a) Poden presentar candidatura els partits polítics, les federacions de partits i les coalicions electorals. També en poden presentar les agrupacions d'electors avalades amb la firma d'un mínim del tres per cent del cens electoral del terç corresponent.

b) Cada candidatura ha de tenir una llista tancada amb tants noms com membres del Consell General d'Aran li pertoquin al terç corresponent.

Article 38. Elecció dels consellers generals

1. Les eleccions al Consell General d'Aran han d'ésser convocades pel Govern de la Generalitat i s'han de dur a terme el mateix dia de la celebració de les eleccions municipals.

2. L'elecció dels consellers generals s'ha de fer d'acord amb el que disposa la legislació electoral, entre

CVE-DOGC-A-15040106-2015

candidatures que al corresponent terçó hagin aconseguit més d'un cinc per cent del total de vots vàlidament emesos, i en aplicació del sistema d'Hondt.

3. A cada terçó li correspon d'escollir el nombre de consellers que determina l'article 26.3.

Article 39. Constitució del Consell General d'Aran

1. El Consell General d'Aran es constitueix en sessió pública a la seva seu el primer dia laborable després dels quinze dies naturals següents a l'endemà de l'acte de proclamació dels seus membres electes.

2. La sessió constitutiva del Consell General d'Aran és presidida per una Mesa d'Edat, integrada pel conseller general de més edat d'entre els presents i pel més jove, que actua com a secretari.

Article 40. Mandat i estatut dels consellers generals

1. El mandat dels consellers generals coincideix amb el dels regidors dels ajuntaments.

2. S'aplica als consellers generals l'estatut i el règim d'incompatibilitats i d'inelegibilitats aplicables als membres electes de les corporacions locals, d'acord amb la legislació aplicable.

3. Els consellers generals cessen en el càrrec per defunció, renúncia, incapacitat o inhabilitació. En aquests casos cobreix la vacant el següent candidat de la llista respectiva i, un cop acabada aquesta, els suplents, per ordre de presentació.

Capítol IV. Elecció, estatut i cessament del síndic

Article 41. Elecció del síndic

1. El Ple del Consell General d'Aran escull el síndic d'entre els seus membres.

2. La presentació i el debat de les candidatures i l'elecció del síndic s'han de dur a terme durant el transcurs de la sessió constitutiva del Consell General d'Aran.

3. Qualsevol dels consellers generals pot presentar la seva candidatura a síndic.

4. Per a ésser elegit síndic el candidat ha d'obtenir la majoria absoluta de vots en la primera votació. Si cap candidat no aconsegueix aquesta majoria, s'ha de celebrar, tot seguit, una segona votació, de la qual en resulta elegit síndic el candidat que hagi aconseguit el major nombre de vots. En cas d'empat en aquesta segona votació, és elegit síndic el candidat corresponent al partit polític, federació de partits, coalició electoral o agrupació d'electors que tingui un major nombre de consellers generals i, en cas de persistir l'empat, el candidat del partit polític, federació de partits, coalició electoral o agrupació d'electors que hagi aconseguit més vots al conjunt d'Aran.

Article 42. Estatut del síndic

1. S'aplica al síndic l'estatut i el règim d'incompatibilitats i d'inelegibilitats aplicables als membres electes de les corporacions locals d'acord amb la legislació aplicable.

2. El càrrec de síndic és incompatible amb qualsevol altre càrrec públic en qualsevol altra administració.

3. El mandat de síndic resta limitat a tres mandats consecutius.

Article 43. Cessament del síndic

1. El síndic cessa per defunció, renúncia, incapacitat o inhabilitació, i també quan perd la confiança del Consell General d'Aran per l'aprovació d'una moció de censura o la denegació d'una qüestió de confiança en els termes que estableix l'article 45.8.

2. En cas de vacant, el nou síndic és elegit d'acord amb el que estableix l'article 41.

Article 44. Moció de censura

1. La moció de censura al síndic ha d'anar acompanyada del nom del candidat alternatiu, que pot ésser qualsevol dels consellers generals, i ha d'ésser presentada per majoria simple i aprovada per majoria absoluta dels consellers generals, per la qual cosa la persona proposada com a candidat és escollida automàticament com a síndic.
2. Un mateix conseller general no pot presentar més d'una moció de censura durant el corresponent mandat.
3. El debat i la votació de la moció de censura s'han de dur a terme a les dotze del migdia del dotzè dia natural següent al de la presentació de la moció al registre del Consell General d'Aran. Si aquest dia és inhàbil, la moció de censura es duu a terme el dia hàbil següent.

Article 45. Qüestió de confiança

1. El síndic pot sotmetre al Ple una qüestió de confiança, relacionada amb l'aprovació o la modificació de qualsevol dels afers següents:
 - a) Els pressupostos anuals.
 - b) El reglament orgànic o un reglament executiu.
 - c) La creació o la regulació d'un tribut.
 - d) Un pla o programa d'acció de govern presentat per ell mateix.
2. Només es poden sotmetre un màxim de dues qüestions de confiança en un mateix mandat.
3. Per a la presentació de la qüestió de confiança és requisit previ que l'acord corresponent hagi estat debatut en el Ple i que no hagi aconseguit la majoria necessària per a l'aprovació.
4. La presentació de la qüestió de confiança ha de figurar expressament com a punt de l'ordre del dia del Ple.
5. La votació en el Ple s'ha de fer pel sistema públic per crida.
6. Per a considerar obtinguda la confiança es requereix la majoria que exigeixi la legislació aplicable per a cada afer a què fa referència l'apartat 1.
7. Si no s'obté la majoria necessària per a l'aprovació de l'acord, la qüestió de confiança es considera no superada i el síndic cessa automàticament i roman en funcions fins a la presa de possessió de qui l'hagi de succeir en el càrrec. L'elecció del nou síndic s'ha de fer, pel procediment que estableix l'article 41, en una sessió plenària convocada automàticament a les dotze hores del dotzè dia hàbil següent al de la votació de l'acord al qual es vincula la qüestió de confiança i el síndic cessant no pot ésser candidat a l'elecció.
8. Si la qüestió de confiança s'ha presentat amb relació a l'aprovació dels pressupostos i no se supera, en el termini d'un mes a partir de la data de la votació, s'ha de presentar una moció de censura contra el síndic; si la moció de censura no es presenta o no s'aprova, els pressupostos es consideren automàticament aprovats i el síndic es manté en el càrrec.

Capítol V. Institut d'Estudis Aranesos - Acadèmia Aranese de la Llengua Occitana

Article 46. Naturalesa

1. L'Institut d'Estudis Aranesos - Acadèmia Aranese de la Llengua Occitana és una corporació de dret públic independent de les administracions públiques, de caràcter acadèmic i amb personalitat jurídica pròpia.
2. L'Institut d'Estudis Aranesos - Acadèmia Aranese de la Llengua Occitana és inscrita en el Registre d'Acadèmies de Catalunya.
3. L'Institut d'Estudis Aranesos - Acadèmia Aranese de la Llengua Occitana es regeix pels estatuts de règim intern i govern.

Títol IV. De les potestats i les competències

Capítol I. Disposicions generals

Article 47. Potestats

1. Corresponen al Consell General d'Aran les potestats següents:

- a) La potestat normativa, tant en l'àmbit administratiu intern com per a regular les activitats privades.
- b) La potestat d'autoorganització, inclosa la de crear organismes i empreses o d'associar-se o participar en organismes o empreses juntament amb altres administracions o particulars.
- c) Les potestats de planificació i programació.
- d) La potestat de crear i regular els serveis necessaris per a l'exercici de les seves competències.
- e) La potestat expropiatòria.
- f) Les potestats d'inspecció i sanció.
- g) Les potestats de protecció i recuperació dels seus béns.
- h) La resta de potestats i prerrogatives que corresponen a les entitats públiques de naturalesa territorial.

2. El Consell General d'Aran pot:

- a) Exercir la iniciativa pública en l'activitat econòmica.
- b) Negociar i subscriure acords, convenis, concerts o contractes amb altres administracions o amb empreses privades.

Article 48. Competències

1. El Consell General d'Aran té les competències pròpies que determina el capítol II d'aquest títol, les que li atorguen altres lleis i les que les lleis de Catalunya atorguen als consells comarcals i als consells de vegueria, o als òrgans que els substitueixin, en els termes de la legislació aplicable.

2. El Consell General d'Aran té les competències que li delega o li assigna la Generalitat i exerceix la gestió ordinària dels serveis propis en els termes que determina l'article 49.1.

3. El Consell General d'Aran pot dur a terme, mitjançant l'exercici previ de la seva potestat normativa en les matèries que són de la seva competència i sempre que no transgredeixi les lleis, tota mena d'activitats i serveis que requereixin els interessos generals d'Aran. En qualsevol cas, el Consell General d'Aran pot promoure, en l'àmbit de les seves competències, tota classe d'activitats i prestar tots els serveis públics que contribueixin a satisfer les necessitats i els interessos d'Aran.

4. Corresponen al Consell General d'Aran les competències que li han estat transferides per la Generalitat fins a l'entrada en vigor d'aquesta llei.

Article 49. Règim de competències

1. Les delegacions i la gestió ordinària de serveis de l'Administració de la Generalitat al Consell General d'Aran es regeixen pel que estableix la legislació general de règim jurídic de les administracions públiques i del procediment administratiu comú i per la legislació de règim local.

2. En les qüestions relatives a l'organització dels serveis i als procediments d'intervenció, les disposicions de caràcter general adoptades pel Consell General d'Aran en desplegament i aplicació de les lleis del Parlament a Aran s'apliquen amb caràcter preferent als reglaments executius aprovats pel Govern de la Generalitat, que en aquests casos són d'aplicació supletòria.

Article 50. Transferència de competències i dotació econòmica

1. El Govern de la Generalitat ha d'acordar amb el Consell General d'Aran el traspàs dels serveis i dels recursos materials i humans i la dotació econòmica que corresponen a les noves competències atribuïdes per aquesta llei al Consell General d'Aran.

2. Les propostes de traspàs i la valoració de la dotació econòmica corresponent han d'ésser fetes per la Comissió Bilateral Govern de la Generalitat - Consell General d'Aran que regula l'article 84. En l'anàlisi de les valoracions dels serveis traspassats s'han de tenir en compte tant els costos directes com els indirectes i d'inversió que corresponguin.

Capítol II. Competències en els diversos sectors de l'acció pública

Article 51. Llengua i cultura

1. El Consell General d'Aran té competència plena en tot allò referent al foment, la normalització i la regulació de la utilització de l'occità, denominat *aranès* a Aran, d'acord amb les lleis de caràcter general en vigor a tot Catalunya en matèria de política lingüística i d'educació.

2. El Consell General d'Aran té competència plena en els àmbits següents:

- a) El foment i la promoció de la cultura aranesa i occitana.
- b) L'emparament, la conservació, la gestió i l'administració del patrimoni cultural.
- c) Els serveis d'arqueologia.
- d) L'execució de les polítiques sobre promoció i difusió cultural.
- e) Arxius i fons documentals.

3. El Consell General d'Aran ha de vetllar per la conservació, la promoció i la difusió de la cultura aranesa, entesa com a part de l'occitana, en totes les diferents expressions. De manera especial, ha de garantir la conservació i promoure l'enriquiment del patrimoni històric, cultural, arqueològic, documental, jurídic, paisatgístic, artístic, científic, etnològic, geològic i industrial d'Aran i dels béns que l'integren, qualsevol que en sigui el règim jurídic i la titularitat.

4. La Generalitat i l'Administració de l'Estat, d'acord amb llurs competències, han de cooperar amb el Consell General d'Aran en la protecció i promoció de la cultura aranesa i occitana, i també de la llengua pròpia d'Aran, en els àmbits autonòmic, estatal i internacional.

5. El Consell General d'Aran ha de promoure acords de col·laboració amb les entitats locals d'Aran perquè participin en la conservació, la promoció i la difusió de la cultura aranesa, d'acord amb les competències que els atribueixin les lleis.

6. Correspon al Consell General d'Aran la gestió de tots els centres culturals públics i d'interès general de titularitat de la Generalitat.

7. Correspon al Consell General d'Aran prendre, per al seu àmbit territorial, les decisions en matèria de planificació i execució dels plans de la Generalitat per a equipaments culturals, que han de garantir per a Aran dotacions proporcionals a les previstes per a la resta de Catalunya.

8. El Consell General d'Aran ha d'impulsar les iniciatives necessàries per a coordinar els esforços amb la resta de territoris occitans en favor de la promoció i la preservació de la llengua, sens perjudici dels articles 24 i 25 i de la disposició addicional segona de la Llei 35/2010, de l'1 d'octubre, de l'occità, *aranès* a l'Aran.

9. El departament de la Generalitat que gestiona les ajudes per a les indústries culturals i el suport per a la promoció de la llengua pròpia d'Aran en qualsevol dels àmbits relacionats amb la cultura, les indústries culturals, la creació cultural o els mitjans de comunicació ha d'incloure en les seves decisions mecanismes de participació i coordinació amb el Consell General d'Aran.

Article 52. Dret civil aranès

1. El Consell General d'Aran, per mitjà dels òrgans competents, en col·laboració amb la Comissió de Codificació

CVE-DOGC-A-15040106-2015

de Catalunya, ha de vetllar per preservar les institucions jurídiques araneses recollides en la Querimònia i la resta de privilegis continguts en les institucions de dret civil privat i de dret públic.

2. El Consell General d'Aran, en col·laboració amb la Comissió de Codificació de Catalunya, ha de proposar al Govern de la Generalitat les mesures per a l'actualització de les figures de dret civil privat i de dret públic araneses que consideri necessàries per a garantir-ne la pervivència.

Article 53. Règim local

1. Corresponen al Consell General d'Aran les facultats que la legislació de la Generalitat atribueix als consells comarcals i als òrgans creats per la normativa que estableix la divisió territorial de Catalunya amb relació a les activitats i els serveis de competència municipal, l'assistència als municipis i la cooperació amb aquests.

2. Corresponen al Consell General d'Aran les competències i les facultats que la legislació catalana de règim local atribueix al Govern i a l'Administració de la Generalitat en matèria de denominació, símbols i territori dels municipis aranesos.

Article 54. Ordenació del territori i urbanisme

1. El Consell General d'Aran ha de participar en l'elaboració, la tramitació, l'aprovació, l'execució i el seguiment dels instruments de planificació territorial i de planificació urbanística de la Generalitat que afecten Aran. Quan l'àmbit territorial dels instruments de planificació territorial no excedeixi el d'Aran, el Consell General d'Aran pot exercir la iniciativa per a formular-los, modificar-los i revisar-los.

2. Correspon al Consell General d'Aran la competència per a l'establiment i la regulació dels instruments de gestió urbanística i també del procediment de tramitació i aprovació definitiva.

3. El Consell General d'Aran pot formular, tramitar, aprovar i executar, dins dels límits de les potestats que la legislació urbanística atribueix als ajuntaments amb relació a llur planejament urbanístic, plans urbanístics que excedeixin l'àmbit d'un sol municipi, a petició expressa dels plens dels ajuntaments.

4. El Consell General d'Aran pot exercir les competències de l'Administració de la Generalitat en l'exercici supletori de les funcions de disciplina urbanística dels ajuntaments, de manera coordinada amb l'Administració de la Generalitat.

5. El Consell General d'Aran té competència per a emetre els informes sectorials relatius a les competències transferides en el marc de la tramitació dels expedients i dels tràmits urbanístics, i també per a elaborar la proposta de l'informe inicial que s'ha de sotmetre a la Comissió d'Urbanisme d'Aran.

6. Les competències que la legislació urbanística atribueix a les comissions territorials d'urbanisme són exercides per la Comissió d'Urbanisme d'Aran, integrada pel Consell General d'Aran amb la participació de la Generalitat. Aquesta comissió ha de tenir un reglament propi que n'estableixi el règim de funcionament i la composició, d'acord amb les competències de cada administració.

7. Correspon a la Comissió d'Urbanisme d'Aran la competència per a l'aprovació inicial i la definitiva dels instruments de planejament director que afecten només l'àmbit d'Aran. En el supòsit que siguin planejaments d'àmbits territorials o directors que afectin altres àmbits territorials diferents del d'Aran, la Comissió d'Urbanisme d'Aran ha d'aprovar inicialment i provisionalment el document amb referència a l'àmbit d'Aran, i correspon al departament de la Generalitat competent en matèria d'urbanisme d'aprovar-lo de manera definitiva.

8. La determinació de l'emplaçament d'infraestructures i equipaments tant de la Generalitat com de titularitat estatal a Aran requereix la participació prèvia del Consell General d'Aran amb la Generalitat en l'elaboració de l'informe de la Comissió Bilateral Generalitat - Estat.

9. Correspon al Consell General d'Aran la competència en matèria de dret de reversió en les expropiacions urbanístiques executades a Aran en el marc de la legislació estatal.

Article 55. Ensenyament

1. Aran es constitueix com a zona educativa, d'acord amb el que estableix la legislació reguladora de l'educació a Catalunya.

CVE-DOGC-A-15040106-2015

2. Per raons d'especificitat lingüística, els serveis propis del departament de la Generalitat competent en matèria d'ensenyament –serveis educatius i escoles d'adults al territori d'Aran– tenen Aran com a únic referent territorial.

3. El Consell General d'Aran ha de vetllar perquè els currículums lingüístics en la varietat aranesa de l'occità dels centres educatius s'ajustin a la legalitat vigent i als criteris que determina aquesta llei.

4. El Consell General d'Aran, amb la col·laboració del departament competent en matèria d'ensenyament, és competent per a prestar els següents serveis relacionats amb l'educació: transport escolar, menjador escolar, serveis extraescolars, elaboració i producció de llibres de text, materials didàctics i auxiliars de conversa en la varietat aranesa de l'occità i formació permanent del professorat en la llengua i la cultura d'Aran.

5. El Consell General d'Aran ha de col·laborar, mitjançant els acords corresponents amb el departament competent en matèria d'ensenyament i en coordinació amb aquest, en la gestió de beques i ajuts per a l'estudi.

Article 56. Sanitat i salut pública

1. Correspon al Consell General d'Aran, d'acord amb la normativa aplicable en aquesta matèria, d'acord amb la planificació del departament competent en matèria de salut i del Servei Català de la Salut i sens perjudici de les competències en aquesta matèria de l'Administració de la Generalitat, l'exercici de les competències traspassades en matèria de sanitat i salut pública, que inclouen les funcions següents:

a) L'organització, el funcionament, l'avaluació i el control dels centres, serveis i establiments sanitaris i sociosanitaris del sistema sanitari públic.

b) La gestió i l'execució dels serveis, les actuacions i els programes públics en matèria de promoció i protecció de la salut i prevenció de malalties, que inclouen totes les matèries en l'àmbit de la salut pública i dins del territori d'Aran.

c) La gestió i administració dels centres, serveis i establiments de protecció de la salut i d'atenció sanitària i sociosanitària de caràcter públic, i també la gestió de les prestacions pròpies del sistema sanitari públic.

2. En atenció a llur complexitat i d'acord amb els principis regulats per la legislació aplicable en aquesta matèria, s'han d'exercir de manera compartida entre el Consell General d'Aran i l'Administració de la Generalitat les funcions següents:

a) L'organització, la planificació i la gestió de les prestacions dels serveis sanitaris, sociosanitaris i de salut mental de caràcter públic.

b) L'organització i la planificació de les mesures i de les actuacions destinades a preservar, protegir i promoure la salut pública en tots els àmbits.

c) La planificació dels recursos sanitaris de cobertura pública i la coordinació de les activitats privades amb el sistema sanitari públic.

3. El Consell General d'Aran, d'acord amb el departament de la Generalitat competent en matèria de salut, ha de participar en els òrgans de gestió polítics i tècnics que afecten decisions de la seva competència.

Article 57. Esports i lleure

1. Corresponen al Consell General d'Aran les competències següents en matèria d'esport:

a) El foment, la divulgació, la planificació, la coordinació, l'execució, l'assessorament, la implantació i la projecció de la pràctica de l'activitat física i de l'esport a Aran.

b) El foment i la promoció de l'associacionisme esportiu.

c) La planificació i la promoció de la xarxa d'equipaments esportius.

d) La participació en la prevenció de la violència en els espectacles públics esportius.

e) El registre d'entitats que promouen i organitzen la pràctica de l'activitat esportiva amb seu a Aran.

2. El Consell General d'Aran exerceix competències en matèria de lleure, que inclouen el foment i la regulació de les activitats que es fan a Aran i la promoció de les entitats que tenen per finalitat la realització d'activitats

CVE-DOGC-A-15040106-2015

de lleure.

3. És competència del Consell General d'Aran la gestió d'instal·lacions i equipaments per a l'esport i el lleure propis o de la Generalitat, inclosa la gestió dels centres de tecnificació.
4. El Consell General d'Aran té competència per al desplegament de les mesures definides en els plans d'equipaments esportius de la Generalitat.
5. El Consell General d'Aran pot participar en les entitats i els organismes d'àmbit autonòmic, estatal, europeu i internacional que tinguin per objecte el desenvolupament de l'esport a Aran.
6. El Consell General d'Aran té competència per a establir el règim jurídic de les federacions i clubs esportius i de les entitats araneses que promouen i organitzen la pràctica de l'esport i l'activitat física en l'àmbit d'Aran, i també per a la declaració d'ús públic de les entitats esportives.

Article 58. Joventut

Corresponen al Consell General d'Aran les competències següents en matèria de joventut:

- a) La regulació, la gestió, la intervenció i la política administrativa d'activitats i instal·lacions dirigides als joves.
- b) La gestió dels albergs de joventut.
- c) La gestió de l'Oficina de Serveis a la Joventut d'Aran.
- d) La planificació, l'ordenació, l'execució i l'avaluació de polítiques, plans i programes adreçats als joves, que inclouen, entre altres objectius:
 - 1r. L'accés dels joves a l'habitatge.
 - 2n. Les polítiques transversals de joventut en salut, benestar, educació i altres serveis a les persones.
 - 3r. Els plans d'emancipació juvenil.
 - 4t. El foment de les polítiques de joventut i la promoció de serveis compartits entre municipis, la coordinació i l'assessorament d'aquests.
- e) La promoció de l'associacionisme juvenil, de les iniciatives de participació dels joves, de la mobilitat internacional i del turisme juvenil.

Article 59. Serveis socials

1. Corresponen al Consell General d'Aran, d'acord amb la normativa i la planificació de la Generalitat, les competències següents en matèria d'acció social:
 - a) La gestió dels serveis socials d'atenció primària.
 - b) La gestió dels serveis socials especialitzats, inclosos els adreçats a la gent gran, als infants i a les persones en situació de dependència o amb discapacitat, i la valoració d'aquests serveis segons els criteris establerts per la Generalitat.
 - c) El foment dels centres ocupacionals per a les persones amb discapacitat.
2. En atenció a la complexitat de la matèria i al fet que el sistema aranès de serveis socials forma part del sistema català de serveis socials, s'han d'exercir de manera compartida entre el Consell General d'Aran i la Generalitat, d'acord amb la legislació de la Generalitat, les competències següents:
 - a) Les relatives als àmbits establerts per la Llei 12/2007, de l'11 d'octubre, de serveis socials i pel desplegament de la cartera de serveis socials.
 - b) Els serveis socials necessaris per a l'aplicació de la Llei de l'Estat 39/2006, del 14 de desembre, de promoció de l'autonomia personal i atenció a les persones en situació de dependència.
3. El Consell General d'Aran ha de participar en la gestió dels recursos econòmics de la Generalitat destinats a l'acció social, que s'han d'incrementar de manera proporcional a l'increment de les seves competències en aquesta matèria, d'acord amb el principi de suficiència financera i amb el que determina el títol VI sobre el finançament del Consell General d'Aran.

CVE-DOGC-A-15040106-2015

4. El Consell General d'Aran ha de promoure polítiques transversals que garanteixin l'accés en condicions d'igualtat als serveis socials.
5. El Consell General d'Aran ha de vetllar per l'organització, la planificació i l'organització de la xarxa de serveis socials públics d'acord amb els criteris de proximitat, cohesió social i accés a tots els recursos i xarxes socials necessaris.
6. Correspon al Consell General d'Aran el desenvolupament de la política d'integració de les persones immigrades en el marc de les seves competències i la participació en les decisions de la Generalitat sobre aquesta matèria que afectin de manera especial Aran.

Article 60. Habitatge

1. El Consell General d'Aran té les competències relatives a sòl i habitatge, especialment la promoció i la gestió de l'habitatge públic, tant el destinat a la venda com al règim de lloguer.
2. El Consell General d'Aran exerceix, en règim de delegació, les competències dels serveis territorials de la Generalitat per a la concessió d'ajuts per a la rehabilitació d'habitatges i l'atorgament de les cèdules d'habitabilitat, sens perjudici de les facultats de control i seguiment que competeixen als serveis d'habitatge de la Generalitat.
3. El Consell General d'Aran pot crear un ens instrumental de caràcter institucional que, si escau, pot tenir la condició d'Administració actuant.

Article 61. Medi ambient

1. El Consell General d'Aran exerceix les competències per a la protecció i la gestió del medi ambient i les facultats per a l'execució de les lleis vigents en aquesta matèria d'acord amb els decrets de transferència de competències i serveis, i també per a l'establiment de mesures addicionals de protecció.
2. El Consell General d'Aran, prèviament a la tramitació i a l'aprovació de qualsevol norma en matèria de medi ambient a Aran, ha d'informar la Generalitat en els àmbits en què per raons de gestió s'hi hagi de coordinar.
3. El Consell General d'Aran intervé en els procediments de control de les activitats privades i públiques que poden afectar el medi ambient, regulats per la legislació de prevenció i control ambiental d'activitats.
4. El Consell General d'Aran ha d'elaborar un informe ambiental que:
 - a) És preceptiu si ho estableix expressament la normativa reguladora del procediment i, en tots els casos, en els procediments d'avaluació d'impacte ambiental.
 - b) És vinculant si és desfavorable o imposa mesures de protecció en els procediments d'autorització o llicència d'activitats privades, i també en els procediments en què l'informe sigui preceptiu.
5. El Consell General d'Aran pot crear un cos d'agents mediambientals amb funcions de vigilància i control, de col·laboració en la gestió, de protecció i prevenció integrals del medi ambient i de policia administrativa especial. Els membres d'aquest cos han de tenir la condició d'agents de l'autoritat en l'exercici de llurs funcions, als efectes establerts legalment.
6. La Generalitat ha de garantir la participació i la col·laboració del Consell General d'Aran en el subministrament d'informació meteorològica i climàtica, inclosos el control i el seguiment de les situacions meteorològiques de risc, d'acord amb el que estableix l'article 144.5 de l'Estatut d'autonomia de Catalunya.

Article 62. Patrimoni i recursos naturals

1. El Consell General d'Aran exerceix competències en l'ordenació, la planificació, la gestió, la denúncia i la vigilància de les actuacions relacionades amb la protecció i la recuperació dels recursos dels ecosistemes fluvials i terrestres, inclosos la fauna, la flora i els hàbitats.
2. El Consell General d'Aran té atribuïdes competències en l'ordenació, la planificació, la gestió, la denúncia, la vigilància i l'exercici de la potestat sancionadora de l'activitat piscícola i cinegètica, en exercici de les quals aprova anualment els plans tècnics piscícoles i cinegètics d'Aran.
3. Correspon al Consell General d'Aran, en matèria de delimitació d'espais protegits:

CVE-DOGC-A-15040106-2015

a) La potestat per a declarar les figures de protecció i delimitació d'espais, béns, hàbitats i valors naturals que mereixen mesures especials de protecció. La proposició de declaració de qualsevol espai del territori aranès com a figura de protecció especial requereix la participació prèvia del Consell General d'Aran, dels ajuntaments implicats i de les entitats municipals descentralitzades afectats.

b) La gestió de tots els espais limitats a l'àmbit territorial d'Aran.

c) La gestió i la vigilància de la Xarxa Natura 2000 i de tots els espais protegits declarats en el seu territori, inclosa la gestió dels recursos econòmics vinculats a aquestes figures de protecció.

d) La participació per a aprovar els mapes del paisatge i elaborar un catàleg del paisatge en el seu àmbit territorial, amb la conformitat prèvia dels ajuntaments i les entitats municipals descentralitzades afectades.

4. El Consell General d'Aran exerceix al territori d'Aran les funcions d'Administració forestal i té atribuït l'exercici de la potestat sancionadora de totes les matèries transferides. En matèria forestal, és competència del Consell:

a) L'establiment dels mecanismes, en l'àmbit territorial d'Aran, per a la planificació, l'ordenació i la conservació dels recursos forestals, i també per a la regulació dels aprofitaments en sòl rústic i l'atorgament de les autoritzacions preceptives.

b) La gestió forestal de les forests d'utilitat pública pertanyents al catàleg corresponent, llevat de la competència en delimitacions i fitacions.

c) La declaració de compatibilitat d'usos i activitats amb el caràcter d'utilitat pública de les forests.

d) L'establiment de les mesures de prevenció i extinció d'incendis forestals.

e) La vigilància i la potestat sancionadora en matèria d'accés motoritzat al medi natural i als espais naturals protegits, incloses les funcions d'expedició d'autoritzacions, i també la capacitat de fer regulacions que comportin una major protecció.

5. El Consell General d'Aran, amb la conformitat de la Generalitat, exerceix competències en l'establiment dels mecanismes de gestió per a l'eliminació de construccions i instal·lacions en el domini hidràulic de les conques de la Garona, del Noguera Pallaresa i del Noguera Ribagorçana en l'àmbit d'Aran, i també per a la realització d'actuacions que s'executin en els trams urbans, d'acord amb els convenis de gestió de conca signats amb la Confederació Hidrogràfica de l'Ebre.

6. El Consell General d'Aran ha de disposar d'un servei de prevenció de riscos naturals, especialment en l'àmbit de la predicció d'allaus i en el de la prevenció de riscos hidrològics.

7. El Consell General d'Aran ha de col·laborar amb els municipis aranesos en la gestió dels serveis d'escombraries, recollida i tractament de residus i prestació del servei de deixalleria.

8. El Consell General d'Aran exerceix les competències d'execució al seu territori de les polítiques i mesures d'educació ambiental fixades per les lleis de Catalunya i pel Govern de la Generalitat i pot definir i desenvolupar polítiques i mesures pròpies en aquesta matèria.

Article 63. Energia i mines

1. El Consell General d'Aran participa en la planificació de les activitats de producció, emmagatzematge i transport d'energia, en la tramitació de les autoritzacions requerides per a les corresponents instal·lacions i en la promoció i el foment de les energies renovables i de l'eficiència energètica.

2. El Consell General d'Aran participa en la regulació, en la intervenció administrativa i en el control de les mines i els recursos miners situats al territori d'Aran i de les activitats extractives, tant d'àrids com termals, que s'hi duguin a terme.

Article 64. Activitats rurals

1. El Consell General d'Aran exerceix competències en matèria de promoció del desenvolupament i protecció del medi rural i de les activitats productives que li són pròpies, especialment de l'agricultura, la ramaderia, els aprofitaments forestals i els productes artesanals de la indústria agroalimentària, i participa en la gestió dels ajuts i dels fons europeus o de les altres administracions competents.

CVE-DOGC-A-15040106-2015

2. El Consell General d'Aran exerceix competències en l'aplicació i la gestió de les actuacions en matèria de sanitat, higiene, benestar i producció animals.
3. El Consell General d'Aran pot organitzar i promoure fires i certàmens agrícoles, ramaders i forestals.
4. Corresponen al Consell General d'Aran l'autorització i el registre dels nuclis zoològics en l'àmbit d'Aran.

Article 65. Turisme

1. El Consell General d'Aran té competència per a desenvolupar activitats i donar serveis de promoció turística, inclosa la gestió de la informació, la senyalització i la difusió turístiques.
2. El Consell General d'Aran exerceix les competències dels serveis territorials de la Generalitat en matèria de control dels establiments turístics i participa en la gestió dels ajuts públics al sector.
3. El Consell General d'Aran ha de participar en els òrgans de promoció turística que tinguin relació amb Aran per a facilitar la coordinació entre els establiments propis i altres situats al territori d'Aran.

Article 66. Comerç i consum

1. El Consell General d'Aran exerceix competències d'organització i execució en matèria de comerç interior, que inclouen la formulació i l'aprovació de plans i programes de promoció i organització comercial i l'autorització d'obertura i ampliació de comerços.
2. El Consell General d'Aran exerceix competències en matèria de promoció i autorització d'activitats firals.
3. El Consell General d'Aran exerceix competències en matèria de protecció i promoció de drets i interessos dels consumidors, inclosa la gestió dels serveis de mediació entre proveïdors i consumidors i d'informació i defensa de consumidors i usuaris.
4. Correspon al Consell General d'Aran la participació en la formació, l'educació i la informació per a consumidors i usuaris.
5. El Consell General d'Aran participa en la redacció de les normes derivades de la política d'implantació d'equipaments comercials de la Generalitat.

Article 67. Promoció de l'economia

1. El Consell General d'Aran exerceix competències en matèria de promoció i organització de l'activitat econòmica, inclosa la gestió de plans, fons i programes, de la Generalitat o estatals, adreçats al foment de l'activitat econòmica, a la promoció de l'ocupació i a la protecció de les persones a l'atur.
2. El Consell General d'Aran exerceix competències en matèria de promoció i organització de l'artesania i de planificació de la indústria a Aran.
3. El Consell General d'Aran ha de crear l'Observatori Socioeconòmic d'Aran, amb els objectius, entre altres, d'estudiar, actualitzar, gestionar i proposar mesures i accions a les administracions públiques i al conjunt de la societat aranesa en benefici de l'interès general. La composició, l'estructura, les funcions i l'organització de l'Observatori s'estableixen per reglament.
4. El Consell General d'Aran ha de crear l'Oficina de Govern Obert amb els objectius següents:
 - a) Promoure la transparència i l'accés a la informació pública.
 - b) Potenciar la participació de la ciutadania aranesa en les polítiques públiques.
 - c) Garantir la rendició de comptes de les institucions araneses.
 - d) Vetllar per la millora de la qualitat democràtica.
5. La composició, l'estructura, les funcions i l'organització de l'Oficina de Govern Obert s'estableixen per reglament.

CVE-DOGC-A-15040106-2015

Article 68. Universitats i recerca

1. El Consell General d'Aran participa en la gestió del sistema de beques i ajuts per a la formació universitària i, en general, en la promoció de l'accés de la població aranesa a la universitat.
2. El Consell General d'Aran ha de col·laborar amb la Generalitat en matèria de política de recerca, desenvolupament i innovació, i participar en la gestió dels ajuts i les beques instituits amb aquests objectius.
3. El Consell General d'Aran juntament amb la Generalitat ha de participar en la implantació i el foment de la universitat telemàtica.

Article 69. Tecnologies de la informació i de la comunicació

1. El Consell General d'Aran exerceix competències de promoció i gestió de serveis de les tecnologies de la informació i el coneixement, amb la finalitat de garantir-hi el ple accés de la població aranesa.
2. El Consell General d'Aran ha de promoure l'establiment de les infraestructures de comunicació necessàries per a l'accés ple de la població aranesa als serveis de les tecnologies de la informació i el coneixement i participar en la planificació i el control de llur emplaçament, vetllant per la protecció del paisatge i el medi ambient i la salut de les persones.
3. Correspon al Consell General d'Aran, d'acord amb la normativa de l'Estat, la competència en matèria de promoció de l'existència d'un conjunt mínim de serveis d'accés universal i la participació en la gestió del registre d'instal·ladors d'infraestructures comunes de telecomunicacions i del registre de gestors de múltiples al territori d'Aran.

Article 70. Infraestructures, obres públiques i serveis de mobilitat

1. El Consell General d'Aran exerceix les competències de planificació, construcció i manteniment de les carreteres i els camins de la seva titularitat i participa, mitjançant la necessària consulta institucional, en la planificació de les carreteres en l'àmbit d'Aran.
2. El Consell General d'Aran exerceix la competència sobre heliports, altiports i altres infraestructures de transport al territori d'Aran que no tinguin qualificació legal d'interès general. Aquesta competència inclou:
 - a) La planificació i la gestió de tots els heliports, altiports, estacions terminals de càrrega i altres infraestructures de transport.
 - b) La gestió de domini públic necessària per a prestar el servei, especialment de l'atorgament d'autoritzacions i concessions dins els recintes.
 - c) El règim econòmic dels serveis, especialment de la potestat tarifària i la recaptació dels tributs i gravàmens relacionats amb la utilització de la infraestructura i del servei que presta.
 - d) La delimitació de la zona de serveis dels heliports i altiports i la determinació dels usos, dels equipaments i de les activitats complementàries.
3. El Consell General d'Aran ha d'emetre un informe amb caràcter previ amb relació a la qualificació d'interès general de les obres públiques que s'executen íntegrament al territori d'Aran.
4. Corresponen al Consell General d'Aran les competències sobre la planificació, l'autorització, la concessió, el control i la gestió de serveis de transport de viatgers que transcorrin íntegrament dins el territori d'Aran, i també la planificació i la gestió del servei de transport escolar que també hi transcorri íntegrament.

Article 71. Seguretat pública

1. El Consell General d'Aran pot promoure l'elaboració de plans de seguretat.
2. El Consell General d'Aran participa en les juntes locals de seguretat i en la Comissió Regional de Seguretat quan es tracten temes relacionats amb la coordinació dels cossos policials presents al territori d'Aran.

Article 72. Prevenció i extinció d'incendis, emergències i protecció civil

CVE-DOGC-A-15040106-2015

1. El Consell General d'Aran exerceix la competència de gestió dels serveis d'emergències i protecció civil, que inclou la planificació i l'execució de mesures relatives a les emergències, transport sanitari, rescats de muntanya, protecció civil, els serveis de prevenció i extinció d'incendis i la col·laboració i coordinació amb els serveis que depenen dels ajuntaments, tot sens perjudici de la col·laboració del Consell General d'Aran amb la Generalitat i les altres comunitats veïnes, i també de l'estat francès. La col·laboració amb els serveis de la Generalitat s'ha de dur a terme mitjançant protocols establerts entre la Generalitat i el Consell General d'Aran.

2. El Consell General d'Aran té les competències per a crear i gestionar el servei de bombers, que pot ésser integrat tant per voluntaris com per personal contractat, i per a aprovar-ne la reglamentació.

Article 73. Associacions, fundacions, corporacions de dret públic i professions titulades

La Generalitat ha de comunicar al Consell General d'Aran la creació i la modificació dels estatuts de les associacions, les fundacions, les corporacions de dret públic i les professions titulades existents i que exerceixen a Aran, i també les modificacions que es produeixen en els estaments citats i les professions titulades susceptibles de registre.

Article 74. Denominacions i indicacions geogràfiques i de qualitat

1. El Consell General d'Aran exerceix sobre el seu territori les obligacions de protecció derivades del reconeixement d'una denominació d'origen o d'una indicació geogràfica protegida.

2. Les autoritats competents col·laboren en la protecció de les denominacions geogràfiques i de qualitat araneses fora del territori d'Aran i davant les institucions de protecció europees i internacionals.

Article 75. Estadística

La Generalitat ha de facilitar al Consell General d'Aran les dades estadístiques que corresponen al territori d'Aran.

Article 76. Toponímia d'Aran

Correspon al Consell General d'Aran la competència en la defensa jurídica i processal dels topònims d'Aran.

Article 77. Treball i relacions laborals

1. El Consell General d'Aran té competència en l'elaboració del calendari de dies festius per a tot el territori d'Aran, sens perjudici del calendari de dies festius vigent per a l'Estat i per a Catalunya.

2. El Consell General d'Aran, en l'àmbit d'Aran, exerceix la competència en formació dels demandants d'ocupació i dels treballadors en actiu.

3. La Generalitat ha de garantir la participació del Consell General d'Aran en la negociació col·lectiva i en el registre dels convenis col·lectius de treball quan aquests s'estableixin en l'àmbit d'Aran.

Article 78. Mitjans de comunicació social i serveis de contingut audiovisual

1. La Generalitat ha de garantir la participació del Consell General d'Aran en la gestió del servei públic de comunicació audiovisual de la Generalitat i dels serveis públics de comunicació audiovisual que afectin l'àmbit d'Aran.

2. El Consell General d'Aran pot crear un sistema propi de comunicació social i audiovisual pública per a Aran, que ha d'ésser dotat dels mitjans econòmics i financers suficients per a mantenir una premsa escrita i una ràdio i una televisió públiques amb els continguts en la varietat aranesa de l'occità.

CVE-DOGC-A-15040106-2015

Títol V. De les relacions del Consell General d'Aran amb la Generalitat i amb les altres institucions públiques

Article 79. Capacitat d'iniciativa legislativa

1. El Consell General d'Aran pot exercir la iniciativa legislativa reconeguda per l'article 62.1 de l'Estatut d'autonomia de Catalunya als òrgans representatius de les entitats supramunicipals de caràcter territorial, d'acord amb el que estableix aquesta llei i la legislació de la Generalitat.
2. Qualsevol afer relatiu als interessos específics d'Aran i al desenvolupament del seu autogovern, inclosa la modificació d'aquesta llei, pot ésser objecte de la iniciativa legislativa que pot exercir el Consell General d'Aran.
3. Sens perjudici del que estableixen els apartats 1 i 2 i d'acord amb l'article 94.4 de l'Estatut d'autonomia de Catalunya, el Consell General d'Aran ha de participar en l'elaboració de les iniciatives normatives que afectin el seu règim especial.

Article 80. Participació del Consell General d'Aran en l'activitat parlamentària

1. El Consell General d'Aran participa en el procediment legislatiu quan es debaten les iniciatives legislatives que poden afectar de manera directa el territori i el règim especial d'Aran o les competències i els recursos del Consell General d'Aran. Aquesta participació inclou especialment la fase de debat en ponències i comissions.
2. Almenys un cop l'any s'ha de celebrar un debat sobre la situació d'Aran i el desenvolupament del seu autogovern a la comissió parlamentària que correspongui, d'acord amb el Reglament del Parlament. Aquest debat ha de començar amb una exposició del síndic.
3. El Parlament de Catalunya ha de posar a disposició de la seva Oficina d'Aran els mitjans materials i personals necessaris per a poder complir la funció de suport i assessorament als representants de les institucions d'Aran.

Article 81. De la projecció exterior d'Aran

1. El Consell General d'Aran ha d'impulsar la projecció exterior d'Aran, principalment tot allò relacionat amb la seva singularitat, i promoure els interessos en aquest àmbit, sens perjudici de les competències d'altres administracions en matèria d'acció exterior.
2. El Consell General d'Aran té capacitat per a portar a terme accions amb projecció exterior que derivin directament de les seves competències, sia de manera directa o per mitjà de la participació en els òrgans i organismes de la Generalitat.
3. La Generalitat ha de garantir la participació d'Aran en l'acció transfronterera i interregional d'acord amb el que estableix l'apartat 1.
4. La Generalitat ha de projectar i promocionar l'occità, *aranès* a Aran, perquè obtingui el reconeixement internacional.
5. La Generalitat ha de facilitar la participació del Consell General d'Aran en la Comunitat de Treball dels Pirineus en els àmbits que l'afectin.

Article 82. Singularitat de les relacions del Consell General d'Aran amb el Govern de la Generalitat

1. El síndic es relaciona institucionalment amb el president de la Generalitat.
2. Les relacions ordinàries entre el Consell General d'Aran i el Govern i l'Administració de la Generalitat s'han de canalitzar per mitjà de la Comissió Bilateral Govern de la Generalitat - Consell General d'Aran i l'òrgan establert per la norma que regula l'organització interna de l'Administració de la Generalitat. Aquest òrgan ha d'incorporar en la seva denominació la d'Aran.
3. D'acord amb l'article 5, Aran no s'integra en cap divisió territorial per a l'organització dels serveis de la Generalitat i es relaciona i es coordina amb aquesta i amb les altres institucions públiques de Catalunya d'acord amb el que estableix aquesta llei.

CVE-DOGC-A-15040106-2015

Article 83. Participació en les decisions i coordinació amb els serveis de la Generalitat

1. Quan l'Administració de la Generalitat exerceix competències que, pel que fa a Aran, estan atorgades al Consell General d'Aran, l'òrgan de l'Administració de la Generalitat que les exerceix a la resta del territori ha de garantir la participació dels representants del Consell en la planificació i programació quan això afecti l'exercici de les competències del Consell, especialment pel que fa a les matèries relacionades amb la muntanya, amb els recursos naturals i amb la resta de territoris d'Occitània. Aquest òrgan també ha de garantir la coordinació dels serveis d'ambdues administracions i amb aquesta finalitat es poden formalitzar els convenis i protocols corresponents.

2. La Generalitat ha de garantir la participació del Consell General d'Aran, amb l'acord previ de la Comissió Bilateral Govern de la Generalitat - Consell General d'Aran, en els òrgans de coordinació, col·laboració o participació d'altres administracions o entitats en exercici de competències de la Generalitat, quan hi hagi coincidència, parcial o total, entre les matèries objecte de l'activitat d'aquests òrgans i les que són objecte de competències exercides pel Consell General d'Aran.

3. Sens perjudici del que estableix l'apartat 1, les institucions catalanes han de permetre que Aran pugui decidir, negociar i participar en tots els àmbits polítics i tècnics d'estructures administratives, espanyoles o europees, en què es prenguin decisions que afectin Aran de manera directa.

Article 84. La Comissió Bilateral Govern de la Generalitat - Consell General d'Aran

1. La Comissió Bilateral Govern de la Generalitat - Consell General d'Aran és l'òrgan permanent de relació entre els governs i les administracions de la Generalitat i d'Aran als efectes següents:

- a) El desenvolupament del règim especial d'Aran establert per aquesta llei d'acord amb les previsions de l'Estatut d'autonomia de Catalunya.
- b) L'adopció dels acords de transferència de competències o traspassos de béns i serveis que corresponguin.
- c) L'estudi, l'impuls i, si escau, l'autorització dels instruments de coordinació i col·laboració entre ambdós nivells de govern i administració.
- d) La participació de les institucions araneses en els procediments de presa de decisions de la Generalitat.

2. Corresponen a la Comissió Bilateral Govern de la Generalitat - Consell General d'Aran les funcions següents:

- a) Analitzar l'aplicació d'aquesta llei i del règim especial que estableix, i també les iniciatives que es plantegin per a desplegar-la o reformar-la.
- b) Estudiar, debatre i fer propostes per al desenvolupament de l'autogovern d'Aran i de les institucions araneses.
- c) Proposar la transferència o la delegació de competències de la Generalitat al Consell General d'Aran i acordar els traspassos de béns i serveis inherents a les competències del Consell.
- d) Impulsar les relacions de coordinació i col·laboració entre el Govern de la Generalitat i el Consell General d'Aran.
- e) Definir els criteris i els mecanismes de col·laboració i coordinació entre els departaments i els serveis de l'Administració de la Generalitat i els del Consell General d'Aran i conèixer i, si escau, resoldre les incidències que es presentin en el desenvolupament de llur activitat.
- f) Garantir l'intercanvi d'informació entre ambdues administracions, en tots els àmbits d'interès comú i, en particular, sobre l'execució dels acords adoptats per la Comissió Bilateral.
- g) Facilitar la participació del Consell General d'Aran en les iniciatives normatives del Govern de la Generalitat que poden incidir directament en l'autogovern d'Aran i analitzar les proposicions de llei que el Consell General d'Aran presenti al Parlament.
- h) Exercir les funcions que li atribueix el títol VI d'aquesta llei en l'àmbit del finançament del Consell General d'Aran.
- i) Interpretar i resoldre els dubtes que puguin sorgir en el desenvolupament de l'autogovern d'Aran o en l'execució dels acords de la Comissió Bilateral.
- j) Dur a terme la coordinació en matèria de normalització i política lingüística de l'occità, *aranès* a Aran.

CVE-DOGC-A-15040106-2015

k) Garantir, d'acord amb la Llei 35/2010, de l'1 d'octubre, de l'occità, *aranès* a l'Aran, el finançament adequat i suficient de les polítiques lingüístiques amb relació a l'aranès i la coordinació entre ambdues institucions en aquest àmbit.

3. La Comissió Bilateral Govern de la Generalitat - Consell General d'Aran és integrada per un nombre igual de representants del Consell i de la Generalitat i és copresidida pel conseller corresponent i pel síndic.

4. Els acords de la Comissió Bilateral Govern de la Generalitat - Consell General d'Aran s'adopten per consens entre les dues representacions.

5. La Comissió Bilateral Govern de la Generalitat - Consell General d'Aran adopta el seu reglament intern i d'organització i funcionament per acord de les dues parts. El reglament determina la periodicitat de les reunions del Ple de la Comissió, garantint que es reuneix almenys un cop l'any.

Article 85. Les relacions del Consell General d'Aran amb els municipis

1. Les relacions entre el Consell General d'Aran i els municipis aranesos són de col·laboració i coordinació, per a servir amb eficàcia i eficiència els interessos d'Aran i de les seves col·lectivitats, amb ple respecte vers les competències i l'autonomia respectives.

2. Per a establir una relació periòdica entre els ajuntaments i el Consell General d'Aran, s'ha de crear un consell d'alcaldes com a òrgan consultiu i de participació, que s'ha de reunir com a mínim cada dos mesos.

Article 86. Aran i les noves divisions territorials de Catalunya

1. D'acord amb els articles 90 i 91 de l'Estatut d'autonomia de Catalunya, els òrgans corresponents han de transferir anualment al Consell General d'Aran i als ajuntaments d'Aran la part de llurs despeses corrents i d'inversió que, segons criteris de proporcionalitat, correspondria destinar a Aran, en aplicació dels criteris vigents i en els termes que fixi la comissió mixta a què fa referència l'apartat 2.

2. S'ha de crear una comissió mixta corresponent a l'àmbit territorial que correspongui, com a òrgan estable de coordinació i col·laboració entre institucions.

Article 87. Relacions de cooperació

El Consell General d'Aran pot establir acords de cooperació i constituir consorcis amb entitats territorials de Catalunya o de la resta de l'Estat i, per raons de veïnatge, amb França, si així ho aconsella la prestació de serveis i el desenvolupament d'activitats.

Article 88. Participació ciutadana

El Consell General d'Aran ha de promoure la implicació dels ciutadans en tots els afers de govern que impliquin el territori d'Aran i ha de desenvolupar els instruments necessaris per al foment de la participació ciutadana en els diferents àmbits competencials que li atribueix aquesta llei.

Títol VI. Del finançament del Consell General d'Aran

Article 89. El Fons per al finançament del Consell General d'Aran

1. La Llei de pressupostos de la Generalitat de Catalunya ha de crear i dotar, en qualitat de capítol específic, el Fons per al finançament del Consell General d'Aran, amb la finalitat de garantir, al marge del finançament a què fa referència l'article 48.4, la suficiència de recursos del Consell General d'Aran per a:

a) Cobrir les despeses de funcionament ordinari del Consell.

b) Exercir les competències que li hagin estat transferides i, en general, les que estableixen aquesta i altres lleis.

CVE-DOGC-A-15040106-2015

- c) Desenvolupar l'autogovern.
2. Els recursos del Fons han d'ésser transferits per trimestres avançats al Consell General d'Aran.
 3. El Fons s'ha de crear sens perjudici del que estableix la Llei de pressupostos de la Generalitat amb relació als percentatges de participació a favor del Consell General d'Aran en el Fons de cooperació local de Catalunya.
 4. El Fons s'ha de fixar d'acord amb el cost efectiu que comporta per al Consell General d'Aran l'exercici de les competències i altres despeses a què fa referència l'apartat 1, inclosos els serveis transferits per l'Administració de la Generalitat, i d'acord amb les propostes que formuli la Comissió Bilateral Govern de la Generalitat - Consell General d'Aran.
 5. Durant el procés d'elaboració del projecte de pressupostos de la Generalitat, el departament competent ha d'informar el Consell General d'Aran de la dotació corresponent al Fons de cooperació local de Catalunya per al Consell General d'Aran per a l'exercici següent.
 6. El Consell General d'Aran té autonomia per a aplicar els recursos procedents del Fons de cooperació local de Catalunya als serveis i altres activitats de la seva competència.

Article 90. Altres assignacions o participacions en la Llei de pressupostos de la Generalitat de Catalunya

1. A més del Fons per al finançament del Consell General d'Aran, les lleis de pressupostos de la Generalitat també poden establir altres partides específiques per al Consell General d'Aran, amb l'objectiu de promoure la col·laboració del Consell en l'exercici de les competències de l'Administració de la Generalitat o per a assolir les finalitats d'aquesta.
2. El Consell General d'Aran, si escau, també pot obtenir recursos de la Generalitat procedents de partides finalistes adreçades a entitats territorials o locals.

Article 91. Tributació pròpia

D'acord amb la normativa general fiscal i tributària, el Consell General d'Aran pot proposar al Parlament de Catalunya l'establiment per llei de tributs propis d'Aran.

Article 92. Altres ingressos

1. El Consell General d'Aran, a més de finançar-se amb els recursos que estableix aquest títol, es finança amb:
 - a) Ingressos de dret privat.
 - b) Taxes i preus públics per a la prestació de serveis i per a la realització d'activitats de la seva competència.
 - c) Contribucions especials per a l'execució d'obres o per a l'establiment, ampliació o millora dels serveis de la seva competència.
 - d) Subvencions, multes i altres ingressos de dret públic.
 - e) Altres ingressos que siguin procedents.
2. El Consell General d'Aran ha de participar en els ingressos de les noves divisions territorials de Catalunya que estableixen els articles 90 i 91 de l'Estatut d'autonomia de Catalunya, en la mateixa proporció en què exerceixi les seves competències.
3. El Consell General d'Aran pot rebre aportacions dels municipis aranesos.
4. El Consell General d'Aran pot participar en els tributs d'altres àmbits administratius.

Títol VII. De la modificació de la Llei

CVE-DOGC-A-15040106-2015

Article 93. Procediment

Les disposicions d'aquesta llei poden ésser modificades mitjançant el procediment de modificació legislativa que estableix l'Estatut d'autonomia de Catalunya:

- a) La iniciativa pot ésser adoptada tant pel Consell General d'Aran com pel Govern de la Generalitat o el Parlament de Catalunya.
- b) La Comissió Bilateral Govern de la Generalitat - Consell General d'Aran ha d'aprovar per unanimitat dels seus membres la proposta de modificació de la Llei, que el Govern de la Generalitat ha d'aprovar com a projecte de llei i presentar al Parlament per a la tramitació parlamentària corresponent.
- c) Si no hi ha l'acord de la Comissió Bilateral Govern de la Generalitat - Consell General d'Aran a què fa referència la lletra *b*, qui hagi adoptat la iniciativa pot exercir-la directament davant del Parlament.

Disposicions addicionals

Primera. Reconeixement del dret de decidir del poble aranès

El Parlament de Catalunya reconeix el dret del poble aranès a decidir el seu futur.

Segona. Integració d'Aran en la divisió territorial de Catalunya i referències territorials

1. El que disposa l'article 5 d'aquesta llei s'ha d'entendre en els termes establerts per la disposició addicional quarta de la Llei 30/2010, del 3 d'agost, de vegueries.
2. Les denominacions *comarca* i *consell comarcal* no són aplicables a Aran i al Consell General d'Aran. Tota referència en aquests termes en les normes vigents s'han d'entendre fetes a Aran i al Consell General d'Aran.

Tercera. Referències a la Comissió d'Urbanisme d'Aran

Les referències que la normativa vigent fa a la Comissió Territorial d'Urbanisme de la Val d'Aran s'entenen fetes a la Comissió d'Urbanisme d'Aran.

Quarta. Naturalesa de la Llei

D'acord amb el que disposa l'article 62.2 de l'Estatut d'autonomia de Catalunya, aquesta llei té la naturalesa de llei de desenvolupament bàsic de l'Estatut.

Cinquena. Revisió del model de finançament aranès

A comptar de l'entrada en vigor d'aquesta llei, en un termini màxim de tres anys, la Comissió Bilateral Govern de la Generalitat - Consell General d'Aran ha de revisar i estudiar la idoneïtat del model de finançament establert pel títol VI i negociar i acordar les modificacions que escaiguin. En qualsevol cas, la modificació total o parcial d'aquest model ha de complir els principis de transparència, estabilitat i coordinació d'acord amb les propostes del Consell General d'Aran sobre aquesta matèria.

Sisena. Paisatge i patrimoni cultural d'Aran

El paisatge i el patrimoni cultural d'Aran són dos dels trets característics especials del territori, i en conseqüència les administracions públiques han de vetllar d'una manera especial per conservar-los i preservar-los.

Setena. Consell Econòmic i Social d'Aran

CVE-DOGC-A-15040106-2015

El Consell General d'Aran ha d'impulsar el funcionament del Consell Econòmic i Social d'Aran.

Disposicions transitòries

Primera. Aran en la Llei electoral de Catalunya

1. La Llei electoral de Catalunya ha de tenir en compte la singularitat històrica, política, cultural i lingüística d'Aran, i garantir-ne la representativitat al Parlament.
2. La Llei electoral de Catalunya ha d'establir el sistema electoral per a Aran, que modifiqui o ratifiqui l'article 38, sobre l'elecció dels consellers generals. Aquest sistema electoral ha d'ésser coherent amb els principis i els criteris de la Llei electoral que s'aprovi i ha de tenir en compte les particularitats d'Aran.
3. Mentre no s'aprovi la Llei electoral de Catalunya, la junta electoral competent per a les eleccions a Aran és la junta provincial.
4. Si en el termini de dos anys a partir de l'entrada en vigor d'aquesta llei no s'aprova una nova llei electoral, s'ha d'aprovar un nou sistema electoral per a Aran, amb la participació de les institucions araneses, d'acord amb l'article 94.4 de l'Estatut d'autonomia de Catalunya.

Segona. El Prohom d'Aran

Mentre el Consell General d'Aran no reguli les funcions del Prohom d'Aran, aquestes són atribuïdes al Síndic de Greuges de Catalunya.

Tercera. Acords de traspàs de funcions i serveis

1. La Comissió Bilateral Govern de la Generalitat – Consell General d'Aran ha d'establir el calendari del procés de traspàs de funcions i serveis i, si escau, acordar la resta de mesures normatives o institucionals que s'hagin d'adoptar per a la plena eficàcia de les competències que aquesta llei atribueix a Aran.
2. Sens perjudici del que estableix l'apartat 1, en el moment de l'entrada en vigor d'aquesta llei, la Comissió Bilateral Govern de la Generalitat – Consell General d'Aran ha de negociar la dotació del Fons per al finançament del Consell General d'Aran a què fa referència l'article 89.1.
3. Els acords de traspàs de funcions i serveis han de determinar els serveis i els recursos que ha d'assumir el Consell General d'Aran per a l'exercici de les seves competències i precisar, si escau, la delimitació de les funcions afectades pel traspàs i les fórmules de col·laboració entre ambdues administracions per a l'exercici de les competències respectives.
4. El que estableix aquesta disposició no és aplicable a les matèries de l'article 48.4.

Disposició derogatòria

Es deroga la Llei 16/1990, del 13 de juliol, sobre el règim especial de la Vall d'Aran.

Disposicions finals

Primera. Modificació del Codi Civil de Catalunya

Es modifica l'apartat 1 i s'afegeix un apartat, el 3, a l'article 442-13 del Codi civil de Catalunya, que resta

CVE-DOGC-A-15040106-2015

redactat de la manera següent:

«Article 442-13. Destinació dels béns

»1. La Generalitat de Catalunya ha de destinar els béns heretats o llur producte o valor a establiments d'assistència social o a institucions de cultura, preferentment del municipi de la darrera residència habitual del causant a Catalunya. Si no n'hi ha en el dit municipi, s'han de destinar als establiments o a les institucions de la comarca o, si tampoc no n'hi ha a la comarca, als de caràcter general a càrrec de la Generalitat. En el cas d'Aran, els béns s'han de destinar als establiments o a les institucions d'Aran o, si tampoc no n'hi ha a Aran, als de caràcter general a càrrec de la Generalitat.

»2. Si en el cabal relicte hi ha finques urbanes, la Generalitat de Catalunya les ha de destinar preferentment al compliment de polítiques d'habitatge social, sia directament sia reinvertint el producte obtingut en alienar-les, segons llurs característiques.

»3. El Consell General d'Aran és receptor dels béns heretats en el lloc de la Generalitat de Catalunya si el causant de la successió intestada té residència a Aran.»

Segona. Modificació dels fons del model de finançament autonòmic

Si es modifiquen els fons del model de finançament autonòmic existents en el moment de l'entrada en vigor d'aquesta llei, la Comissió Bilateral Govern de la Generalitat - Consell General d'Aran ha de determinar les transferències que els substitueixin.

Tercera. Habilitació de crèdit per a l'aplicació de la Llei

S'autoritza el Govern de la Generalitat perquè habiliti els crèdits necessaris per a aplicar les disposicions d'aquesta llei.

Quarta. Desplegament

Sens perjudici del que estableix l'article 49, s'autoritza el Govern de la Generalitat perquè dicti les disposicions necessàries per al desplegament d'aquesta llei.

Cinquena. Consulta sobre el contingut de la Llei

La Generalitat, amb la participació del Consell General d'Aran, d'acord amb la Llei 10/2014, del 26 de setembre, de consultes populars no referendàries i d'altres formes de participació ciutadana, ha d'iniciar un procés informatiu i participatiu per a convocar, en un termini no superior a sis mesos a comptar de l'endemà de la celebració de les eleccions locals immediatament posteriors a l'aprovació d'aquesta llei, una consulta al poble aranès per a conèixer l'opinió sobre el text aprovat.

Sisena. Entrada en vigor

Aquesta llei entra en vigor l'endemà d'haver estat publicada en el *Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya*.

Per tant, ordeno que tots els ciutadans als quals sigui d'aplicació aquesta llei cooperin al seu compliment i que els tribunals i les autoritats als quals pertorqui la facin complir.

Palau de la Generalitat, 5 de febrer de 2015

CVE-DOGC-A-15040106-2015

Artur Mas i Gavarró

President de la Generalitat de Catalunya

(15.040.106)

DISPOSICIONS**DEPARTAMENT DE LA PRESIDÈNCIA****LEI 1/2015, deth 5 de hereuèr, deth regim especiau d'Aran.**

Eth president dera Generalitat de Catalonha

Sigue notòri a toti es ciutadans qu'eth Parlament de Catalonha a aprovat e jo, en nòm deth Rei e d'acòrd tamb çò qu'establís er article 65 der Estatut d'autonomia de Catalonha, promulgui era següenta

LEI

Preambul

Aran constituís laguens de Catalonha ua realitat nacionau damb personalitat pròpria e diferenciada, fundamentada en hèt qu'era comunitat aranesa dispòse d'ua lengua e ua cultura pròpies, comunes e compartides damb era rèsta d'Occitània, e, ath madeish temps, d'ua antiga tradicion d'autogovèrn fèrmament defenuda pes aranesi ath long deth temps.

Er occitan, ena sua varietat aranesa, ei era lengua pròpria d'Aran e ven un des pilars e un des trèts fonamentaues que configuren era identitat aranesa, en tot enquadrar-la laguens deth hèt nacionau occitan. Eth ligam emocionau des aranesi damb era sua lengua e, ath madeish temps, era tenacitat a utilizar-la, n'an permetut, generacion dempús de generacion, era transmission enquiara actualitat, e l'an convertida en un des elements mès estimadi e excepcionaus deth patrimòni culturau d'Aran, qu'eth pòble e es institucions de Catalonha tanben reconeishen e avaloren coma pròpri.

Era vinculacion politica e administrativa d'Aran damb Catalonha a es sòns precedents mès antics enes acòrds o tractats d'emparança o proteccion reiau acordadi o renauidi entre es representants d'Aran e es prumèrs monarques dera Corona d'Aragon, especiaument a compdar dera dusau mitat deth sègle XII. Era recèrca dera proteccion reiau des monarques catalanoaragonesi siguec cercada pes abitants d'Aran ena mesura que constituie eth gatge dera plena libertat e autonomia, tant en encastre personau coma en collectiu, e ath madeish temps, der exercici der antic dret e costum de gaudir liurament der usufructe des bòsqui, aigües e montanhes dera val, basa dera vida economica e essenciau entara subervivença quotidiana.

Aguest impuls iniciava entà establir e estrénher es ligams d'Aran damb era Corona d'Aragon se refortilhèc e assolidèc pendent eth reinatge deth rei Jaime I (1208-1276), eth quau, damb eth consentiment e era ajuda dera poblacion aranesa, volec mantier tostemp Aran laguens des sòns domenis e non l'includic entre es territòris occitans ara sobeiranetat que ne renuncièc er an 1259 en favor dera corona francesa, que s'apoderèc de grana part d'Occitània a compdar dera des-hèta catalanooccitana en Murèth (1213).

Er antic pacte d'Aran damb es prumèrs monarques dera Corona d'Aragon se renauic er an 1313, quan era val retornèc ath domeni dera corona catalanoaragonesa dempús de trenta ans d'ocupacion francesa. Damb motiu d'aguest retorn ara sua sobeiranetat, eth 23 d'agost de 1313 eth rei Jaime II autregèc as abitants d'Aran eth nomenat *privilègi d'Era Querimònia*, vertadera carta magna des libertats araneses, que, pendent mès de cinc cents ans, devenguec era principau basa legau der ordenament politic, juridic e administratiu aranes.

Garantida dera sua plena libertat e autonomia, tant a nivèu personau coma collectiu, era defensa des sòns privilègis e, ath madeish temps, deth sòn ligam damb era Corona d'Aragon e, laguens d'aguesta, damb eth Principat de Catalonha devengueren es dus principaus objectius dera comunitat e es institucions araneses pendent es sègles posteriors. Atau, er an 1381, e a peticion des representants dera val, eth rei Pèir III establic de nau qu'aguesta non podesse èster jamès plus separada dera corona reiau ne tanpòc deth Principat de Catalonha, privilègi que posteriorament serie tanben confirmat per auti monarques deth sòn linhatge. Era plena incorporacion d'Aran en Catalonha siguec tanben sollicitada pes sindicis e procuradors dera val er an 1411 e siguec referendada peth Parlament e es Còrts catalanes. D'aguesta manèra, es constitucions e auti drets catalans devengueren dret supletòri des privilègis dera val e, en conseqüència, garantida tanben dera sua

CVE-DOGC-A-15040106-2015

libertat e autonomia deuant des intromissions potenciaus deth poder reiau.

Maugrat formar part de Catalonha, Aran mantenguec tostem era sua singularitat territorial e eth sistèma e regim politic e administratiu eretadi des sègles precedenti, e gaudiu d'un ample marge d'autonomia en govèrn des sòns ahèrs intèrns.

Com d'antes comunitats pirenenques, era basa dera organizacion politica e administrativa tradicionau aranesa siguec tostem era casa. A nivèu locau, era assemblada des caps de casa administraue es ahèrs dera comunitat e escuelhie es sòns representants, es nomentadi *cònsuls* o *còssos*. Ath madeish temps, es pòbles aranesi s'acorpauen en circoscripcions administratives mès granes, nomentadi terçons. Aumens dempús deth sègle XIII e enquiath sègle XVI i auec tres terçons ena val, e d'alavetz enquia sies (Pujòlo, Arties e Garòs, Castièro, Marcatosa, Lairissa e Quate Lòcs). Cada terçon escuelhie tanben uns representants especifics, nomentadi *conselhèrs* e *proòms*.

Enquiath sègle XV, dera reünion des cònsols de toti es pòbles dera val e, ath madeish temps, des sòns conselhèrs e proòms, se formaue era Còrt o Conselh Generau dera Val, que constituie era mès nauta institucion de representacion, govèrn e administracion dera comunitat aranesa. Eth Conselh Generau podie tanben escuelher delegats o representants deth conjunt dera val entà ahèrs especifics, es nomentadi *sindics*. Totun, dempús de principis dera Edat Modèrna, eth dret d'assisténcia as reünions deth Conselh Generau dera Val demorèc restringit unicament as conselhèrs e proòms nomentadi pes sies terçons qu'alavetz la conformauen.

Damb era promulgacion des nomentades *Ordinaciones, Pragmáticas y Edictos Reales del Valle de Aran*, er an 1618, per mandat deth rei Felip III d'Espanha, era composicion, eth sistèma d'eleccion e era manèra de foncionar d'arraig medievau deth Conselh Generau dera Val sigueren pregonament modificadi. Des d'alavetz, era mès nauta institucion de govèrn e representacion dera comunitat aranesa restèc integrada exclusivament per tretze membres: sies conselhèrs, sies proòms e un sindic generau, toti eri escuelhudi per tiratge.

Era promulgacion deth Decrèt de Naua Planta er an 1718, que tan advèrs siguec entàs institucions e libertats catalanes, non afectèc formaument ara Val d'Aran, que mantenguec eth sòn sistèma politic e administratiu tradicionau, per ben que fòrça demesit ena sua autonomia. Per aquest motiu, eth territòri aranés non restèc integrat laguens deth nau sistèma des corregiments qu'era autoritat borbonica implantèc pertot Catalonha, e ne constituic un districte especiau.

Es guèrres ispanofranceses de fins deth sègle XVIII e principis deth XIX e eth pes dera autoritat reiau ena val dificultèren eth foncionament ordinari deth Conselh Generau dera Val e era sua capacitat de decision. Totun, Aran mantenguec eth sòn sistèma administratiu tradicionau enquia aumens er an 1834, quan eth territòri demorèc definitivament incorporat ara naua província de Lhèida, creada un an abans per Estat espanhòu. D'alavetz, eth territòri aranés se convertic en un partit judiciu mès dera dita província e s'i implantèc eth sistèma d'ajuntaments generaus en tot er Estat.

Maugrat eth despeçatge juridic deth sistèma institucionau tradicionau aranés, eth sòn arrebrembe e eth pregon sentiment de comunitat de val perdurèc ena consciéncia e en còr de fòrça aranesi enquiath primèr tèrç deth sègle XX, e rebrotèc esporadicament en bères reivindicacions e accions mancomunades des ajuntaments aranesi d'aqueth temps. Tanben damb motiu dera aprobacion der Estatut d'autonomia de Catalonha er an 1932, bèri intellectuaus aranesi residents en Barcelona sollicitèren ath Govèrn catalan eth reconeishement des drets istorics d'Aran, mès era iniciativa non prosperèc.

Damb eth retorn des libertats democraticas en Estat espanhòu er an 1975, era consciéncia e era reivindicacion des drets istorics d'Aran, e, ath madeish temps, deth besonh de protegir e oficializar era sua lengua pròpria emergiren de nau ena comunitat aranesa, e cristallizèren er an 1978 damb era constitucion dera associacion de vesins Es Terçons, que ne hec es sues dues principaus reivindicacions. Eth madeish an, e pendent eth procès de redaccion deth brolhon der Estatut d'autonomia de Catalonha, era associacion vesiau aranesa mandèc as parlamentaris catalans amassadi en Sau era sua aspiracion e exigéncia democratica de reconeishement deth hèt diferenciau aranés, eth besonh de proteccion e oficializacion dera sua lengua, e era sua fèrma voluntat d'arténher eth restabliment e era recuperacion des institucions politiquas e administratives tradicionaus dera val.

Era justícia e era pertanhença dera reivindicacion aranesa determinèren un primèr reconeishement des drets istorics e lingüistics d'Aran en Estatut d'autonomia de Catalonha qu'eth Parlament catalan aprovèc er an 1979. Atau, er article 3.4 der Estatut estableix: «la parla aranesa serà objecte d'ensenyament i d'especial respecte i protecció». Era disposicion adicionau primèra disposau: «en el marc de la Constitució i del present Estatut seran reconegudes i actualitzades les peculiaritats històriques de l'organització administrativa interna de la Vall d'Aran». Eth desplegament legislatiu posterior d'aguesti precèptes estatutaris permetec configurar un estatut juridic progressivament refortilhat dera lengua pròpria d'Aran, e, ath madeish temps, hec possibla era recuperacion des institucions istoriques d'autogovèrn d'Aran.

CVE-DOGC-A-15040106-2015

En aquest sens, en un primèr moment, era Lei 7/1983, deth 18 d'abriu, de normalizacion lingüística en Catalonha, declarèc er aranés, varietat der occitan, lengua pròpria d'Aran e proclamèc cèrta drets lingüistics des aranesi, amassa damb eth mandat adreçat as poders publics de garantir-ne er usatge e er ensenhament. Mès tà deuant, era Lei 16/1990, deth 13 de junhsèga, sus eth regim especiau dera Val d'Aran, concretèc e activèc eth reconeishement deth sistèma institucionau tradicionau aranés, encarnat enes istorics terçons e en Conselh Generau dera Val, e definic tanben era tipologia e era arthenuda des sues competències. Ath delà, era Lei declarèc tanben era oficialitat territorializada dera lengua pròpria dera val, e ne melhorèc es garantides d'usatge e ensenhament, ath delà d'includir un manament generau d'impulsar-ne era normalizacion en Aran.

Era aprobacion der Estatut d'autonomia de Catalonha deth 2006 supausèc un nau e decisiu pas tà deuant en plen reconeishement dera realitat nacionau occitana d'Aran e, ath madeish temps, un cambiament fonamentau respècte dera situacion precedenta per çò que tanh ara oficialitat dera lengua pròpria dera comunitat aranesa. Atau, er article 11 der Estatut establís: «es ciutadans de Catalonha e es sues institucions politiquas reconeishen Aran coma ua realitat nacionau dotada d'identitat culturau, istorica, geografica e lingüística, defenuda pes aranesi ath long des sègles. Aquest Estatut reconeish, empare e respècte aquesta singularitat e reconeish Aran coma entitat territorial singulara laguens de Catalonha, era quau ei objècte d'ua particulara proteccion per miei d'un regim juridic especiau». Ath delà, er article 6.5 declare tanben era oficialitat dera lengua occitana, nomentada *aranés* en Aran, en Catalonha. Ath sòn torn, er article 94 explicite eth nau marc dera organizacion institucionau pròpria d'Aran e es especificitats deth sòn regim juridic. Fin finau, era disposicion adicionau cincau establís tanben eth calendari dera revision deth regim especiau d'Aran entà adaptar-lo a çò que dispòse eth madeish Estatut.

Damb era aprobacion dera Lei 35/2010, der 1 d'octobre, der occitan, *aranés* en Aran, eth Parlament de Catalonha encetèc eth desvolopament deth mandat estatutari per çò que tanh a Aran, e convertic er occitan en lengua oficiau en tota Catalonha.

Damb era aprobacion d'aquesta naua lei deth regim especiau d'Aran, era cramba legislativa catalana complèta aquest mandat e, ath madeish temps, canalize e articule eth legitim dret e era justa aspiracion d'un ample sector dera poblacion aranesa, exprimit a traùs des sòns representants politics, d'arténher un major nivèu d'autogovèrn, en tot adaptar era composicion, es competències e eth foncionament deth Conselh Generau d'Aran as naua rèptes, besonhs e aspiracions dera societat aranesa contemporanèa.

Ath delà, era Lei preten èster tanben ua naua oportunitat e un estrument de refortilhament des intensi e pregons ligams qu'istoricament an junhut Aran damb Catalonha, basadi en respècte mutuau e, ath madeish temps, en plen reconeishement e estimacion qu'eth pòble catalan e es institucions catalanes an tostemp agut envèrs era lengua e era pròpria cultura dera comunitat aranesa, e, per estenduda, envèrs eth conjunt dera nacion occitana, de quina forme part Aran.

Aquesta lei s'estructure en sèt títols, sèt disposicions addicionaus, tres transitòries, ua derogatòria e sies finaus.

Títol I. Disposicions generaus

Article 1. Aran

Aran ei ua realitat nacionau occitana, dotada d'identitat culturau, istorica, geografica e lingüística, defenuda pes aranesi ath long des sègles, reconeishuda per Estatut d'autonomia de Catalonha coma entitat territorial singulara formada pera agrupacion de terçons, damb personalitat juridica pròpria e plena capacitat e autonomia, estatutàriament garantida, entara gestion des pròpris interèssi dera comunitat politica que represente.

Article 2. Objècte

1. Aquesta lei establís eth regim especiau pròpri d'Aran, damb er objectiu de protegir-ne eth caractèr singular, es drets istorics e era identitat nacionau, que son reconeishudi, emparadi e respectadi pes articles 11 e 94 e era disposicion adicionau cincau der Estatut d'autonomia de Catalonha.

2. Eth regim especiau reconeish eth dret e era realitat dera organizacion institucionau, politica e administrativa d'Aran e ne garantís es competències, es recorsi e era autonomia entà ordenar, governar e gerir es ahèrs publics e es interèssi generaus deth sòn territori.

Article 3. Natura e regim juridic

1. Aran, coma comunitat politica e entitat de natura territorialu, a personalitat juridica pròpria e plena capacitat e autonomia entara gestion des interèssi pròpris dera comunitat politica que represente, qu'exercís mejançant eth Conselh Generau d'Aran e es autes institucions d'autogovern que regule aguesta lei.
2. Es institucions araneses exercissen foncions pròpies deth Govern e dera Administracion dera Generalitat e foncions que corresponen ara Administracion locau, enes tèrmes qu'establís aguesta lei.
3. Aran se regís peth regim juridic qu'establisson aguesta lei, es nòrmes que la despleguen e es nòrmes aprovades pes institucions araneses e, supletòriament, pera normativa comuna a totes es administracions publiques catalanes e es nòrmes aplicables as entitats locals de Catalonha.

Article 4. Territòri

Eth territòri d'Aran ei format pes sies terçons istorics de Pujòlo, Arties e Garòs, Castièro, Marcatosa, Lairissa e Quate Lòcs, integradi pes nuclèus de poblacion següents:

- a) Pujòlo: Tredòs, Bagergue, Salardú, Unha e Gessa.
- b) Arties e Garòs: Arties e Garòs.
- c) Castièro: Escunhau, Casarilh, Betren, Vielha, Gausac e Casau.
- d) Marcatosa: Vilac, Aubèrt, Betlan, Mont, Montcorbau, Arròs e Vila.
- e) Lairissa: Vilamòs, Arres, Arró, Es Bòrdes, Benós e Begós.
- f) Quate Lòcs: Bossòst, Les, Canejan e Bausen.

Article 5. Integracion singulara d'Aran ena division territorialu de Catalonha

Aran, peth sòn caractèr singular, non pòt demorar incluida laguens de cap division territorialu ne administrativa de Catalonha que non sigue era madeisha.

Article 6. Autonomia e posicion institucionau

Corresponen a Aran, per arrason dera autonomia politica estatutàriament garantida:

- a) Es competéncias entara gestion des interèssi pròpris, que pòt exercir jos era sua responsabilitat, e era capacitat d'intervier en quinsevolhe ahèr qu'afècte ath territòri.
- b) Es recorsi financèrs sufisents entà complir de manèra eficienta e eficaça es sues foncions e entà prestar es servicis dera sua competéncia, damb autonomia entà gerir-les.
- c) Es potestats administratives superiores qu'era legislacion atribuís as entitats de natura territorialu, especialment era potestat entà adoptar disposicions de caractèr generau, era quau pòt exercir eth Conselh Generau d'Aran damb era maxima amplitud reconeishuda per ordenament juridic.

Article 7. Bandèra, escut, hèsta e imne

1. Es simbèus d'Aran son era bandèra, er escut, era hèsta e er imne corresponenti.
2. Era banèra d'Aran ei dera color bordèus tradicionau des penons des parròquies araneses, damb era crotz de Tolosa, dita tanben d'òc o occitana, d'aur –o color auriò– e enquadrada ath centre. Es braci dera crotz acaben en punta e acuelhen ath miei er escut d'Aran sense tocar-lo e en tot gèsser d'aguesta.
3. Er escut d'Aran ei un escut de forma quadrilonga, arredonida ena punta e en ua proporcion d'1 d'ample per 1,1 de long, talhat, damb un primèr nivèu d'argent damb ua clau de faisha de sable –o nere–, e un dusau nivèu d'aur damb quate balhons de gules –o vermelh–, timbrat per ua corona deth sègle XIV des reis d'Aragon.

CVE-DOGC-A-15040106-2015

4. Era Hèsta d'Aran se celèbre eth 17 de junh.
5. Er imne d'Aran ei *Montanhes araneses*, damb eth tèxte aprovat peth Conselh Generau d'Aran.
6. Eth Conselh Generau d'Aran a de participar enes procediments dera Generalitat qu'afecten es simbèus des institucions e entitats d'Aran.

Article 8. Lengua pròpria

1. Er aranés, nòm qu'arrecep era varietat autoctòna dera lengua occitana en Aran, ei era lengua pròpria d'aguest territòri e coma tau:
 - a) Ei era lengua d'usatge normau e preferent des administracions publicques en Aran.
 - b) Ei era lengua d'usatge normau des mejans de comunicacion publiccs en toti es formats, especiaument des depenenti dera Corporacion Catalana de Mejans Audiovisuaus, des entitats locals e des sues entitats associatives en territòri d'Aran.
 - c) Ei era lengua normaument emplegada coma lengua veïculara e d'aprendissatge enes centres educatius d'Aran.
2. Era Generalitat mejançant es sues politiques lingüistiques e eth Conselh Generau d'Aran en marc des sues competències an de coordinar es sues accions en matèria de lengua e an d'impulsar er usatge dera lengua pròpria d'Aran enes airaus a on era normalizacion ei especiaument dificiltosa, coma ei eth cas dera Administracion de justícia.
3. Era lengua occitana, nomentada aranés en Aran, ei oficiau en Catalonha e a d'èster objècte de proteccion en toti es encastres e sectors, cossent damb era normativa aplicabla. Es poders publiccs n'an de fomentar era utilizacion, era promocion, era difusion, eth coneishement e er usatge oficiau, que son reguladi per lei deth Parlament de Catalonha.

Article 9. Drets lingüistics

1. En Aran totes es persones an eth dret de conéisher e utilizar er aranés e eth dret d'èster atengudes oraument e per escrit en aguesta varietat der occitan enes relacions damb totes es administracions publicques, includida era Administracion electorau, e damb es entitats publicques e privades que ne depenen. Es actes administratius e es disposicions generaus, e tanben es estruments de fe publica, dictadi en aranés produsissen plei efèctes juridics.
2. En Aran totes es persones, enes sues relacions damb era justícia, eth notariat e es registres publiccs, an eth dret d'utilizar er aranés e d'arrecéber documentacion en aguesta varietat der occitan s'ac solliciten, sense qu'açò supause cap còst addicionau entada eres e sense que poguen patir indefension ne retards indegudi pera lengua emplegada.
3. En Aran totes es persones an dret a èster atengudes oraument e per escrit en aranés ena sua condicion d'usatgères o consumidores de bens, productes e servicis, enes tèrmes que dispòsen es leis.

Article 10. Cultura

1. Era Administracion dera Generalitat e era deth Conselh Generau d'Aran an de velhar pera proteccion deth patrimòni culturau d'Aran.
2. Es ciutadans d'Aran an dret a accedir en condicions d'igualtat ara cultura aranesa, comprenuda coma part dera cultura occitana, en totes es sues expressions, e, especiaument, a conéisher eth patrimòni istoric, culturau, arqueologic, documentau, juridic, paisatgistic, artistic, scientific, etnologic, geologic e industriau d'Aran.
3. Totes es persones an eth déuer de respectar e preservar eth patrimòni culturau d'Aran.

Article 11. Capitalitat

1. Eth cap-lòc d'Aran ei Vielha, qu'ei era sedença administrativa deth Conselh Generau d'Aran.

CVE-DOGC-A-15040106-2015

2. Vielha, coma cap-lòc d'Aran, ei er espaci de referéncia des servicis supramunicipaus e nacionaus d'Aran.

Títol II. Des drets e déuers e principis rectoris

Capítol I. Drets e déuers

Article 12. Drets e déuers

Sens perjudici des drets e déuers reconeishudi per Estatut d'autonomia de Catalonha, dera legislacion aplicabla e dera disponibilitat economica e financèra, es ciutadans d'Aran an, en sòn encastre territorial, es drets que reconeish aquesta lei.

Article 13. Dret de participacion

1. Es ciutadans d'Aran an dret a participar en condicions d'igualtat enes ahèrs publics d'Aran, de manèra dirècta o ben per miei de representants, enes casi e enes tèrmes qu'establisson er Estatut d'autonomia de Catalonha e es leis.
2. Es ciutadans d'Aran an dret a elegir es sòns representants enes organs politics representatius e a presentar-se-i coma candidats, cossent damb es condicions e es requisits qu'establisson es leis.
3. Es ciutadans d'Aran an dret a promòir e a presentar iniciatives legislatives en Parlament, enes tèrmes qu'establisson er Estatut d'autonomia de Catalonha e es leis.
4. Es ciutadans d'Aran an dret a promòir era convocacion de consultes populares per part deth Conselh Generau d'Aran, en matèries dera sua competéncia, ena forma e damb es condicions qu'es leis establisson.

Article 14. Drets d'accès as servicis publics e a ua bona administracion

Totes es persones an dret a accedir en condicions d'igualtat as servicis publics e as servicis economics d'interès generau. Es administracions publiques an de fixar es condicions d'accès e es estandards de qualitat d'aguesti servicis, damb independéncia deth regim dera sua prestacion.

Capítol II. Principis rectoris

Article 15. Disposicions generaus

Eth Conselh Generau d'Aran a d'orientar es politiques publiques cossent damb es principis rectoris qu'establisson er Estatut d'autonomia de Catalonha e aquesta lei e, en exercici des sues competéncias, a de promòir e adoptar es mesures de besonh entà garantir-ne era eficacitat plena.

Article 16. Proteccion des persones e des familhes

1. Eth Conselh Generau d'Aran a de garantir era proteccion des mainatges, especiaument contra tota forma d'explotacion, d'abandonament, de mautractament o cruseltat e dera praubesa e es sòns efèctes. En totes es accions amiades a tèrme er interès superior deth mainatge a d'èster prioritari.
2. Eth Conselh Generau d'Aran a de promòir politiques publiques que favorisquen era emancipacion des joens, en tot facilitar-les er accés ath mon laborau e ar abitatge entà que poguen desvolopar eth sòn projècte de vida e participar en igualtat de drets e déuers ena vida social e culturau.
3. Eth Conselh Generau d'Aran a de garantir era proteccion juridica des persones damb andicaps e a de promòir-ne era integracion social, economica e laborau. Tanben a d'adoptar es mesures de besonh entà suplir

CVE-DOGC-A-15040106-2015

o completar eth suport deth sòn entorn familhau dirècte.

4. Eth Conselh Generau d'Aran a de garantir era proteccion des persones granes entà que poguen portar ua vida digna e independenta e participar ena vida social e culturau. Tanben a de procurar era plena integracion des persones granes ena societat per miei de politiques publiques basades en principi de solidaritat intergeneracionau.

5. Eth Conselh Generau d'Aran a de promòir era igualtat des diferents unions estables de coble, en tot tier en compde es sues caracteristiques, damb independéncia dera orientacion sexuau des sòns membres.

6. Eth Conselh Generau d'Aran a de promòir era igualtat de totes es persones damb independéncia dera origina, era nacionalitat, eth sèxe, era etnia, era religion, era condicion social o era orientacion sexuau, e tanben a de promòir era eradicacion deth racisme, der antisemitisme, dera xenofòbia, dera omofòbia e de quinsevolhe auta expression qu'atempte contra era igualtat e era dignitat des persones.

Article 17. Perspectiva de genre

1. Eth Conselh Generau d'Aran a de garantir eth compliment deth principi d'igualtat d'oportunitats entre hemnes e òmes en accès ara aucupacion, ena formacion, ena promocion professionau, enes condicions de trabalh, incluidada era retribucion, e en totes es autas situacions, e tanben a de garantir qu'es hemnes non siguen discriminades per rason d'embaràs o de maternitat.

2. Eth Conselh Generau d'Aran a de garantir era transversalitat ena incorporacion dera perspectiva de genre e des hemnes en totes es politiques publiques entà arténher era igualtat reau e efectiva e era paritat entre hemnes e òmes.

3. Eth Conselh Generau d'Aran a de garantir que s'afronten de manèra integrau totes es formes de violéncia contra es hemnes e es actes de caractèr sexista e discriminatòri; a de fomentar eth reconeishement deth papèr des hemnes enes encastres culturau, istoric, social e economic, e a de promòir era participacion des grops e es associacions de hemnes ena elaboracion e era avaloracion d'aguestes politiques.

4. Eth Conselh Generau d'Aran a d'arreconéisher e tier en compde era valor economica deth trabalh de suenh e atencion en encastre domestic e familhau ena fixacion des politiques economics e socials.

5. Eth Conselh Generau d'Aran, en encastre des sues competéncias, e enes casi qu'establis era Lei, a de velhar per qu'era liura decision dera hemna sigue determinanta en toti es casi que ne poguen afectar era dignitat, era integritat e eth benèster fisic e mentau, en particular per çò que tanh ath pròpri còs e ara sua salut reproductiva e sexuau.

Article 18. Coesion e benèster social

1. Eth Conselh Generau d'Aran a de promòir politiques publiques que fomenten era coesion social e que garantisquen un sistèma de servicis socials, de titularitat publica e concertada, adaptat as indicadors economics e socials d'Aran.

2. Eth Conselh Generau d'Aran a de velhar pera plena integracion social, economica e laborau des persones e des collectius qu'an mès de besonh de proteccion, especiaument des que se tròben en situacion de praubesa e de risc d'exclusion social.

3. Eth Conselh Generau d'Aran a de velhar pera dignitat, era seguretat e era proteccion integrau des persones, especiaument des mès vulnerables.

4. Eth Conselh Generau d'Aran a de garantir era qualitat deth servici e era gratuïtat dera assisténcia sanitària publica enes tèrmes qu'establis era Lei.

5. Eth Conselh Generau d'Aran a de promòir politiques preventives e comunitàries, a de garantir er accés universau as servicis socials basics e a de ténder ara gratuïtat d'aguesti, sens perjudici qu'es usatgèrs contribuïsqen en finançament de determinadi servicis d'acòrd damb çò qu'establisquen es leis e era cartèra de servicis socials.

Article 19. Foment dera participacion

Eth Conselh Generau d'Aran a de promòir era participacion social ena elaboracion, era prestacion e era

CVE-DOGC-A-15040106-2015

avaloracion des politiqués publiques, e tanben era participacion individuau e associativa enes encastres civics, sociu, culturau, economic e politic, damb plen respècte des principis de pluralisme, liura iniciativa e autonomia. Tanben a de facilitar era participacion e era representacion ciutadanes e politiqués, damb ua atencion especiau enes zònes mens poblades deth territòri. Tanben a de procurar qu'es campanhes institucionaus que s'organizen ena escadença des procèssi electoraus agen coma fin promòir era participacion ciutadana e qu'es electors arreceben des mejans de comunicacion ua informacion veraça, objectiva, neutrau e respectuosa deth pluralisme politic sus es candidatures que concorren enes procèssi electoraus.

Article 20. Encastre socioeconomic

1. Eth Conselh Generau d'Aran a d'adoptar es mesures de besonh entà promòir eth progrès economic e eth progrès sociu d'Aran e des sòns ciutadans, basadi enes principis dera solidaritat, era coesion, eth desenvolopament sostenible e era igualtat d'oportunitats.
2. Eth Conselh Generau d'Aran a de favorir eth desenvolopament dera activitat empresariau e er esperit empenedor en tot tier en compde era responsabilitat sociu dera empresa, era liura iniciativa e es condicions de competència, e a de protegir especiaument era economia productiva, era activitat des empenedors autonòms e era des empreses petites e mejanes.
3. Es organizacions sindicaus e empresariaus an de participar ena definicion des politiqués publiques que les afècten. Eth Conselh Generau d'Aran a de promòir era mediacion e er arbitratge entara resolucion de conflictes d'interèssi entre es diüersi agents socius.
4. Es organizacions professionaus e es corporacions de dret public representatiu d'interèssi economic e professionaus e es entitats associatives deth tresau sector deth territòri d'Aran an d'èster consultades ena definicion des politiqués publiques que les afècten.
5. Eth Conselh Generau d'Aran a de promòir especiaument es relacions economicas, laboraus e socius damb era Euroregion Pirenèus Mediterranèa.

Article 21. Miei ambient, desenvolopament sostenible e equilibri territorial

1. Eth Conselh Generau d'Aran a de tier en compde era especificitat dera montanha e a de velhar pera proteccion deth miei ambient, per miei dera adopcion de politiqués publiques basades en desenvolopament sostenible e era solidaritat collectiva e intergeneracionau.
2. Es politiqués mieiambientaus s'an de dirigir especiaument ara reduccion des diferents formes de destruccion deth miei ambient pes diferents activitats economicas e industriaus, era fixacion d'estandards e de nivèus minims de proteccion, era articulacion de mesures correctives der impacte ambientau, era utilizacion racionau des recorsi naturaus e eth respècte des principis de preservacion deth miei, conservacion des recorsi naturaus, responsabilitat e reciclatge e reutilizacion des bens e es productes.
3. Eth Conselh Generau d'Aran a de hèr efectives es condicions entara preservacion dera natura e era biodiversitat, a de promòir era integracion d'objectius ambientaus enes politiqués sectoriaus e a d'establir es condicions que permeten a totes es personas eth gaudi deth patrimòni naturau e paisatgistic.
4. Eth Conselh Generau d'Aran a de velhar pera coesion economica e territorial en tot aplicar politiqués qu'asseguren un tractament especiau des zònes de montanha, era proteccion deth paisatge, eth foment des activitats agràries, ramadères e silvícoles e ua distribucion equilibrada en territòri des diferents sectors productius, es servicis d'interès generau e es hilats de comunicacion.
5. Eth Conselh Generau d'Aran a de facilitar as ciutadans era informacion mieiambientau e a de fomentar era educacion enes valors dera preservacion e dera melhora deth miei ambient coma patrimòni comun.

Article 22. Mobilitat e seguretat viària

1. Eth Conselh Generau d'Aran a de promòir politiqués de transpòrt e de comunicacion, basades en criteris de sostenibilitat, que fomenten era utilizacion deth transpòrt public e era melhora dera mobilitat e garantisquen era accessibilitat entàs personas damb mobilitat redusida.
2. Eth Conselh Generau d'Aran a d'impulsar, d'ua manèra prioritària, es mesures destinades ar increment dera seguretat viària e era diminucion des accidents de transít, damb ua incidència especiau ena prevencion, era educacion viària e era atencion as víctimes.

Article 23. Proteccion des consumidors e usatgèrs

1. Eth Conselh Generau d'Aran a de garantir era proteccion dera salut, era seguretat e era defensa des drets e es interèssi legitims des consumidors e usatgèrs.
2. Eth Conselh Generau d'Aran a de garantir era existència d'estruments de mediacion e arbitratge en matèria de consum, n'a de promòir eth coneishement e era utilizacion e a de dar supòrt as organizacions de consumidors e usatgèrs.

Article 24. Cooperacion ath foment dera patz e cooperacion ath desenvolopament

Eth Conselh Generau d'Aran a de promòir era cultura dera patz e accions de foment dera patz en mon.

Article 25. Accès as tecnologies dera informacion e dera comunicacion

Eth Conselh Generau d'Aran a de facilitar eth coneishement dera societat dera informacion e a d'impulsar er accès ara comunicacion e as tecnologies dera informacion, en condicions d'igualtat, en toti es encastres dera vida social, includith laborau; a de fomentar qu'aguestes tecnologies se meten ath servici des persones e non afècten negativament es sòns drets, e a de garantir era prestacion de servicis per miei des dites tecnologies, cossent damb es principis d'universalitat, continuitat e actualizacion.

Títol III. Dera organizacion

Capítol I. Eth Conselh Generau d'Aran

Article 26. Eth Conselh Generau d'Aran

1. Eth Conselh Generau d'Aran ei era institucion representativa, de govèrn e d'administracion d'Aran, e, enes tèrmes que dispòse aquesta lei, ei elegit per sufragi universau, parièr, liure, dirècte e secrèt.
2. Eth Conselh Generau d'Aran assumís, damb caractèr generau, era gestion ordinària dera Administracion dera Generalitat en territòri d'Aran.
3. Cossent damb era sua tradicion istorica, eth Conselh Generau d'Aran ei integrat per tretze conselhèrs generaus, distribuïdi dera manèra següenta: dus elegidi peth terçon de Pujòlo, dus per Arties e Garòs, quate per Castièro, un per Marcatosa, un per Lairissa e tres per Quate Lòcs.

Article 27. Organs deth Conselh Generau d'Aran

1. Compausen eth Conselh Generau d'Aran es organs següents:
 - a) Eth Plen.
 - b) Eth sindic.
 - c) Eth Conselh de Govèrn.
 - d) Era Oïdoria de Compdes.
2. Eth Conselh Generau d'Aran, cossent damb era sua potestat d'autoorganizacion e per miei deth sòn reglament organic, pòt crear organs complementaris consultatius e de participacion des ciutadans, des sectors socials e economics e des municipis e es entitats municipaus descentralizadas en matèries dera sua competència. Aguesti organs pòden èster d'encastre generau o circumscriuer-se ar encastre de cada terçon.
3. Es conselhs de terçon son organs de caractèr complementari d'encastre de terçon, creadi cossent damb çò

CVE-DOGC-A-15040106-2015

qu'establis er apartat 2, e les correspon de canalizar era participacion ciutadana e locau sus ahèrs concrets de cada terçon damb er objectiu de coordinar damb eficacitat es ahèrs qu'eth Conselh Generau d'Aran gerís en territori aranés.

Article 28. Eth Plen

1. Eth Plen deth Conselh Generau d'Aran ei format peth sindic, que lo presidís, e pes conselhèrs generaus.
2. Corresponen ath Plen es funcions següentes:
 - a) Escuélher ath sindic.
 - b) Aprovar eth reglament organíc e es ordenances deth Conselh Generau d'Aran e auti reglaments.
 - c) Exercir era iniciativa entara modificacion des limits territoriaus d'Aran.
 - d) Decidir era ordenacion administrativa deth territori d'Aran.
 - e) Aprovar e modificar es pressupòsti e aprovar es compdes.
 - f) Determinar es recorsi pròpris de caractèr tributari.
 - g) Aprovar era plantilha de personau deth Conselh Generau d'Aran, era relacion de lòcs de trabalh, es bases des pròves entara seleccion de personau e entàs concorsi de provision de lòcs de trabalh, era fixacion dera quantia des retribucions complementàries des funcionaris e eth nombre e eth regim de personau eventuai, tot açò cossent damb es nòrmes reguladores dera funcion publica locau, e ratificar eth licenciamet deth personau laborau.
 - h) Exercir era potestat expropiatòria.
 - i) Aprovar es plans qu'afecten eth territori d'Aran que siguen dera competència deth Conselh Generau d'Aran.
 - j) Aprovar es formes de gestion des servicis e es expedients entar exercici des activitats economiques.
 - k) Delegar e encarregar era gestion de competències deth Conselh Generau d'Aran a autes administracions publiques e acceptar delegacions e comandes de gestion d'autes administracions.
 - l) Afectar ath servici o ara utilizacion publica es bens deth Conselh Generau d'Aran e alterar era qualificacion juridica des bens de domeni public.
 - m) Alienar eth patrimòni.
 - n) Exercir accions administratives o judiciaus en ahèrs dera sua competència.
 - o) Pausar conflictes de competències damb autes administracions publiques.
 - p) Designar es membres dera Oidoria de Compdes.
 - q) Aprovar o refusar era mocion de censura ath sindic, e tanben es acòrds qu'aguest restaque a un ahèr de confiança.
 - r) Controtlar e fiscalizar era gestion des auti organs deth Conselh Generau d'Aran.
 - s) Exercir es autes funcions que li atribuisquen aguesta lei, autes leis o es disposicions generaus deth Conselh Generau d'Aran.
3. Es competències que'n hèn referència es letres *a, b, c, e, f, i, k, p, q* e *r* der apartat 2 son indelegables.
4. Eth Plen pòt delegar es sues funcions en sindic o en Conselh de Govèrn se son funcions delegables cossent damb er apartat 3 o damb era nòrma atributiva dera funcion.

Article 29. Eth sindic

1. Eth sindic ei era maxima autoritat deth Govèrn e dera Administracion d'Aran.
2. Eth sindic a era mès nauta representacion deth Conselh Generau d'Aran. Tanben a era representacion ordinària dera Generalitat en Aran.

CVE-DOGC-A-15040106-2015

3. Eth sindic ei elegit peth Plen enes tèrmes que dispòse aguesta lei.
4. Corresponen ath sindic es foncions següentes:
 - a) Representar ath Conselh Generau d'Aran.
 - b) Representar de manèra ordinària ara Generalitat en Aran.
 - c) Convocar es sessions deth Plen, fixar-ne er orde deth dia, presidir-ne es sessions, moderar-ne es debats e reglar-ne es egalizacions damb eth sòn vòt de qualitat.
 - d) Convocar, fixar er orde deth dia e presidir, enes madeishi tèrmes, es sessions dera rèsta d'organs colaboradors deth Conselh Generau d'Aran e des organismes, societats e empreses que ne depenen.
 - e) Ordenar e supervisar era publicacion e era execucion des resolucions deth Conselh Generau d'Aran.
 - f) Dirigir e supervisar es servicis e eth personau deth Conselh Generau d'Aran.
 - g) Exercir es foncions d'organ de contractacion deth Conselh Generau d'Aran.
 - h) Ordenar es pagaments e render-ne compdes.
 - i) Impulsar e supervisar era activitat des diferenti organs e servicis deth Conselh Generau d'Aran.
 - j) Velhar peth compliment des leis e des reglaments en territori d'Aran.
 - k) Exercir accions judiciaus e administratives en ahèrs dera sua competència e, en cas d'urgència, en ahèrs dera competència deth Plen, a quin a de rénder compdes ena sua session immediatament posteriora.
 - l) Nomentar, s'escatz, ath titular o titulars dera vicesindicatura.
 - m) Amiar a tèrme es foncions que li corresponen ath Conselh Generau d'Aran e que non agen estat atribuïdes exprèssament a un aute organ e quines li atribuïsqe aguesta lei, autes leis o es disposicions generaus deth Conselh Generau d'Aran.
5. Es competències que'n hèn referència es letres *a, b, d, h, j e k* der apartat 2 son indelegables.
6. Eth sindic pòt delegar es foncions en vicesindic o vicesindics, se n'í a, enes conselhèrs generaus o en Conselh de Govèrn, se son foncions delegables cossent damb er apartat 5 o damb era nòrma atributiva dera foncion.

Article 30. Era vicesindicatura

1. Era vicesindicatura ei un organ d'existència potestativa, creat peth sindic e nomenat per aquest d'entre es conselhèrs.
2. Eth vicesindic substituís ath sindic en cas de vacanta per absència o malautia e exercís es foncions qu'aquest li delegue.
3. Eth sindic pòt nomenar mès d'un vicesindic. En aquest cas, era foncion de suplència s'a d'amiar a tèrme per orde que se determine en nomentament.

Article 31. Eth Conselh de Govèrn

1. Eth Conselh de Govèrn ei format peth sindic, eth vicesindic o vicesindics, se s'escatz, e d'auti conselhèrs generaus designadi peth sindic.
2. Eth reglament organic deth Conselh Generau d'Aran a d'establir eth funcionament e era composicion deth Conselh de Govèrn.

Article 32. Era Oïdoria de Compdes

1. Era Oïdoria de Compdes ei integrada pes conselhèrs generaus designadi peth Plen deth Conselh Generau d'Aran, entre quini i a d'auer aumens un conselher generau de cada grop politic representat en Conselh Generau d'Aran.

CVE-DOGC-A-15040106-2015

2. Era eleccion des membres dera Oïdoria de Compdes s'a d'amiar a tèrme ena prumèra session que celèbre eth Conselh Generau d'Aran posteriora ara sua session constitutiva.
3. Correspon ara Oïdoria de Compdes examinar e estudiar es compdes annaus deth Conselh Generau d'Aran e emeter-ne un informe abans qu'eth Plen les apròve.
4. Era Oïdoria de Compdes pren es sues decisions per majoria simpla des membres presents. S'eth nombre de membres presents non rebat era proporcionalitat deth Plen, s'aplique eth sistèma de vòt ponderat.

Article 33. Eth Proòm d'Aran

1. Eth Conselh Generau d'Aran pòt crear era institucion deth Proòm d'Aran, que se relacione damb eth Sindic de Grèuges cossent damb er article 78.4 der Estatut d'autonomia de Catalonha.
2. Era estructura, es foncions e es objectius deth Proòm d'Aran s'an de d'establir per reglament deth Conselh Generau d'Aran.
3. Eth cargue de proòm d'Aran non ei retribuït, mès pòt percéber es indemnizacions e es diètes que corresponen per exercici deth cargue.

Article 34. Era Comission de Patrimòni

1. Era Comission de Patrimòni exercís es foncions d'assessorament, elaboracion d'informes e participacion en matèria de patrimòni culturau, ordenacion deth territòri e urbanisme e proteccion ambientau.
2. Ena composicion dera Comission de Patrimòni i pòden participar representants designadi per autes administracions per arrason dera matèria.
3. Era composicion, era organizacion e es foncions dera Comission de Patrimòni s'an d'establir per reglament deth Conselh Generau d'Aran.

Capítol II. Regim de foncionament des organs col·legiadi

Article 35. Nòrmes generaus de foncionament

1. Es organs col·legiadi foncionen en regim de sessions ordinàries de periodicitat preestablida e de sessions extraordinàries, que, ath delà, pòden èster urgentes.
2. Es acòrds des organs col·legiadi s'adòpten per majoria simpla, a excepcion des casi en qué aquesta lei o d'autes leis determinen que se requerís ua majoria qualificada.
3. Eth vòt de qualitat deth sindic règle es votacions en cas d'egalizacion enes organs que'n forme part.

Article 36. Foncionament deth Plen

1. Eth Plen s'amasse en session ordinària damb era periodicitat que determine eth reglament organic deth Conselh Generau d'Aran e, aumens, cada dus mesí. Tanben s'amasse en session extraordinària se lo convòque eth sindic o s'ac demanen aumens ua quatau part o mès des sòns membres.
2. Es sessions deth Plen son publiques e son presidides peth sindic, qu'a de garantir era participacion de toti es grops politics enes debats e era des conselhèrs presents enes votacions.

Capítol III. Eleccion e constitucion deth Conselh Generau d'Aran

Article 37. Candidatures ath Conselh Generau d'Aran

Entara eleccion deth Conselh Generau d'Aran es candidatures an de complir es requisits següents:

CVE-DOGC-A-15040106-2015

a) Pòden presentar candidatura es partits politics, es federacions de partits e es coalicions electoraus. Tanben ne pòden presentar es agropacions d'electors avaladi damb era firma d'un minim deth tres per cent deth cens electorau deth terçon corresponent.

b) Cada candidatura a d'auer ua lista barrada damb tanti nòms coma membres deth Conselh Generau d'Aran li pertòquen ath terçon corresponent.

Article 38. Eleccion des conselhèrs generaus

1. Es eleccions ath Conselh Generau d'Aran an d'èster convocades peth Govèrn dera Generalitat e s'an d'amiar a tèrme eth madeish dia dera celebracion des eleccions municipaus.

2. Era eleccion des conselhèrs generaus s'a de hèr cossent damb çò que dispòse era legislacion electorau, entre candidatures qu'en corresponent terçon agen artenhut mès d'un cinc per cent deth totau de vòts validament emetudi, e en aplicacion deth sistèma de Hondt.

3. A cada terçon li correspon d'escuèlher eth nombre de conselhèrs que determine er article 26.3.

Article 39. Constitucion deth Conselh Generau d'Aran

1. Eth Conselh Generau d'Aran se constituís en session publica ena sua sedença eth prumèr dia laborable dempús des quinze dies naturaus següents a londeman der acte de proclamacion des sòns membres elegidi.

2. Era session constitutiva deth Conselh Generau d'Aran ei presidida per ua Mèsa d'Edat, integrada peth conselhèr generau de mès edat d'entre es presents e peth mès joen, qu'actue coma secretari.

Article 40. Mandat e estatut des conselhèrs generaus

1. Eth mandat des conselhèrs generaus coïncidís damb eth des còssos des ajuntaments.

2. S'aplique as conselhèrs generaus er estatut e eth regim d'incompatibilitats e d'inelegibilitats aplicables as membres elegidi des corporacions locaus, cossent damb era legislacion aplicabla.

3. Es conselhèrs generaus cessen en cargue per decès, renóncia, incapacitat o inhabilitacion. En aguesti casi corbís era vacanta eth següent candidat dera lista respectiva e, un còp acabada aguesta, es suplents, per orde de presentacion.

Capítol IV. Eleccion, estatut e cessament deth sindic

Article 41. Eleccion deth sindic

1. Eth Plen deth Conselh Generau d'Aran escuelh ath sindic d'entre es sòns membres.

2. Era presentacion e eth debat des candidatures e era eleccion deth sindic s'an d'amiar a tèrme pendent eth transcors dera session constitutiva deth Conselh Generau d'Aran.

3. Quinsevolhe des conselhèrs generaus pòt presentar era sua candidatura a sindic.

4. Entà èster elegit sindic eth candidat a d'obtier era majoria absoluta de vòts ena prumèra votacion. Se cap candidat non artenh aguesta majoria, s'a de celebrar, ara seguida, ua dusau votacion, de quina en resulte elegit sindic eth candidat qu'age artenhut eth major nombre de vòts. En cas d'egalizacion en aguesta dusau votacion, ei elegit sindic eth candidat corresponent ath partit politic, federacion de partits, coalicion electorau o agropacion d'electors qu'age un major nombre de conselhèrs generaus e, en cas de persistir era egalizacion, eth candidat deth partit politic, federacion de partits, coalicion electorau o agropacion d'electors qu'age artenhut mès vòts en conjunt d'Aran.

Article 42. Estatut deth sindic

1. S'aplique ath sindic er estatut e eth regim d'incompatibilitats e d'inelegibilitats aplicables as membres elegidi

CVE-DOGC-A-15040106-2015

des corporacions locals cossent damb era legislacion aplicabla.

2. Eth cargue de sindic ei incompatible damb quin aute cargue que sigue public en quinsevolhe auta administracion.
3. Eth mandat de sindic rèste limitat a tres mandats consecutius.

Article 43. Cessament deth sindic

1. Eth sindic cesse per decès, renóncia, incapacitat o inhabilitacion, e tanben quan pèrd era confiança deth Conselh Generau d'Aran pera aprobacion d'ua mocion de censura o er arrefús d'un ahèr de confiança enes tèrmes qu'establís er article 45.8.
2. En cas de vacanta, eth nau sindic ei elegit cossent damb çò qu'establís er article 41.

Article 44. Mocion de censura

1. Era mocion de censura ath sindic a d'anar acompanhada deth nòm deth candidat alternatiu, que pòt èster quinsevolhe des conselhèrs generaus, e a d'èster presentat per majoria simpla e aprovada per majoria absoluta des conselhèrs generaus, per quina causa era persona prepausada coma candidat ei escuelhuda automaticament coma sindic.
2. Un madeish conselhèr generau non pòt presentar mès d'ua mocion de censura pendent eth corresponent mandat.
3. Eth debat e era votacion dera mocion de censura s'an d'amiar a tèrme tàs dotze deth meddia deth dotzau dia naturau següent ath dera presentacion dera mocion en registre deth Conselh Generau d'Aran. S'aguest dia ei inabil, era mocion de censura s'amie a tèrme eth dia abil següent.

Article 45. Ahèr de confiança

1. Eth sindic pòt sométer ath Plen un ahèr de confiança, relacionat damb era aprobacion o era modificacion de quinsevolhe des ahèrs següents:
 - a) Es pressupòsti annaus.
 - b) Eth reglament organic o un reglament executiu.
 - c) Era creacion o era regulacion d'un tribut.
 - d) Un plan o programa d'accion de govèrn presentat per eth madeish.
2. Solament se pòden sométer un maxim de dus ahèrs de confiança en un madeish mandat.
3. Entara presentacion der ahèr de confiança ei requisit prealable qu'er acòrd corresponent age estat debatut en Plen e que non age arrenhut era majoria de besonh entara aprobacion.
4. Era presentacion der ahèr de confiança a de figurar exprèssament coma punt der orde deth dia deth Plen.
5. Era votacion en Plen s'a de hèr peth sistèma public per crida.
6. Entà considerar obtenguda era confiança se requerís era majoria qu'exigisque era legislacion aplicabla entà cada ahèr que'n hè referéncia er apartat 1.
7. Se non s'obten era majoria de besonh entara aprobacion der acòrd, er ahèr de confiança se considèr non superat e eth sindic cesse automaticament e demore en foncions enquiara prenuda de possession de qui l'age de succedir en cargue. Era eleccion deth nau sindic s'a de hèr, peth procediment qu'establís er article 41, en ua session plenària convocada automaticament tàs dotze ores deth dotzau dia abil següent ath dera votacion der acòrd a quin se restaque er ahèr de confiança e eth sindic cessant non pòt èster candidat ara eleccion.
8. S'er ahèr de confiança s'a presentat per çò que tanh ara aprobacion des pressupòsti e non se supèr, en termini d'un mes a compdar dera data dera votacion, s'a de presentar ua mocion de censura contra eth sindic; s'era mocion de censura non se presente o non s'apròve, es pressupòsti se considèren automaticament aprovadi e eth sindic se manten en cargue.

Capítol V. Institut d'Estudis Aranès - Acadèmia Aranès de la Lengua Occitana

Article 46. Natura

1. Er Institut d'Estudis Aranès - Acadèmia Aranès de la Lengua Occitana ei ua corporacion de dret public independenta des administracions publiques, de caractèr academic e damb personalitat juridica pròpria.
2. Er Institut d'Estudis Aranès - Acadèmia Aranès de la Lengua Occitana ei inscrita en Registre d'Acadèmies de Catalonha.
3. Er Institut d'Estudis Aranès - Acadèmia Aranès de la Lengua Occitana se regís pes estatuts de regim intèrne e govèrn.

Títol IV. Des potestats e es competéncias

Capítol I. Disposicions generaus

Article 47. Potestats

1. Corresponen ath Conselh Generau d'Aran es potestats següentes:
 - a) Era potestat normativa, tant en encastre administratiu intèrne coma entà regular es activitats privades.
 - b) Era potestat d'autoorganizacion, includida era de crear organismes e empreses o d'associar-se o participar en organismes o empreses amassa damb autes administracions o particulars.
 - c) Es potestats de planificacion e programacion.
 - d) Era potestat de crear e regular es servicis de besonh entar exercici des sues competéncias.
 - e) Era potestat expropiatòria.
 - f) Es potestats d'inspeccion e sancion.
 - g) Es potestats de proteccion e recuperacion des sòns bens.
 - h) Era rèsta de potestats e prerrogatives que corresponen as entitats publiques de natura territorial.
2. Eth Conselh Generau d'Aran pòt:
 - a) Exercir era iniciativa publica ena activitat economica.
 - b) Negociar e soscriuer acòrds, convènis, concèrts o contractes damb autes administracions o damb empreses privades.

Article 48. Competéncias

1. Eth Conselh Generau d'Aran a es competéncias pròpies que determine eth capítol II d'aguest títol, quines li autregen d'autes leis e es qu'es leis de Catalonha autregen as conselhs comarcaus e as conselhs de vegueria, o as organs que les substituïsqen, enes tèrmes de la legislacion aplicabla.
2. Eth Conselh Generau d'Aran a es competéncias que li delegue o li assigne era Generalitat e exercís era gestion ordinària des servicis pròpris enes tèrmes que determine er article 49.1.
3. Eth Conselh Generau d'Aran pòt amiar a tèrme, mejançant er exercici prealable de la sua potestat normativa enes matèries que son de la sua competéncia e tostemp que non transgredisque es leis, tota sòrta d'activitats e servicis que requerisquen es interèssi generaus d'Aran. En quinsvolhe cas, eth Conselh Generau d'Aran pòt promòir, en encastre des sues competéncias, tota classa d'activitats e prestar toti es servicis publics que

CVE-DOGC-A-15040106-2015

contribuïssin a satisfer es besonhs e es interèssi d'Aran.

4. Corresponen ath Conselh Generau d'Aran es competéncies que li an estat transferides pera Generalitat enquiara entrada en vigor d'aguesta lei.

Article 49. Regim de competéncies

1. Es delegacions e era gestion ordinària de servicis dera Administracion dera Generalitat ath Conselh Generau d'Aran se regissen per ço qu'establís era legislacion generau de regim juridic des administracions publiques e deth procediment administratiu comun e pera legislacion de regim locau.

2. Enes ahèrs relatius ara organizacion des servicis e as procediments d'intervencion, es disposicions de caràcter generau adoptades peth Conselh Generau d'Aran en desplegament e aplicacion des leis deth Parlament en Aran s'apliquen damb caràcter preferent as reglaments executius aprovadi peth Govern dera Generalitat, qu'en aguesti casi son d'aplicacion supletòria.

Article 50. Transferéncia de competéncies e dotacion economica

1. Eth Govern dera Generalitat a d'acordar damb eth Conselh Generau d'Aran eth traspàs des servicis e des recorsi materiaus e umans e era dotacion economica que corresponen as naues competéncies atribuïdes per aguesta lei ath Conselh Generau d'Aran.

2. Es prepauses de traspàs e era avaloracion dera dotacion economica corresponenta an d'èster hètes pera Comission Bilaterau Govern dera Generalitat - Conselh Generau d'Aran que regule er article 84. Ena analisi des avaloracions des servicis traspassadi s'an de tier en compde tant es còsti dirèctes coma es indirèctes e d'inversion que corresponen.

Capítol II. Competéncies enes diuèrsi sectors dera accion publica

Article 51. Lengua e cultura

1. Eth Conselh Generau d'Aran a competéncia plena eth tot aquerò referent ath foment, era normalizacion e era regulacion dera utilizacion der occitan, nomenat *aranés* en Aran, cossent damb es leis de caràcter generau en vigor en Catalonha en matèria de politica lingüistica e d'educacion.

2. Eth Conselh Generau d'Aran a competéncia plena enes encastres següents:

a) Eth foment e era promocion dera cultura aranesa e occitana.

b) Er emparament, era conservacion, era gestion e era administracion deth patrimòni culturau.

c) Es servicis d'arqueologia.

d) Era execucion des politiques sus promocion e difusion culturau.

e) Archius e hons documentaus.

3. Eth Conselh Generau d'Aran a de velhar pera conservacion, era promocion e era difusion dera cultura aranesa, comprenuda coma part dera occitana, en totes es diferents expressions. De manèra especiau, a de garantir era conservacion e promòir er enriquiment deth patrimòni istoric, culturau, arqueologic, documentau, juridic, paisatgistic, artistic, scientific, etnologic, geologic e industriau d'Aran e des bens que lo intègren, quinsevolhe que'n sigue eth regim juridic e era titularitat.

4. Era Generalitat e era Administracion der Estat, cossent damb es sues competéncies, an de cooperar damb eth Conselh Generau d'Aran ena proteccion e promocion dera cultura aranesa e occitana, e tanben dera lengua pròpria d'Aran, enes encastres autonomic, estatau e internacionau.

5. Eth Conselh Generau d'Aran a de promòir acòrds de collaboracion damb es entitats locals d'Aran entà que participen ena conservacion, era promocion e era difusion dera cultura aranesa, cossent damb es competéncies que les atribuïssin es leis.

6. Correspon ath Conselh Generau d'Aran era gestion de toti es centres culturaus publics e d'interès generau de titularitat dera Generalitat.

CVE-DOGC-A-15040106-2015

7. Correspon ath Conselh Generau d'Aran préner, entath sòn encastre territorial, es decisions en matèria de planificacion e execucion des plans dera Generalitat entà equipments culturaus, qu'an de garantir entà Aran dotacions proporcionaus as previstes entara rèsta de Catalonha.

8. Eth Conselh Generau d'Aran a d'impulsar es iniciatives de besonh entà coordinar es esfòrci damb era rèsta de territòris occitans en favor dera promocion e era preservacion dera lengua, sens perjudici des articles 24 e 25 e dera disposicion addicionau dusau dera Lei 35/2010, der 1 d'octobre, der occitan, *aranés* en Aran.

9. Eth departament dera Generalitat que gerís es ajudes entàs indústries culturaus e eth supòrt entara promocion dera lengua pròpria d'Aran en quinsevolhe des encastres restacadi damb era cultura, es indústries culturaus, era creacion culturau o es mejans de comunicacion a d'includir enes sues decisions mecanismes de participacion e coordinacion damb eth Conselh Generau d'Aran.

Article 52. Dret civiu aranés

1. Eth Conselh Generau d'Aran, per miei des organs competenti, en colaboracion damb era Comission de Codificacion de Catalonha, a de velhar per preservar es institucions juridiques araneses recuelhudes ena Querimònia e era rèsta de privilègis contengudi enes institucions de dret civiu privat e de dret public.

2. Eth Conselh Generau d'Aran, en colaboracion damb era Comission de Codificacion de Catalonha, a de prepausar ath Govèrn dera Generalitat es mesures entara actualizacion des figures de dret civiu privat e de dret public aranés que considèrè de besonh entà garantir-ne er avier.

Article 53. Regim locau

1. Corresponen ath Conselh Generau d'Aran es facultats qu'era legislacion dera Generalitat atribuís as conselhs comarcaus e as organs creadi pera normativa qu'establís era division territorial de Catalonha per çò que tanh as activitats e es servicis de competència municipau, era assistència as municipis e era cooperacion damb aguesti.

2. Corresponen ath Conselh Generau d'Aran es competències e es facultats qu'era legislacion catalana de regim locau atribuís ath Govèrn e ara Administracion dera Generalitat en matèria de denominacion, simbèus e territòri des municipis aranesi.

Article 54. Ordenacion deth territòri e urbanisme

1. Eth Conselh Generau d'Aran a de participar ena elaboracion, era tramitacion, era aprobacion, era execucion e eth seguiment des estruments de planificacion territorial e de planificacion urbanistica dera Generalitat qu'afecten Aran. Quan er encastre territorial des estruments de planificacion territorial non excedisque eth d'Aran, eth Conselh Generau d'Aran pòt exercir era iniciativa entà formular-les, modificar-les e revisar-les.

2. Correspon ath Conselh Generau d'Aran era competència entar establiment e era regulacion des estruments de gestion urbanistica e tanben deth procediment de tramitacion e aprobacion definitiva.

3. Eth Conselh Generau d'Aran pòt formular, tramitar, aprovar e executar, laguens des limits des potestats qu'era legislacion urbanistica atribuís as ajuntaments per çò que tanh ath sòn planejament urbanistic, plans urbanistics qu'excedisquen er encastre d'un solet municipi, a peticion expressa des plens des ajuntaments.

4. Eth Conselh Generau d'Aran pòt exercir es competències dera Administracion dera Generalitat en exercici supletòri des foncions de disciplina urbanistica des ajuntaments, de manèra coordinada damb era Administracion dera Generalitat.

5. Eth Conselh Generau d'Aran a competència entà eméter es informes sectoriaus relatius as competències transferides en marc dera tramitacion des expedients e des tramits urbanistics, e tanben entà elaborar era prepausa der informe iniciu que s'a de sométer ara Comission d'Urbanisme d'Aran.

6. Es competències qu'era legislacion urbanistica atribuís as comissions territoriaus d'urbanisme son exercides pera Comission d'Urbanisme d'Aran, integrada peth Conselh Generau d'Aran damb era participacion dera Generalitat. Aguesta comission a d'auer un reglament pròpri que n'establisque eth regim de foncionament e era composicion, cossent damb es competències de cada administracion.

7. Correspon ara Comission d'Urbanisme d'Aran era competència entara aprobacion iniciu e era definitiva des

CVE-DOGC-A-15040106-2015

estruments de planejament director qu'afecten solament er encastre d'Aran. En cas que siguen planejaments d'encastres territoriaus o directors qu'afecten d'auti encastres territoriaus diferenti deth d'Aran, era Comission d'Urbanisme d'Aran a d'aprovar iniciaument e provisionaument eth document damb referència ar encastre d'Aran, e correspon ath departament dera Generalitat competent en matèria d'urbanisme d'aprovar-lo de manera definitiva.

8. Era determinacion der emplaçament d'infrastructures e equipaments tant dera Generalitat com de titularitat estatau en Aran requeris era participacion prealbla deth Conselh Generau d'Aran damb era Generalitat ena elaboracion der informe dera Comission Bilaterau Generalitat - Estat.

9. Correspon ath Conselh Generau d'Aran era competència en matèria de dret de reversion enes expropiacions urbanistiques executades en Aran en marc dera legislacion estatau.

Article 55. Ensenhament

1. Aran se constituís coma zòna educativa, cossent damb çò qu'establís era legislacion reguladora dera educacion en Catalonha.

2. Per arrasons d'especificitat lingüística, es servicis pròpris deth departament dera Generalitat competent en matèria d'ensenhament –servicis educatius e escoles d'adults en territori d'Aran– an Aran coma unic referent territorial.

3. Eth Conselh Generau d'Aran a de velhar per qu'es curriculumms lingüistics ena varietat aranesa der occitan des centres educatius s'ajusten ara legalitat en vigor e as critèris que determine aguesta lei.

4. Eth Conselh Generau d'Aran, damb era colaboracion deth departament competent en matèria d'ensenhament, ei competent entà prestar es següents servicis relacionadi damb era educacion: transport escolar, minjador escolar, servicis extraescolars, elaboracion e produccion de libres de tèxte, materiaus didactics e auxiliars de convèrsa ena varietat aranesa der occitan e formacion permanenta deth professorat ena lengua e era cultura d'Aran.

5. Eth Conselh Generau d'Aran a de colaborar, mejançant es acòrds corresponenti damb eth departament competent en matèria d'ensenhament e en coordinacion damb aguest, ena gestion de bèques e ajudes entar estudi.

Article 56. Sanitat e salut publica

1. Correspon ath Conselh Generau d'Aran, cossent damb era normativa aplicabla en aguesta matèria, cossent damb era planificacion deth departament competent en matèria de salut e deth Servicì Catalan dera Salut e sens perjudici des competències en aguesta matèria dera Administracion dera Generalitat, en exercici des competències traspassades en matèria de sanitat e salut publica, qu'includissen es foncions següentes:

a) Era organizacion, eth foncionament, era avaloracion e eth contraròtle des centres, servicis e establiments sanitaris e sociosanitaris deth sistèma sanitari public.

b) Era gestion e era execucion des servicis, es accions e es programes publics en matèria de promocion e proteccion dera salut e prevencion de malauties, qu'includissen totes es matèries en encastre dera salut publica e laguens deth territori d'Aran.

c) Era gestion e administracion des centres, servicis e establiments de proteccion dera salut e d'atencion sanitària e sociosanitària de caractèr public, e tanben era gestion des prestacions pròpies deth sistèma sanitari public.

2. En atencion ara sua complexitat e cossent damb es principis reguladi pera legislacion aplicabla en aguesta matèria, s'an d'exercir de manera compartida entre eth Conselh Generau d'Aran e era Administracion dera Generalitat es foncions següentes:

a) Era organizacion, era planificacion e era gestion des prestacions des servicis sanitaris, sociosanitaris e de salut mentau de caractèr public.

b) Era organizacion e era planificacion des mesures e des accions destinades a preservar, protegir e promòir era salut publica en toti es encastres.

c) Era planificacion des recorsi sanitaris de cobertura publica e era coordinacion des activitats privades damb eth sistèma sanitari public.

CVE-DOGC-A-15040106-2015

3. Eth Conselh Generau d'Aran, cossent damb eth departament dera Generalitat competent en matèria de salut, a de participar enes organs de gestion politica e tecnicos qu'afecten decisions dera sua competència.

Article 57. Espòrts e léser

1. Corresponen ath Conselh Generau d'Aran es competències següentes en matèria d'espòrt:

- a) Eth foment, era divulgacion, era planificacion, era coordinacion, era execucion, er assessorament, era implantacion e era projeccion dera practica dera activitat fisica e der espòrt en Aran.
- b) Eth foment e era promocion der associacionisme esportiu.
- c) Era planificacion e era promocion deth hilat d'equipaments esportius.
- d) Era participacion ena prevencion dera violència enes espectacles publics esportius.
- e) Eth registre d'entitats que promèn e organizen era practica dera activitat esportiva damb sedença en Aran.

2. Eth Conselh Generau d'Aran exercís competències en matèria de léser, qu'includissen eth foment e era regulacion des activitats que se hèn en Aran e era promocion des entitats qu'an per fin era realizacion d'activitats de léser.

3. Ei competència deth Conselh Generau d'Aran era gestion d'installacions e equipaments entar espòrt e eth léser pròpris o dera Generalitat, incluida era gestion des centres de tecnificacion.

4. Eth Conselh Generau d'Aran a competència entath desplegament des mesures definides enes plans d'equipaments esportius dera Generalitat.

5. Eth Conselh Generau d'Aran pòt participar enes entitats e es organismes d'encastre autonomic, estatau, europèu e internacionau qu'agen per objècte eth desenvolopament der espòrt en Aran.

6. Eth Conselh Generau d'Aran a competència entà establir eth regim juridic des federacions e clubs esportius e des entitats araneses que promèn e organizen era practica der espòrt e era activitat fisica en encastre d'Aran, e tanben entara declaracion d'usatge public des entitats esportives.

Article 58. Joenessa

Corresponen ath Conselh Generau d'Aran es competències següentes en matèria de joenessa:

- a) Era regulacion, era gestion, era intervencion e era politica administrativa d'activitats e installacions dirigides as joens.
- b) Era gestion des aubèrges de joenessa.
- c) Era gestion dera Oficina de Servicis ara Joenessa d'Aran.
- d) Era planificacion, era ordenacion, era execucion e era avaloracion de politiques, plans e programes adreçadi as joens, qu'includissen, entre auti objectius:

1èr. Er accès des joens ar abitatge.

2au. Es politiques transversaus de joenessa en salut, benèster, educacion e auti servicis as persones.

3au. Es plans d'emancipacion juvenila.

4au. Eth foment des politiques de joenessa e era promocion de servicis compartidi entre municipis, era coordinacion e er assessorament d'aguesti.

e) Era promocion der associacionisme juvenil, des iniciatives de participacion des joens, dera mobilitat internacionau e deth torisme juvenil.

Article 59. Servicis sociaus

1. Corresponen ath Conselh Generau d'Aran, cossent damb era normativa e era planificacion dera Generalitat, es competències següentes en matèria d'accion sociau:

CVE-DOGC-A-15040106-2015

- a) Era gestion des servicis sociaus d'atencion primària.
 - b) Era gestion des servicis sociaus especializadi, includidi es adreçadi ara gent grana, as mainatges e as persones en situacion de dependència o damb andicap, e era avaloracion d'aguesti servicis segons es critèris establidi pera Generalitat.
 - c) Eth foment des centres aucupacionaus entàs persones damb andicap.
2. Era atencion ara complexitat dera matèria e ath hèt qu'eth sistèma aranés de servicis sociaus ei part deth sistèma catalan de servicis sociaus, s'an d'exercir de manèra compartida entre eth Conselh Generau d'Aran e era Generalitat, cossent damb era legislacion dera Generalitat, es competéncies següentes:
- a) Es relatives as encastres establidi pera Lei 12/2007, der 11 d'octobre, de servicis sociaus e peth desplegament dera cartèra de servicis sociaus.
 - b) Es servicis sociaus de besonh entara aplicacion dera Lei der Estat 39/2006, deth 14 de deseme, de promocion dera autonomia personau e atencion as persones en situacion de dependència.
3. Eth Conselh Generau d'Aran a de participar ena gestion des recorsi economics dera Generalitat destinadi ara accion sociau, que s'an d'incrementar de manèra proporcionau ar increment des sues competéncies en aguesta matèria, cossent damb eth principi de sufisença financèra e damb çò que determine eth títol VI sus eth finançament deth Conselh Generau d'Aran.
4. Eth Conselh Generau d'Aran a de promòir politiques transversaus que garantisquen er accés en condicions d'igualtat as servicis sociaus.
5. Eth Conselh Generau d'Aran a de velhar pera organizacion, era planificacion e era organizacion deth hilat de servicis sociaus publics cossent damb es critèris de proximitat, coesion sociau e accés a toti es recorsi e hilats sociaus de besonh.
6. Correspon ath Conselh Generau d'Aran eth desvolopament dera politica d'integracion des persones immigrades en marc des sues competéncies e era participacion enes decisions dera Generalitat sus aguesta matèria qu'afecten de manèra especiau Aran.

Article 60. Abitatge

1. Eth Conselh Generau d'Aran a es competéncies relatives a solèr e abitatge, especiaument era promocion e era gestion der abitatge public, tant eth destinat ara venta coma ath regim de loguèr.
2. Eth Conselh Generau d'Aran exercís, en regim de delegacion, es competéncies des servicis territoriaus dera Generalitat entara concession d'ajudes entara rehabilitacion d'abitatges e er autrejament des cedules d'abitabilitat, sens perjudici des facultats de contraròtle e seguiment que competissen enes servicis d'abitatge dera Generalitat.
3. Eth Conselh Generau d'Aran pòt crear ua entitat esturmentau de caractèr institucionau que, s'escatz, pòt auer era condicion d'Administracion actuanta.

Article 61. Mieï ambient

1. Eth Conselh Generau d'Aran exercís es competéncies entara proteccion e era gestion deth mieï ambient e es facultats entara execucion des leis en vigor en aguesta matèria cossent damb es decretès de transferéncia de competéncies e servicis, e tanben entar establiment de mesures adicionaus de proteccion.
2. Eth Conselh Generau d'Aran, prealablement ara tramitacion e ara aprobacion de quinsevolhe nòrma en matèria de mieïambient en Aran, a d'informar ara Generalitat enes encastres en qué per arrasons de gestion s'i age de coordinar.
3. Eth Conselh Generau d'Aran interven enes procediments de contraròtle des activitats privades e publiques que pòden afectar eth mieï ambient, reguladi pera legislacion de prevencion e contraròtle ambientau d'activitats.
4. Eth Conselh Generau d'Aran a d'elaborar un informe ambientau que:
 - a) Ei preceptiu s'ac establís exprèssament era normativa reguladora deth procediment e, en toti es casi, enes procediments d'avaloracion d'impacte ambientau.

CVE-DOGC-A-15040106-2015

b) Ei constrenhent s'ei desfavorable o impòse mesures de proteccion enes procediments d'autorizacion o licència d'activitats privades, e tanben enes procediments en quini er informe sigue preceptiu.

5. Eth Conselh Generau d'Aran pòt crear un còs d'agents mieiambientaus damb foncions de vigilància e contraròtle, de colaboracion ena gestion, de proteccion e prevencion integrau deth miei ambient e de policia administrativa especiau. Es membres d'aguest còs an d'aueu era condicion d'agents dera autoritat en exercici des sues foncions, as efèctes establidi legaument.

6. Era Generalitat a de garantir era participacion e era colaboracion deth Conselh Generau d'Aran en subministrament d'informacion meteorologica e climatica, includidi eth contraròtle e eth seguiment des situacions meteorologiques de risc, cossent damb çò qu'establís er article 144.5 der Estatut d'autonomia de Catalonha.

Article 62. Patrimòni e recorsi naturaus

1. Eth Conselh Generau d'Aran exercís competéncies ena ordenacion, era planificacion, era gestion, era denúncia e era vigilància des accions relacionades damb era proteccion e era recuperacion des recorsi des ecosistèmes fluviaus e terrèstres, includidi era fauna, era flòra e es abitats.

2. Eth Conselh Generau d'Aran a atribuïdes competéncies ena ordenacion, era planificacion, era gestion, era denúncia, era vigilància e er exercici dera potestat sancionadora dera activitat piscicòla e cinegetica, en exercici de quines apròve annaument es plans tecnicos piscicòles e cinegetics d'Aran.

3. Correspon ath Conselh Generau d'Aran, en matèria de delimitacion d'espacis protegidi:

a) Era potestat entà declarar es figures de proteccion e delimitacion d'espacis, bens, abitats e valors naturaus que meriten mesures especiaus de proteccion. Era proposicion de declaracion de quinevolhe espaci deth territòri aranés coma figura de proteccion especiau requerís era participacion prealabla deth Conselh Generau d'Aran, des ajuntaments implicadi e des entitats municipaus descentralizades afectadi.

b) Era gestion de toti es espacis limitadi ar encastre territorial d'Aran.

c) Era gestion e era vigilància deth Hilat Natura 2000 e de toti es espacis protegidi declaradi en sòn territòri, includida era gestion des recorsi economics restacadi ad aquestes figures de proteccion.

d) Era participacion entà aprovar es mapes deth paisatge e elaborar un catalòg deth paisatge en sòn encastre territorial, damb era conformitat prealabla des ajuntaments e es entitats municipaus descentralizades afectades.

4. Eth Conselh Generau d'Aran exercís en territòri d'Aran es foncions d'Administracion forestau e a atribuït er exercici dera potestat sancionadora de totes es matèries transferides. En matèria forestau, ei competéncia deth Conselh:

a) Er establiment des mecanismes, en encastre territorial d'Aran, entara planificacion, era ordenacion e era conservacion des recorsi forestaus, e tanben entara regulacion des profitaments en solèr rustic e er autrejament des autorizacions preceptives.

b) Era gestion forestau des bòsqui d'utilitat publica apertenenti ath catalòg corresponent, lheuut dera competéncia en delimitacions e acotatges.

c) Era declaracion de compatibilitat d'usatges e activitats damb eth caractèr d'utilitat publica des bòsqui.

d) Er establiment des mesures de prevencion e extincion d'incendis forestaus.

e) Era vigilància e era potestat sancionadora en matèria d'accès motorizat ath miei naturau e as espacis naturaus protegidi, includides es foncions d'expedicion d'autorizacions, e tanben era capacitat de hèr regulacions que compòrten un major proteccion.

5. Eth Conselh Generau d'Aran, damb era conformitat dera Generalitat, exercís competéncies en establiment des mecanismes de gestion entara eliminacion de bastiments e installacions en domeni idraulic des conques dera Garona, deth Noguera Pallaresa e deth Noguera Ribagorçana en encastre d'Aran, e tanben entara realizacion d'accions que s'executen enes trams urbans, cossent damb es convènis de gestion de conca signadi damb era Confederacion Hidrografica der Ebre.

6. Eth Conselh Generau d'Aran a de disposar d'un servici de prevencion de risqui naturaus, especiaument en encastre dera prediccion de lauegi e en dera prevencion de risqui idrologics.

CVE-DOGC-A-15040106-2015

7. Eth Conselh Generau d'Aran a de colaborar damb es municipis aranesi ena gestion des servicis de lordères, recuelhuda e tractament de residus e prestacion deth servici de tarcumèr.

8. Eth Conselh Generau d'Aran exercís es competéncies d'execucion en sòn territòri des politiques e mesures d'educacion ambientau fixades pes leis de Catalonha e peth Govèrn dera Generalitat e pòt definir e desvolopar politiques e mesures pròpies en aguesta matèria.

Article 63. Energia e mines

1. Eth Conselh Generau d'Aran participe ena planificacion des activitats de produccion, emmagazinatge e transpòrt d'energia, ena tramitacion des autorizacions requerides entàs corresponentes installacions e ena promocion e eth foment des energies renovables e dera eficiéncia energetica.

2. Eth Conselh Generau d'Aran participe ena regulacion, ena intervencion administrativa e en contraròtle des mines e es recorsi minaires plaçadi en territòri d'Aran e des activitats extractives, tant d'arids com termaus, que s'i amien a tèrme.

Article 64. Activitats ruraus

1. Eth Conselh Generau d'Aran exercís competéncies en matèria de promocion deth desvolopament e proteccion deth miei rauru e des activitats productives que li son pròpies, especiaument dera agricultura, era ramaderia, es profitaments forestaus e es productes artesanans dera indústria agroalimentària, e participe ena gestion des ajudes e des hons europèus o des autes administracions competentes.

2. Eth Conselh Generau d'Aran exercís competéncies ena aplicacion e era gestion des accions en matèria de sanitat, igièna, benèster e produccion animaus.

3. Eth Conselh Generau d'Aran pòt organizar e promòir hèires e concorsi agricòles, ramadèrs e forestaus.

4. Corresponen ath Conselh Generau d'Aran era autorizacion e eth registre des nuclèus zoologics en encastre d'Aran.

Article 65. Torisme

1. Eth Conselh Generau d'Aran a competéncia entà desvolopar activitats e dar servicis de promocion toristica, includida era gestion dera informacion, era senhalizacion e era difusion toristiques.

2. Eth Conselh Generau d'Aran exercís es competéncies des servicis territoriaus dera Generalitat en matèria de contraròtle des establiments toristics e participe ena gestion des ajudes publiques ath sector.

3. Eth Conselh Generau d'Aran a de participar enes organs de promocion toristica qu'agen relacion damb Aran entà facilitar era coordinacion entre es establiments pròpris e auti plaçadi en territòri d'Aran.

Article 66. Comèrç e consum

1. Eth Conselh Generau d'Aran exercís competéncies d'organizacion e execucion en matèria de comèrç interior, qu'includissen era formulacion e era aprobacion de plans e programes de promocion e organizacion comerciau e era autorizacion de dubertura e ampliament de comèrci.

2. Eth Conselh Generau d'Aran exercís competéncies en matèria de promocion e autorizacion d'activitats heirus.

3. Eth Conselh Generau d'Aran exercís competéncies en matèria de proteccion e promocion de drets e interèssi des consumidors, includida era gestion des servicis de mediacion entre provedidors e consumidors e d'informacion e defensa de consumidors e usatgèrs.

4. Correspon ath Conselh Generau d'Aran era participacion ena formacion, era educacion e era informacion entà consumidors e usatgèrs.

5. Eth Conselh Generau d'Aran participe ena redaccion des nòrmes derivades dera politica d'implantacion d'equipaments comerciaus dera Generalitat.

CVE-DOGC-A-15040106-2015

Article 67. Promocion dera economia

1. Eth Conselh Generau d'Aran exercís competéncies en matèria de promocion e organizacion dera activitat economica, includida era gestion de plans, hons e programes, dera Generalitat o estataus, adreçadi ath foment dera activitat economica, ara promocion dera aucupacion e ara proteccion des persones en caumatge.
2. Eth Conselh Generau d'Aran exercís competéncies en matèria de promocion e organizacion dera artesanía e de planificacion dera indústria en Aran.
3. Eth Conselh Generau d'Aran a de crear er Observatòri Socioeconomic d'Aran, damb es objectius, entre auti, d'estudiar, actualizar, gerir e prepausar mesures e accions as administracions publiques e ath conjunt dera societat aranesa en benefici der interès generau. Era composicion, era estructura, es foncions e era organizacion der Observatòri s'establiessen per reglament.
4. Eth Conselh Generau d'Aran a de crear era Oficina de Govèrn Dubèrt damb es objectius següents:
 - a) Promòir era transparéncia e er accés ara informacion publica.
 - b) Potenciar era participacion dera ciutadania aranesa enes politiques publiques.
 - c) Garantir era rendicion de compdes des institucions araneses.
 - d) Velhar pera melhora dera qualitat democratica.
5. Era composicion, era estructura, es foncions e era organizacion dera Oficina de Govèrn Dubèrt s'establiessen per reglament.

Article 68. Universitats e recèrca

1. Eth Conselh Generau d'Aran partcipe ena gestion deth sistèma de bèques e ajudes entara formacion universitària e, en generau, ena promocion der accés dera poblacion aranesa ara universitat.
2. Eth Conselh Generau d'Aran a de colaborar damb era Generalitat en matèria de politica de recèrca, desenvolopament e innovacion, e participar ena gestion des ajudes e es bèques instituïdes damb aguesti objectius.
3. Eth Conselh Generau d'Aran amassa damb era Generalitat a de participar ena implantacion e eth foment dera universitat telematica.

Article 69. Tecnologies dera informacion e dera comunicacion

1. Eth Conselh Generau d'Aran exercís competéncies de promocion e gestion de servicis des tecnologies dera informacion e eth coneishement, damb era fin de garantir-i eth plen accés dera poblacion aranesa.
2. Eth Conselh Generau d'Aran a de promòir er establiment des infrastructures de comunicacion de besonh entar accés plen dera poblacion aranesa as servicis des tecnologies dera informacion e eth coneishement e participar ena planificacion e eth contraròtle deth sòn emplaçament, en tot velhar pera proteccion deth paisatge e eth miei ambient e era salut des persones.
3. Correspon ath Conselh Generau d'Aran, cossent damb era normativa der Estat, era competéncia en matèria de promocion dera existéncia d'un conjunt minim de servicis d'accés universau e era participacion ena gestion deth registre d'installadors d'infrastructures comunes de telecomunicacions e deth registre de gestors de multiplexs en territori d'Aran.

Article 70. Infrastructures, òbres publiques e servicis de mobilitat

1. Eth Conselh Generau d'Aran exercís es competéncies de planificacion, bastiment e mantenença des carretères e es camins dera sua titularitat e partcipe, mejançant era consulta institucionau de besonh, ena planificacion des carretères en encastre d'Aran.
2. Eth Conselh Generau d'Aran exercís era competéncia sus elipòrts, altipòrts e d'outes infrastructures de transport en territori d'Aran que non agen qualificacion legau d'interès generau. Aguesta competéncia includís:
 - a) Era planificacion e era gestion de toti es elipòrts, altipòrts, estacions terminaus de carga e autes

CVE-DOGC-A-15040106-2015

infraestructures de transport.

b) Era gestion de domeni public de besonh entà prestar eth servici, especiaument der autrejament d'autorizacions e concessions laguens des recintes.

c) Eth regim economic des servicis, especiaument dera potestat tarifària e era recaptacion des tributs e cargues relacionadi damb era utilizacion dera infraestructura e deth servici que preste.

d) Era delimitacion dera zòna de servicis des elipòrts e altipòrts e era determinacion des usatges, des equipaments e des activitats complementàries.

3. Eth Conselh Generau d'Aran a d'eméter un informe damb caractèr prealable per çò que tanh ara qualificacion d'interès generau des òbres publiques que s'executen integraument en territòri d'Aran.

4. Corresponen ath Conselh Generau d'Aran es competències sus era planificacion, era autorizacion, era concession, eth contraròtle e era gestion de servicis de transport de viatgèrs que transcorren integraument laguens deth territòri d'Aran, e tanben era planificacion e era gestion deth servici de transport escolar que tanben i transcorre integraument.

Article 71. Seguretat publica

1. Eth Conselh Generau d'Aran pòt promòir era elaboracion de plans de seguretat.

2. Eth Conselh Generau d'Aran participe enes conselhs locals de seguretat e ena Comission Regionau de Seguretat quan se tracten tèmes relacionadi damb era coordinacion des còssi policèrs presents en territòri d'Aran.

Article 72. Prevencion e extincion d'incendis, emergéncies e proteccion civiu

1. Eth Conselh Generau d'Aran exercís era competència de gestion des servicis d'emergéncies e proteccion civiu, qu'includís era planificacion e era execucion de mesures relatives as emergéncies, transport sanitari, rescats de montanha, proteccion civiu, es servicis de prevencion e extincion d'incendis e era collaboracion e coordinacion damb es servicis que depenen des ajuntaments, tot sens perjudici dera collaboracion deth Conselh Generau d'Aran damb era Generalitat e es autes comunitats vesies, e tanben der estat francés. Era collaboracion damb es servicis dera Generalitat s'a d'amiar a tèrme mejançant protocòus establidi entre era Generalitat e eth Conselh Generau d'Aran.

2. Eth Conselh Generau d'Aran a es competències entà crear e gerir eth servici de pompièrs, que pòt èster integrat tant per voluntaris coma per personau contractat, e entà aprovar-ne era reglamentacion.

Article 73. Associacions, fondacions, corporacions de dret public e professions titolades

Era Generalitat a de comunicar ath Conselh Generau d'Aran era creacion e era modificacion des estatuts des associacions, es fondacions, es corporacions de dret public e es professions titolades existents e qu'exercissen en Aran, e tanben es modificacions que se produsisquen enes estaments citadi e es professions titolades susceptibles de registre.

Article 74. Denominacions e indicacions geografiques e de qualitat

1. Eth Conselh Generau d'Aran exercís sus eth sòn territòri es obligacions de proteccion derivades deth reconeishement d'ua denominacion d'origina o d'ua indicacion geografica protegida.

2. Es autoritats competentes collabòren ena proteccion des denominacions geografiques e de qualitat araneses dehòra deth territòri d'Aran e deuant des institucions de proteccion europèes e internacionaus.

Article 75. Estadistica

Era Generalitat a de facilitar ath Conselh Generau d'Aran es donades estadistiques que corresponen ath territòri d'Aran.

Article 76. Toponimia d'Aran

Correspon ath Conselh Generau d'Aran era competéncia ena defensa juridica e processau des toponims d'Aran.

Article 77. Trabalh e relacions laboraus

1. Eth Conselh Generau d'Aran a competéncia ena elaboracion deth calendari de dies hestèrs entà tot eth territòri d'Aran, sens perjudici deth calendari de dies hestèrs en vigor entar Estat e entà Catalonha.
2. Eth Conselh Generau d'Aran, en encastre d'Aran, exercís era competéncia en formacion des demandants d'aucupacion e des treballadors en actiu.
3. Era Generalitat a de garantir era participacion deth Conselh Generau d'Aran ena negociacion collectiva e en registre des convènis collectius de trabalh quan aguesti s'establisquen en encastre d'Aran.

Article 78. Mejans de comunicacion social e servicis de contengut audiovisuau

1. Era Generalitat a de garantir era participacion deth Conselh Generau d'Aran ena gestion deth servici public de comunicacion audiovisuau dera Generalitat e des servicis publics de comunicacion audiovisuau qu'afecten er encastre d'Aran.
2. Eth Conselh Generau d'Aran pòt crear un sistèma de comunicacion social e audiovisuau publica pròpri entà Aran, qu'a d'èster dotat des mejans economics e financèrs suficients entà mantier ua premsa escrita e ua ràdio e ua television publiques damb es contenguts ena varietat aranesa der occitan.

Títol V. Des relacions deth Conselh Generau d'Aran damb era Generalitat e damb es autes institucions publiques

Article 79. Capacitat d'iniciativa legislativa

1. Eth Conselh Generau d'Aran pòt exercir era iniciativa legislativa reconeishuda per article 62.1 der Estatut d'autonomia de Catalonha enes organs representatius des entitats supramunicipaus de caractèr territorial, cossent damb çò qu'establís aguesta lei e era legislacion dera Generalitat.
2. Quinsevolhe ahèr relatiu as interèssi especifics d'Aran e ath desenvolopament deth sòn autogovèrn, includida era modificacion d'aguesta lei, pòt èster objècte dera iniciativa legislativa que pòt exercir eth Conselh Generau d'Aran.
3. Sens perjudici de çò qu'establisson es apartats 1 e 2 e cossent damb er article 94.4 der Estatut d'autonomia de Catalonha, eth Conselh Generau d'Aran a de participar ena elaboracion des iniciatives normatives qu'afecten eth sòn regim especiau.

Article 80. Participacion deth Conselh Generau d'Aran ena activitat parlamentària

1. Eth Conselh Generau d'Aran partcipe en procediment legislatiu quan se debaten es iniciatives legislatives que pòden afectar de manèra dirècta eth territòri e eth regim especiau d'Aran o es competéncias e es recorsi deth Conselh Generau d'Aran. Aguesta participacion includís especiaument era fasa de debat en ponéncias e comissions.
2. Aumens un còp ar an s'a de celebrar un debat sus era situacion d'Aran e eth desenvolopament deth sòn autogovèrn ena comission parlamentària que correspone, cossent damb eth Reglament deth Parlament. Aguest debat a de començar damb ua exposicion deth sindic.
3. Eth Parlament de Catalonha a de méter a disposicion dera sua Oficina d'Aran es mejans materiaus e personaus de besonh entà poder complir era foncion de supòrt e assessorament as representants des institucions d'Aran.

CVE-DOGC-A-15040106-2015

Article 81. Dera projeccion exteriora d'Aran

1. Eth Conselh Generau d'Aran a d'impulsar era projeccion exteriora d'Aran, principaument tot aquerò relacionat damb era sua singularitat, e promòir es interèssi en aguest encastre, sens perjudici des competéncies d'autes administracions en matèria d'accion exteriora.
2. Eth Conselh Generau d'Aran a capacitat entà amiar a tèrme accions damb projeccion exteriora que deriven dirèctament des sues competéncies, sigue de manèra dirècta o per miei dera participacion enes organs e organismes dera Generalitat.
3. Era Generalitat a de garantir era participacion d'Aran ena accion transfronterèra e interregionau cossent damb çò qu'establís er apartat 1.
4. Era Generalitat a de projectar e promòir er occitan, *aranés* en Aran, entà qu'obtengue eth reconeishement internacionau.
5. Era Generalitat a de facilitar era participacion deth Conselh Generau d'Aran ena Comunitat de Trabalh des Pirenèus enes encastres que lo afècten.

Article 82. Singularitat des relacions deth Conselh Generau d'Aran damb eth Govèrn dera Generalitat

1. Eth sindic se relacione institucionalament damb eth president dera Generalitat.
2. Es relacions ordinàries entre eth Conselh Generau d'Aran e eth Govèrn e era Administracion dera Generalitat s'an de canalizar per miei dera Comission Bilaterau Govèrn dera Generalitat - Conselh Generau d'Aran e er organ establít pera nòrma que regule era organizacion intèrna dera Administracion dera Generalitat. Aguest organ a d'incorporar ena sua denominacion era d'Aran.
3. Cossent damb er article 5, Aran non s'intègre en cap division territoriala entara organizacion des servicis dera Generalitat e se relacione e se coordine damb aguesta e damb es autes institucions publiques de Catalonha cossent damb çò qu'establís aguesta lei.

Article 83. Participacion enes decisions e coordinacion damb es servicis dera Generalitat

1. Quan era Administracion dera Generalitat exercís competéncies que, per çò qu'ei d'Aran, son autrejades ath Conselh Generau d'Aran, er organ dera Administracion dera Generalitat que les exercís ena rèsta deth territòri a de garantir era participacion des representants deth Conselh ena planificacion e programacion quan açò afècte er exercici des competéncies deth Conselh, especiaument per çò qu'ei des matèries relacionades damb era montanha, damb es recorsi naturaus e damb era rèsta de territòris d'Occitània. Aguest organ tanben a de garantir era coordinacion des servicis d'ambdues administracions e damb aguesta fin se pòden formalizar es convènis e protocòus corresponenti.
2. Era Generalitat a de garantir era participacion deth Conselh Generau d'Aran, damb er acòrd prealable dera Comission Bilaterau Govèrn dera Generalitat - Conselh Generau d'Aran, enes organs de coordinacion, collaboracion o participacion d'autes administracions o entitats en exercici de competéncies dera Generalitat, quan i age coincidéncia, parciau o totau, entre es matèries objècte dera activitat d'aguesti organs e aqueres que son objècte de competéncies exercides peth Conselh Generau d'Aran.
3. Sens perjudici de çò qu'establís er apartat 1, es institucions catalanes an de perméter qu'Aran pogue decidir, negociar e participar en toti es encastres politics e tecnicos d'estructures administratives, espanhòles o europèes, en quini se prenen decisions qu'afècten Aran de manèra dirècta.

Article 84. Era Comission Bilaterau Govèrn dera Generalitat - Conselh Generau d'Aran

1. Era Comission Bilaterau Govèrn dera Generalitat - Conselh Generau d'Aran ei er organ permanent de relacion entre es govèrns e es administracions dera Generalitat e d'Aran as efèctes següents:
 - a) Eth desenvolopament deth regim especiau d'Aran establít per aguesta lei cossent damb es previsionis der Estatut d'autonomia de Catalonha.
 - b) Era adopcion des acòrds de transferéncia de competéncies o traspassi de bens e servicis que corresponen.
 - c) Er estudi, er impuls e, s'escatz, era autorizacion des estruments de coordinacion e collaboracion entre es dus

CVE-DOGC-A-15040106-2015

nivèus de govèrn e administracion.

d) Era participacion des institucions araneses enes procediments de prenuda de decisions dera Generalitat.

2. Corresponen ara Comission Bilaterau Govèrn dera Generalitat - Conselh Generau d'Aran es foncions següentes:

a) Analisar era aplicacion d'aguesta lei e deth regim especiau qu'establís, e tanben es iniciatives que se prepausen entà desplegar-la o reformar-la.

b) Estudiar, debàter e hèr prepauses entath desenvolopament der autogovèrn d'Aran e des institucions araneses.

c) Prepausar era transferéncia o era delegacion de competéncies dera Generalitat ath Conselh Generau d'Aran e acordar es traspassi de bens e servicis inerents as competéncies deth Conselh.

d) Impulsar es relacions de coordinacion e collaboracion entre eth Govèrn dera Generalitat e eth Conselh Generau d'Aran.

e) Definir es critèris e es mecanismes de collaboracion e coordinacion entre es departaments e es servicis dera Administracion dera Generalitat e es deth Conselh Generau d'Aran e conéisher e, s'escatz, resòlver es incidéncies que se presenten en desenvolopament dera sua activitat.

f) Garantir er escambi d'informacion entre ambdues administracions, en toti es encastres d'interès comun e, en particular, sus era execucion des acòrds adoptadi pera Comission Bilaterau.

g) Facilitar era participacion deth Conselh Generau d'Aran enes iniciatives normatives deth Govèrn dera Generalitat que pòden subervier dirèctament en autogovèrn d'Aran e analisar es proposicions de lei qu'eth Conselh Generau d'Aran presente en Parlament.

h) Exercir es foncions que li atribuí eth títol VI d'aguesta lei en encastre deth finançament deth Conselh Generau d'Aran.

i) Interpretar e resòlver es dobtes que poguen sorgir en desenvolopament der autogovèrn d'Aran o ena execucion des acòrds dera Comission Bilaterau.

j) Amiar a tèrme era coordinacion en matèria de normalizacion e politica lingüística der occitan, *aranés* en Aran.

k) Garantir, cossent damb era Lei 35/2010, der 1 d'octobre, der occitan, *aranés* en Aran, eth finançament adequat e sufisent des politiques lingüistiques per çò que tanh ar *aranés* e era coordinacion entre ambdues institucions en aquest encastre.

3. Era Comission Bilaterau Govèrn dera Generalitat - Conselh Generau d'Aran ei integrada per un nombre parièr de representants deth Conselh e dera Generalitat e ei copresidida peth conselhèr corresponent e peth sindic.

4. Es acòrds dera Comission Bilaterau Govèrn dera Generalitat - Conselh Generau d'Aran s'adòpten per consens entre es dues representacions.

5. Era Comission Bilaterau Govèrn dera Generalitat - Conselh Generau d'Aran adòpte eth sòn reglament intèrne e d'organizacion e foncionament per acòrd des dues parts. Eth reglament determine era periodicitat des reunions deth Plen dera Comission, en tot garantir que s'amasse aumens un còp ar an.

Article 85. Es relacions deth Conselh Generau d'Aran damb es municipis

1. Es relacions entre eth Conselh Generau d'Aran e es municipis aranesi son de collaboracion e coordinacion, entà servir damb eficacitat e eficiéncia es interèssi d'Aran e des sues collectivitats, damb plen respècte vèrs es competéncies e era autonomia respectives.

2. Entà establir ua relacion periodica entre es ajuntaments e eth Conselh Generau d'Aran, s'a de crear un conselh de bailes coma organ consultatiu e de participacion, que s'a d'amassar aumens cada dus mesi.

Article 86. Aran e es naues divisions territoriaus de Catalonha

1. Cossent damb es articles 90 e 91 der Estatut d'autonomia de Catalonha, es organs corresponenti an de transferir annaument ath Conselh Generau d'Aran e as ajuntaments d'Aran era part des sues despenses

CVE-DOGC-A-15040106-2015

correntes e d'inversio que, segons criteris de proporcionalitat, corresponderie destinar a Aran, en aplicacio des criteris en vigor e enes tèrmes que fixe era comissio mixta que'n hè referècia er apartat 2.

2. S'a de crear ua comissio mixta corresponenta ar encastre territorial que correspone, coma organ estable de coordinacio e collaboracio entre institucions.

Article 87. Relacions de cooperacio

Eth Conselh Generau d'Aran pòt establir acòrds de cooperacio e constituir consòrcis damb entitats territoriaus de Catalonha o dera rèsta der Estat e, per arrasons de vesiat, damb França, s'atau ac aconselhe era prestacio de servicis e eth desvolopament d'activitats.

Article 88. Participacio ciutadana

Eth Conselh Generau d'Aran a de promòir era implicacio des ciutadans en toti es ahèrs de govèrn qu'impliquen eth territòri d'Aran e a de desvolopar es estruments de besonh entath foment dera participacio ciutadana enes diferenti encastres competenciaus que li atribuís aquesta lei.

Títol VI. Deth finançament deth Conselh Generau d'Aran

Article 89. Eth Hons entath finançament deth Conselh Generau d'Aran

1. Era Lei de pressupòsti dera Generalitat de Catalonha a de crear e dotar, en qualitat de capítol especific, eth Hons entath finançament deth Conselh Generau d'Aran, damb era fin de garantir, ath marge deth finançament que'n hè referècia er article 48.4, era sufisença de recorsi deth Conselh Generau d'Aran entà:

- a) Corbir es despenses de foncionament ordinari deth Conselh.
- b) Exercir es competències que li agen estat transferides e, en generau, es qu'establisson aquesta e d'autres leis.
- c) Desvolopar er autogovèrn.

2. Es recorsi deth Hons an d'èster transferidi per trimèstres auançadi ath Conselh Generau d'Aran.

3. Eth Hons s'a de crear sens perjudici de çò qu'establís era Lei de pressupòsti dera Generalitat per çò que tanh as percentatges de participacio en favor deth Conselh Generau d'Aran en Hons de cooperacio locau de Catalonha.

4. Eth Hons s'a de fixar cossent damb eth còst efectiu que compòrte entath Conselh Generau d'Aran er exercici des competències e autres despenses que'n hè referècia er apartat 1, includidi es servicis transferidi pera Administracio dera Generalitat, e cossent damb es prepauses que formule era Comissio Bilateralu Govèrn dera Generalitat - Conselh Generau d'Aran.

5. Pendent eth procès d'elaboracio deth projècte de pressupòsti dera Generalitat, eth departament competent a d'informar ath Conselh Generau d'Aran dera dotacio corresponenta ath Hons de cooperacio locau de Catalonha entath Conselh Generau d'Aran entar exercici següent.

6. Eth Conselh Generau d'Aran a autonomia entà aplicar es recorsi procedenti deth Hons de cooperacio locau de Catalonha as servicis e autres activitats dera sua competècia.

Article 90. Autes assignacions o participacions ena Lei de pressupòsti dera Generalitat de Catalonha

1. Ath delà deth Hons entath finançament deth Conselh Generau d'Aran, es leis de pressupòsti dera Generalitat tanben pòden establir d'autres partides especificas entath Conselh Generau d'Aran, damb er objectiu de promòir era collaboracio deth Conselh en exercici des competències dera Administracio dera Generalitat o entà arténher es fins d'aquesta.

2. Eth Conselh Generau d'Aran, s'escatz, tanben pòt obtier recorsi dera Generalitat procedenti de partides

CVE-DOGC-A-15040106-2015

finalistes adreçades a entitats territoriaus o locals.

Article 91. Tributacion pròpria

Cosset damb era normativa generau fiscau e tributària, eth Conselh Generau d'Aran pòt prepausar ath Parlament de Catalonha er establiment per lei de tributs pròpris d'Aran.

Article 92. Auti ingrèssi

1. Eth Conselh Generau d'Aran, ath delà de finançar-se damb es recorsi qu'establís aquest titol, se finance damb:

- a) Ingrèssi de dret privat.
- b) Taxes e prètzis publics entara prestacion de servicis e entara realizacion d'activitats dera sua competència.
- c) Contribucions especiaus entara execucion d'òbres o entar establiment, ampliament o melhora des servicis dera sua competència.
- d) Subvencions, multes e auti ingrèssi de dret public.
- e) Auti ingrèssi que siguen procedenti.

2. Eth Conselh Generau d'Aran a de participar enes ingrèssi des naues divisions territoriaus de Catalonha qu'establissen es articles 90 e 91 der Estatut d'autonomia de Catalonha, ena madeisha proporcion en qué exercisque es sues competències.

3. Eth Conselh Generau d'Aran pòt arreceber aportacions des municipis aranesi.

4. Eth Conselh Generau d'Aran pòt participar enes tributs d'auti encastres administratius.

Títol VII. Dera modificacion dera Lei

Article 93. Procediment

Es disposicions d'aguesta lei pòden èster modificades mejançant eth procediment de modificacion legislativa qu'establís er Estatut d'autonomia de Catalonha:

- a) Era iniciativa pòt èster adoptada tant peth Conselh Generau d'Aran com peth Govèrn dera Generalitat o eth Parlament de Catalonha.
- b) Era Comission Bilaterau Govèrn dera Generalitat - Conselh Generau d'Aran a d'aprovar per unanimitat des sòns membres era prepausa de modificacion dera Lei, qu'eth Govèrn dera Generalitat a d'aprovar coma projècte de lei e presentar en Parlament entara tramitacion parlamentària corresponenta.
- c) Se non i a er acòrd dera Comission Bilaterau Govèrn dera Generalitat - Conselh Generau d'Aran que'n hè referència era letra *b*, qui age adoptat era iniciativa pòt exercir-la dirèctament deuant deth Parlament.

Disposicions addicionaus

Prumèra. Reconeishement deth dret de decidir deth pòble aranes

Eth Parlament de Catalonha reconeish eth dret deth pòble aranes a decidir eth sòn futur.

Dusau. Integracion d'Aran ena division territorialu de Catalonha e referències territoriaus

CVE-DOGC-A-15040106-2015

1. Çò que dispòse er article 5 d'aguesta lei s'a de compréner enes tèrmes establidi pera disposicion addicionau quatau dera Lei 30/2010, deth 3 d'agost, de vegeries.

2. Es denominacions *comarca* e *conselh comarcau* non son aplicables a Aran e ath Conselh Generau d'Aran. Tota referéncia en aguesti tèrmes enes nòrmes en vigor s'an de compréner hètes a Aran e ath Conselh Generau d'Aran.

Tresau. Referéncias ara Comission d'Urbanisme d'Aran

Es referéncias qu'era normativa en vigor hè ara Comission Territorial d'Urbanisme dera Val d'Aran se comprenen hètes ara Comission d'Urbanisme d'Aran.

Quatau. Natura dera Lei

Cossent damb çò que dispòse er article 62.2 der Estatut d'autonomia de Catalonha, aguesta lei a era natura de lei de desenvolupament basic der Estatut.

Cincau. Revision deth modèl de finançament aranés

A compdar dera entrada en vigor d'aguesta lei, en un termini maxim de tres ans, era Comission Bilaterau Govern dera Generalitat – Conselh Generau d'Aran a de revisar e estudiar era idoneïtat deth modèl de finançament establith peth títol VI e negociar e acordar es modificacions qu'esquèguen. En quinsevolhe cas, era modificacion totau o parciau d'aguest modèl a de complir es principis de transparéncia, estabilitat e coordinacion cossent damb es prepauses deth Conselh Generau d'Aran sus aguesta matèria.

Siesau. Paisatge e patrimoniu culturau d'Aran

Eth paisatge e eth patrimoniu culturau d'Aran son dues des caracteristiques especiaus deth territòri, e en conseqüéncia es administracions publiques an de velhar d'ua manèra especiau per conservar-les e preservar-les.

Setau. Conselh Economic e Sociu d'Aran

Eth Conselh Generau d'Aran a d'impulsar eth foncionament deth Conselh Economic e Sociu d'Aran.

Disposicions transitòries

Prumèra. Aran ena Lei electorau de Catalonha

1. Era Lei electorau de Catalonha a de tier en compde era singularitat istorica, politica, culturau e lingüistica d'Aran, e garantir-ne era representativitat en Parlament.

2. Era Lei electorau de Catalonha a d'establir eth sistèma electorau entà Aran, que modifique o ratifique er article 38, sus era eleccion des conselhèrs generaus. Aguest sistèma electorau a d'èster coerent damb es principis e es critèris dera lei electorau que s'apròve e a de tier en compde es particularitats d'Aran.

3. Mentre non s'apròve era Lei electorau de Catalonha, eth conselh electorau competent entàs eleccions en Aran ei eth conselh provinciau.

4. S'en termini de dus ans a compdar dera entrada en vigor d'aguesta lei non s'apròve ua naua lei electorau, s'a d'aprovar un nau sistèma electorau entà Aran, damb era participacion des institucions araneses, cossent damb er article 94.4 der Estatut d'autonomia de Catalonha.

CVE-DOGC-A-15040106-2015

Dusau. Eth Proòm d'Aran

Mentre eth Conselh Generau d'Aran non regule es foncions deth Proòm d'Aran, aquestes son atribuïdes ath Sindic de Grèuges de Catalonha.

Tresau. Acòrds de traspàs de foncions e servicis

1. Era Comission Bilaterau Govèrn dera Generalitat – Conselh Generau d'Aran a d'establir eth calendari deth procès de traspàs de foncions e servicis e, s'escatz, acordar era rèsta de mesures normativas o institucionaus que s'agen d'adoptar entara plena eficacitat des competéncies qu'aguesta lei atribuís a Aran.
2. Sens perjudici de çò qu'establís er apartat 1, en moment dera entrada en vigor d'aguesta lei, era Comission Bilaterau Govèrn dera Generalitat – Conselh Generau d'Aran a de negociar era dotacion deth Hons entath finançament deth Conselh Generau d'Aran que'n hê referéncia er article 89.1.
3. Es acòrds de traspàs de foncions e servicis an de determinar es servicis e es recorsi qu'a d'assumir eth Conselh Generau d'Aran entar exercici des sues competéncies e precisar, s'escatz, era delimitacion des foncions afectades peth traspàs e es formules de collaboracion entre ambdues administracions entar exercici des competéncies respectives.
4. Çò qu'establís aquesta disposicion non ei aplicable as matèries der article 48.4.

Disposicion derogatòria

S'abolís era Lei 16/1990, deth 13 de junhsèga, sus eth regim especiau dera Val d'Aran.

Disposicions finaus

Prumèra. Modificacion deth Còdi civiu de Catalonha

Se modifique er apartat 1 e s'ahig un apartat, eth 3, ar article 442-13 deth Còdi civiu de Catalonha, que rèste redigit dera manera següenta:

«Article 442-13. Destinacion des bens

»1. Era Generalitat de Catalonha a de destinar es bens eretadi o eth sòn producte o valor a establiments d'assisténcia sociu o a institucions de cultura, preferentament deth municipi dera darrèra residéncia abitau deth causant en Catalonha. Se non n'i a en dit municipi, s'an de destinar as establiments o as institucions dera comarca o, se tanpòc non n'i a ena comarca, as de caractèr generau a cargue dera Generalitat. En cas d'Aran, es bens s'an de destinar as establiments o as institucions d'Aran o, se tanpòc non n'i a en Aran, as de caractèr generau a cargue dera Generalitat.

»2. S'en cabau relicte i a finques urbanes, era Generalitat de Catalonha les a de destinar preferentament ath compliment de politiques d'abitatge sociu, sigue dirèctament sigue reinvertint eth producte obtengut en alienar-les, segons es sues caracteristiques.

»3. Eth Conselh Generau d'Aran ei receptor des bens eretadi en lòc dera Generalitat de Catalonha s'eth causant dera succession intestada a residéncia en Aran.»

Dusau. Modificacion des hons deth modèl de finançament autonomic

Se se modifiquen es hons deth modèl de finançament autonomic existents en moment dera entrada en vigor d'aguesta lei, era Comission Bilaterau Govèrn dera Generalitat - Conselh Generau d'Aran a de determinar es transferéncies que les substituïsqnen.

CVE-DOGC-A-15040106-2015

Tresau. Abilitacion de crèdit entara aplicacion dera Lei

S'autorize ath Govèrn dera Generalitat entà qu'abilite es crèdits de besonh entà aplicar es disposicions d'aguesta lei.

Quatau. Desplegament

Sens perjudici de çò qu'establís er article 49, s'autorize ath Govèrn dera Generalitat entà que dicte es disposicions de besonh entath desplegament d'aguesta lei.

Cincau. Consulta sus eth contengut dera Lei

Era Generalitat, damb era participacion deth Conselh Generau d'Aran, cossent damb era Lei 10/2014, deth 26 de seteme, de consultes populars non referendàries e d'autres formes de participacion ciutadana, a d'iniciar un procès informatiu e participatiu entà convocar, en un termini non superior a sies mesi a compdar de londeman dera celebracion des eleccions locals immediatament posteriores ara aprobacion d'aguesta lei, ua consulta ath pòble aranés entà conéisher era opinion sus eth tèxte aprovat.

Siesau. Entrada en vigor

Aguesta lei entre en vigor londeman d'auer estat publicada en *Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya*.

Per tant, ordeni a toti es ciutadans as quaus sigue d'aplicacion aguesta Lei coopèren ath sòn compliment e qu'es tribunaus e es autoritats as quaus pertòque la hèsquen complir.

Palai dera Generalitat, 5 de hereuèr deth 2015

Artur Mas i Gavarró

President dera Generalitat de Catalonha

(15.040.106)